

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-közt 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
Szerkesztőség.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Megnyugtatás.

Budapest, június 17.

(v.) Hát mi lesz azokkal a külföldi szerződésekké? Fogják-e azokat a kellő időben felmondani? Mért hallgat a kormány erről a fontos dologról? Mért nem tájékoztatja a parlamentet és a közvéleményt? S mondásza, ó ország, nem rejlik tán e konok hallgatás mögött valami veszedelmes huncfutás? Ezeket a kérdéseket taglalgatják egy idő óta a nyilvánosság előtt. Feszegetésüknek megvolt az a hatása, hogy még némely higgadt és okosfejú emberben is, mint aminő például Kossuth Ferenc, aggodalom, vagy legalább is ideges kíváncsiság keletkezett. Helyénvaló volt hát a függetlenségi párt elnökének ma e tárgyban tett interpellációja; mert módot nyújtott a miniszterelnöknek, hogy amennyire a kényes tárgy engedi, oly felvilágosításokkal szolgáljon, amelyek nyomán igazán közmegnyugvás fog támadni.

A kérdés gazdasági jövődönk átalakulása szempontjából kétségtelenül elsőrangú jelentőségű. Mert ha azt akarjuk, hogy Ausztriával szemben a vámközösségi állapot megszűnéskor szabad legyen a kezünk, akkor arról kell gondoskodnunk, hogy ugyanakkor a külfölddel szemben se legyünk lekötve. E nélkül lehetetlen a komoly védekezés az osztrák követelések ellen. Hiszen ha azt mondanók Ausztriának, hogy inkább kimegyünk a vámközösségből, semhogy rossz kiegyezést csináljunk, akkor a mi derék szomszédunk azt felelné mosolyogva: „eredj, ha tudsz.” Mi pedig nem tudnánk moccani sem, mert a külföldi szerződések benntartanak a nyakunkat a vámközösség igájában. Ki tudja, hol lennénk ma már gazdasági fejlettség dolgában, ha kormányaink 1867 óta erre is ügyet

vetettek volna. Hát Széll Kálmán helyreütötte valahára ezt a súlyos mulasztást. Az ő leg-sajátosabb törvénye — az 1899: XXX. törvény cikk — az akarat és a cselekvés teljes szabadságát biztosítja hazánkban a vámközösségi állapot lejártának időpontjára: egy-szerre szabadul fel ugyanis lekötöttségünk egy Ausztriával, mint az idegen államokkal szemben. A vámközösségi állapot, ha időközben új vámszövetség nem jó létre köztünk és Ausztria közt, 1907. végén szűnik meg. A szabadkötés biztosító törvény szent, tehát a kormány külföldi államokkal új kereskedelmi szerződések csakis ugyanazon időig köthet, a lejárat határidővel bírókat csakis addig hosszabbíthatja meg, a szerződések felmondását pedig a folyó év végéig tartozik megejteni.

A kérdés, melylyel ma szembeállították Széll Kálmánt, az volt, megállapodott-e már az osztrák kabinettel a szerződések felmondása tekintetében s amennyiben ezt még nem tette volna, szándékozik-e Magyarország felmondási szándékát a törvényben előírt határidőig, vagyis e hó utolsó napjáig Ausztriának notifikálni.

Nyílt választ Széll Kálmán a kérdésre nem adhatott, de világosan érthető és teljesen megnyugtatót adott. A nemzetközi kereskedelmi viszonyok ügyével úgy kell bánni, mint egy himes tojással. Gyakorlott és ügyes legyen a kéz, amely hozzájuk nyúl és még ez is csinyján és óvatosan tegye. A kereskedelmi szerződéseket alku előzi meg, de ez az alku inkább harc. Fortélyon és fürgeségen kívül élelmes bátorságot is kívánnak. Aki tulkorán árulja el szándékát, könnyen rajta veszhet. Viszont, aki elmulasztja az akció kellő pillanatát, attól könnyen siklik tova a siker lehetősége. Ilyen dolgokban a legjobb,

ha a népek mennél többet lármáznak s a miniszterek mennél konokabban hallgatnak. Am Széll Kálmánnak ma beszélnie kellett. Beszélt is csinyján, óvatosan és nagyon, de nagyon okosan. Nem árult el kifelé semmit és mégis sikerült a magyar közvéleményt megnyugtania. A hozzá intézett kérdés csattanója elől természetesen ki kellett térnie. Mert ha nyilatkozik arról, hogy tizenhét napon belül notifikálja-e Ausztriának Magyarország részéről a vámkülfölddel kötött szerződések felmondását, akkor kiejti a kezéből a kártyákat s úgy kell aztán tovább játszania. A kártyaszatálnál ezt a balesetet renszonnak hívják, a rensz pedig a játék vesztét jelenti.

Hát Széll Kálmán nem adott renszont. Kártyái a kezében és fedve maradtak. Mely időpontban, mily ütöket fog kihívni, azt el nem árulta. De annyit megmondott — és ez a fődolog — hogy a folyó év december 31-én Magyarország rendelkezni fog elhatározásának teljes szabadságával, ugy, amint ezt a törvény neki biztosítja. Felmondja-e, nem-e a szerződések, immár nincs többé mért kutatni. Megállapodott-e Koerberrel már eddig is a felmondások tekintetében, vagy e hó utolsó napjáig fogja-e a magunk felmondási szándékát az osztrák kormány tudtára adni, ennek sincs többé aktuális értéke. Hogy csinálja, hogy nem, azt most firtatunk nem szabad. De megnyugvással kell tudomásul vennünk azt a világos kijelentését, hogy a törvényt az időben szabad lesz a kezünk a külföld irányában. Nekünk csupán ez a cél fontos. Az ut, amelyen a kormány odajut, ránk nézve közömbös lehet. Aggodalomra nincsen hát ok, sőt ideges kíváncsiságra se. Széll Kálmán ura marad szavának. Ő tervelte ki azt a politikát, amely a gazdasági élet egész

TÁRCA.

ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

Eljött a végzetes péntek nap. El is mult.

Katka ott leste az eseményeket egy paraszti szekér ekhója alól, mely a piac vásári oldalán állt, mintha a reggeli sokadalomra érkezett volna. A rendőrség nagy karhatalommal tört be éjjeltáján a Buddha-templomba, ahonnan rövid időn eltűdült az egész mulató társaság. Valamennyit csendőrök kísérete mellett a rendőri épületbe szállították. Ott alapos vallatásnak kellett következnie, mely eltartott reggelig. Az urakat egyenkint bocsátották el; azok futottak rájuk váró kocsijáukhoz, fejüket köpönyegükbe húzva. Katka azt várta, amíg Tihamér is előkerül. Tudta, hogy őt sem tartják ott; de mint a Buddha-templom gazdáját, utoljára hagyják. Végre az is kijött a rendőrhivatalból, még pedig Lyubisszával együtt. Dühös, fenyegető mozdulatai voltak. Szavait nem hallhatta Katka, de az öklei járásából megértette: „Ki követte el ezt az árulást?” Azt sem lehetett hallani, hogy Lyubissza mit dörmög erre a fülébe, de area, kezei kifejezték, hogy ő a mult pénteken két férfinak öltözött alakot jegyzett meg, akik az orgiából futva menekültek; gyanuja erős, hogy az egyik Natália volt. „Jaj

neki, ha ő tette.” Ezt már olyan hangosan kiáltá Tihamér, hogy Katka meghallhatta. Elég volt neki.

Tihamér a kocsisa után kiabált. Amíg az felszerszámozott, Katka közévgadalt a lovainak s elvágott nagy gyorsan az ekhós szekerekkel s megelőzte Tihamért.

Futott Natáliához, aki egész éjjel ébren virasztott. Hevenyében elmondta neki a történeteket.

A távozó kocsi robogása s az egész falu kutyáinak ugatása nyugtalanlanná tette az éjszakát.

Végre egy kocsi megállt a kastély előtt. Tihamér a saját kulcsával nyitotta ki a kaput. Hangzottak a lépései a fölépésőn. De a tornáca érve, nem tért sem a saját lakosztálya felé, sem a felesége szobáihoz. Oldalvast volt egy rövid lépesősor, mely a szobaleány kamrájához vezetett. Oda rohant fel.

Fokos volt a kezében. Azzal felfeszítette a Katka szekrényének ajtaját.

Ott aztán megtalálta, amit keresett, a nőkre szabott férfiú öltözeteket, az albuszokat, sőt magát a négylevelű löherét is. Tűzlángba borult az agya; mindenről bizonyos lett.

Az árulás tanujleit markába szorítva, rohant le a lépesőkön, neje lakosztálya felé.

Annak a külső szárnyajtaja be volt zárva. Erre volt Katkának gondja. De a fokos felfeszíté a zárt, betörte erőszakkal az ajtót.

E nagy dörmögésre előrohant a maga szobájából Negrotin. Ő is ébren tölté az éjszakát.

Natália szobájából rémséges sikoltozás hangzott, keverve egy őrjöngő ordításával.

Negrotin a betört ajtó előtt találkozott a szemközt rohanó Katkával.

— Az Istenért, siessen! Az ur megöli az asszonyunkat!

Negrotin ott termett a szobában. (Ugyanabban a szobában, ahol a Szűz Mária-kép előtt csusztak egykor térden imádkozva.)

Most ugyanazon szentkép előtt rémlátvány fogadta.

A földreperve fojtogat egy férfi egy asszonyt.

Az asszony a kétségbeesés erejével védi magát, két kezével tépve, karmolva gyilkosa haját és pófáját.

— Nem sikolthatsz, kigyó, — hördül a férfi veszett farkas hangján, — beléd fojtom a lelkedet!

Negrotin odaugrott s megragadva a férfi karjait, felkapta őt a levegőben, mint egy kutyakölyket s odavágta a szögletbe.

— Vigye urnőjét a hálószobájába! — parancsolá Negrotin Katkának, elalélt asszonyát felémelve s a szobaleány karjaiba téve. — Maradjon mellette.

Tihamér mint egy őrült bámult Negrotinra, a földön fekeve.

Az odavágta hozzá, megragadta a két vállát s odavágta egy karszékebe.

— Meg ne moccanj, te nyomorult, mert összezuzom a fejedet.

(Folytatása következik.)

vonalán a teljes szabadkezet biztositja az országnak. Mai kijelentése után az ellenzéknek sem lehet kétsége, hogy amit kimondott, azt végre is fogja hajtani.

A vadrac a Házban.

Budapest, június 17.

A Házban csinált ma botrányt a nagykikindai botrány szomorú hőse. Elég vakmerő volt ahhoz, hogy eljőjön a képviselőház színe elé védekezni, de gyáva volt ahhoz, hogy becsületesen védekezze. Vakmerően és gyáván hazudott tehát. Az ő védekezése volt a mai ülés botránya. Ami nyomában támadt, az a hazafiúi harag felerjedése volt.

Az elnök *Daniel Gábor* mindjárt a jegyzőkönyv hitelesítése után jelentette, hogy *Pavlovics* Lyubomir a napirend előtt szólni kíván. A terem meglehetősen népes volt; nagy zsongás támadt néhány percre; minden szem a törökbecsei képviselő pufók arcára tapadt. Aztán elült a zsongás és *Pavlovics* Lyubomir mély csendben fogott hozzá a védőbeszédjéhez. Egy egészen radikális hazugsággal kezdte. Semmi sem igaz abból, amit a *Budapesti Napló* írt. Nagy-Kikindán átutazva, nem inzultált gyermekeket. A *Himnusz* és a *Szózat* ellen semmi kifogása. Borzasztóan megdöbbent, mikor azt olvasta, hogy ő az átutazó gyermekeket bántalmazta. Itt *Vészi József* közbeszólt:

— Ugy történt!

Erre a közbeszólásra mozgás támad és itt is, ott is türelmetlenül kezdik nógatni a mosakodó vádlottat, hogy arról beszéljen, mi történt hát?

— A tényállást! — hangzik egyre süröbben. *Pavlovics* azonban ekkorra már éppen száz mérföldnyire jutott el a tényállástól. Abrándos reminiscenciák terére lépve, elmondta, hogy egyszer, ötvenöt éves korában egy kis zászlót horodott piciny kacsojában, de az a zászló sem volt zászló, hanem inkább egy kis — *napraforgó*. És ez a napraforgó sem volt semmiféle nemzeti napraforgó, legalább a heraldika szerint nem... — Ez minden bűnöm! — sóhajtott elégius hangon.

Voltak, akik nevetve bosszankodtak ezen az ügyügyü ravaszágon, de a Ház általános hangulata egyre ellenségesebb lett és egyre süröbben nógatták a kertelő delinkvenst:

— Ne erről beszéljen!

Menj játszani!

— A *Budapesti Napló* tárcája. —

Írta: *Maurice Montegut*.

Ót vagy hat éves voltam, kezdte *Philippe* s mint valami vidám kis állatocská éltam komoly atyámmal és szép, nevével anyámmal. Egy csendes külvárosi házban laktunk, amely egészen a miénk volt, mellette kis kert, az én birodalmam. Még most, több mint harminc évvel később is, magam előtt látom: néhány elcsavartodott fa, ritkás gyepek, rózsák és pipacsok. Napsugaras időben a fűben heverve nagy gyönyörűséggel figyeltem a munkás rovarok mozgódását s a hangyák nyüzsgését. Néha-néha valami nagy dörgő riasztott meg a lármás zümmögésével, de az ilyen kis ijedést kivéve a sors semmiféle bántalmat nem küldött rám.

Atyám minden reggel elment hazulról és csak este tért vissza. Távollétében gyakran jött el hozzánk egy fiatalember, akinek a nevét nem ismertem, de úgy vettem észre, hogy az anyám mindig nagyon megörült neki. Alig lépett be hozzánk, anyám rögtön kiküldött a kertbe és ezt mondta nekem:

— Menj játszani!

Birodalmamban eltemetkezve aztán, nem számítottam az órákat, sokkal kisebb is voltam, semhogy tudatom lehetett volna az idő múlásáról. Mikor atyám hazajött, akkor anyám őt is az öröm jeleivel fogadta, — csakhogy ő sohasem küldött el. Ellenkezőleg, a térdére ültetett, sovány, fehér kezével megsimogatta a hajamat, valami lázban égő pillantással meg-megvizsgálgatott és fájdalmas elérzékenységgel szorított a szívéhez. Nagyon szerettem anyámat, ő szép dalokat énekelt, csupa édes illat volt, úgy bánt velem, mint valami bábuval, órákosszat mosdatott, csinósított és egy pillanat múlva eltaszított magától, — de még sokkal jobban

— Halljuk az esetet!
— Hogy történt?

A zaj és ingerültség nőttön-nőtt, amint *Pavlovics* makedul vonakodott ráfanyalódni arra, amit csinált, hanem egyre arról mesélt, hogy mit nem csinált.

Mind haragosabban zugják feléje:

— Mondja már, hogy történt?

Egyszer aztán nagy jámborul azt feleli

Pavlovics:

— Nem tudom, kérem!

Erre aztán az egész Házon kitört a méltatlankodás. Inzultáló szavak röpöködtek a hebegő *Pavlovics* felé:

— Hát részeg volt? — kiáltja valaki a szélsőbalon.

— Sokszor jártam ott, nem emlékszem az esetre határozottan. Tessék felfüggeszteni a mentelmi jogomat. Majd kideríti a bírói eljárás.

Zavartan, motyogva mondta az utolsó szavait és az egyre erősbödő merajban alig hallhatóan.

Most *Vészi József* jelentkezett szólásra. Általános figyelem közt mondta el, hogy mint annak a lapnak a szerkesztője, amely a gyászos esetről először adott hírt, kötelességének tartotta a valódi tényállást felderíteni s ezért Nagy Mihályval együtt Szegedre utazott. Most be akar számolni eljárásának eredményéről.

Az egész Ház feszült érdeklődéssel várta az adatokat. Csak *Buzdih Ferenc* ur látta jónak közbeszólni:

— Nem bíza meg senki!

Vészi erre azzal vágott vissza, hogy a megbízást hazafias lelkiismerete adta és cenzurát is hazafias lelkiismeretéről kér instrukciót politikai kötelességének teljesítésére, nem pedig *Buzdih* Ferentől.

Az erre felhangzott általános helyeslés bizonyította, hogy a néppárt kotnyeles patikárusa ismét nagyon rosszkor szellemeskedett.

Vészi József ezután mélyesen csendben olvasta fel azt az írásos dossziert, amelyet Nagy Mihályval együtt készített a szegedi vizsgálódásokról s amely kétségtelenül igazolja, hogy mind igaz, amit a kikindai botrányról a *Budapesti Napló* megírt.

Pavlovics az írásos bizonyítékok felolvasása közben többször közbekiáltott:

— Nem igaz!

Vészi először rá sem hederített, aztán vállatvonva, csak annyit jegyzett meg:

szerettem atyámat, aki mindig egyforma volt, végtelenül szelíd, szomorú, a szomorúsága abból a fajtából való volt, amely a jelentő, a jövőtől, az egész élettől fél.

* * *

Egy este atyám a rendes időben hazajött s én feléje siettem. De ezuttal durva mozdulattal visszataszított és a kert felé mutatva ezt mondta:

— Menj játszani!

Észrevettem, hogy sokkal haloványabb, mint rendszeren s hogy a keze reszket. Máskor olyan szelíd szeme visszafojtott dühöt és kétségbeesést mutatott.

— Menj játszani!

Az ablakok nyitva voltak. Hirtelen éles hangokat hallottam, atyám panaszos, fonyogó hangját s az anyámét, aki sziszegve, dacosan felelgetett. Aztán ajtócsapkodások következtek és végül nyomasztó esend. Egy-két pillanattal később anyám megjelent a küszöbön, felöltözve, kalapban, köpenyben. Szaggatott, remegő hangon szólított:

— Philippe!

Hozzászaladtam. Két kezébe fogta a fejemet, hosszasan rámnézett és megcsókolta a szememet. De aztán kijött az atyám.

— Hagyd azt a gyermeket, nem vagy rá méltó! Sem feleség, sem anya nem vagy többé... Menj!... Te pedig — fordult hozzám — menj játszani.

Anyám némán lehajította a fejét és elment és soha vissza nem tért többé.

Hat éves voltam, de magam előtt látom a jelenetet, mintha tegnap történt volna.

Néhány hónapig egyedül éltam atyámmal. Üzleteit abbahagyta és el sem ment hazulról. Napokig ott volt velem a kertben, átlátzó kezét az újságon tartva, amelyet nem olvasott, álmodozó szemével a fák ormát nézve. Néha-néha félénken közeledtem feléje, meg-megrántottam a kabátja ujját. Arra rám mosolygott, visszatérve

— Ugy látszik, itt mindenki hazudik, ak láta a dolgot, csak a képviselő ur mond igazat. Később *Ivanka* Oszkár is indulatosan kiáltotta a hazudozó vadrac felé:

— Hát itt mindent le lehet tagadni?

Mikor *Vészi* végzett a bizonyítékok előadásával s befejezésül utálatát fejezte ki *Pavlovics* eljárása fölött, a Ház minden oldalán viharos helyeslés kísérte szavait, amely nyomban átcsapott a felháborodás tombolásába.

— *Ki vele!* — hangzott minden oldalról. — Percenkig tartott a láрма s csak nagy ügygyelbajjal tudott szóhoz jutni *Buzdih* Ferenc, hogy megmagyarázza előbbi suta közbeszólását. Amire különben igazán nem volt kíváncsi senki.

Ellenben nagy figyelemmel és tetszéssel hallgatta meg az egész Ház *Nagy Mihályt*, akitől a botrány első híre kaptuk s aki rövid, temperamentumos felszólalásban csatlakozott *Vészi* előadásához. Majd *Rátkay* László kért szót és a kormányt tett szemrehányást, hogy nem szól hozzá a dologhoz, azután kérte, hogy a hivatalos vizsgálat adatait hozza a kormány a Ház elé. Erre *Szell* Kálmán egész röviden megjegyezte, hogy eddig őt nem is kérdezték, sőt a mult ülésen itt sem volt, tehát nem nyilatkozhatott. Kötelességét teljesítette, mikor a hivatalos fórumokat jelentésselre szolgáltatta fel és ha a hivatalos eljárás azt deríti ki, hogy bírói beavatkozásnak van helye, akkor ez meg fog történni.

Olay Lajos semmiképp sem volt meglegedve a miniszterelnök válaszával. Szokott dühös módján felpattant és kijelentette, hogy ő egészen mást várt. A *Milotics*-esetre utalt, amikor a Ház szünete alatt, a mentelmi jog megsértésével letartóztatták a hírhedt szerb igazgatót. A *Pavlovics*okat és *Lurtz*okat sem szabad kimélni. Nem szabad őket megtérni a törvényhozásban. Jelentsék ki mind a ketten, hogy vizsgálatot kérnek maguk ellen és ha a vádak igazaknak bizonyulnak, akkor lemondanak a képviselőségről.

Ez nagyon tetszett a szélsőbalon — pedig, amint utóbb kiderült, jó kibuvó lett belőle *Pavlovics* — de még jobban tetszett, mikor *Olay*, haragtól kipirulva odakiáltotta *Pavlovics*nak, hogy amíg a vizsgálat tart, ne merjen a Házba jönni se ő, se *Lurtz*, (akinek azt az esetet vetette szemére *Olay*, amelyet néhány hét előtt szintén mi irtunk meg, amikor a gráci német kereskedővel egy magyar címzésű levélbörték miatt gorombáskodott) és öklét rázva tette

a földre, valami szívzaggató mosolygással érdeklődött a játékam iránt, házakat épített, homokkal megtöltött egy bádögvedret és pástétomokat sütit belőle. De aztán csakhamar szórakozott lett megint, megfeledkezett arról, hogy ott vagyok és visszacsúszott az álmodozásba. Ha megpróbáltam, hogy visszahívjam a valóságba, akkor szomorúan esekelő hangon kért:

— Menj játszani!

Egy szeptemberi délután levelet kaptam. Ott voltam mellette. Először nem tudta felbontani, mert reszkető keze meztagadta a szolgálatot. Végre mégis elolvasta, aztán visszahanyatlott a lócára, sirt, zokogott, arcát tenyerébe rejte.

Megdöbbenve néztem rá. Tudtam, hogy gyermekek sírnak, sőt nagyon sokszor sírnak, — de sohasem képzeltem volna el, hogy férfi is sírhat, különösen az atyámról nem hittem volna ezt. Sokáig sirt, egész teste belerázkódott. Kétségtelenül éppen anyai harag, mint kétségbeesés keveredett össze abban a félelmetes válságban, amely rácsúszott és sulyos, támlolygó lépésekkel ment be a házba.

Enni kezdett. En is bementem. Az ajtókat tárva-nyitva...

Atyámat ott találtam szobájában, a tükör előtt állott, kezében revolverrel, amelyet jól ismertem. Nagyon gyakran tiltották meg, hogy hozzá nyuljak. Mikor atyám meglátott, remegni kezdett. Mint akkor az anyám, karjaiba zárt, zavarodott arccal hevesen megcsókolt és azt mondta:

— Menj játszani!

A zápor elállott, visszamentem a kertbe. Három percel később lövés dördült el. Borzasztón féltem, a nélkül, hogy tudtam volna, mitől.

Akkor a családány bent borzasztó sikoltozásba tört ki és segítségét keresve kirohant. Szomszédok jöttek és elvittek. Meg voltam zavarodva, hagytam, hogy azt csináljanak velem, amit akarnak.

* * *

hozza, hogy ha ide be merik tenni a lábukat, akkor úgy járnak, mint Lepényi.

— *Mert nem fogom tűrni, hogy a Házban ilyen gaz hazadrulók megjelenhessenek.*

A szélsőbalon őrjáts visszhangja támadt ennek a beszédnek.

— Helyes! Helyes! Ki velők! — hangzott parcekig.

Az általános ingerültség csak nehezen tartott pihenőt addig, míg Széll Kálmán újabb felszólalásban megmagyarázta Olaynak, hogy a mostani eset és a *Milietés* nem egészen analóg, mert Milietés *in flagranti* érték, s aztán általános helyeslés közben jelentette ki, hogy hasonló esetben 5 sem járna el kisebb szigorúsággal.

A rövid pihenő azonban csak arra volt jó, hogy csak annál nagyobb, vészesebb legyen az explózió a következő pillanatban, amikor Pavlovics újra szólásra emelkedett.

- Gyalázat!
- Szégyelje magát!
- Hinaus!
- Ne beszéljen!

És még százféle inzultus hangzott mindenfelől pokoli zűrvárban. Az elnök cseppet sem könyörgött, kapacitált jobbra is, balra is, míg végre mégis csak elült a léma valamennyire és Pavlovics reszketve, sápadtan elmondhatta, hogy lemond a mandátumáról, ha kiderül, hogy gyalázta a *Himnusz* és a *Szózat*, vagy ezek miatt valakit bántalmazott. Ezt a nagyon óvatos és ravasz nyilatkozatot beszéltetésével erősítette meg. Így végre — amit aligha remélt egy negyedórával előbb — még helyeslésben is lett része. Az elnök most már napirendre akart térni a dolog fölött, de még Krasenay Ferenc jelentkezett szólásra és néhány energikus kijelentés után bejelentette, hogy alkalmas formában indítványozni fogja a dolognak napirendre való kitűzését.

Az incidens ezzel egyelőre be volt fejezve. A vadra kisompolygott a teremről s a Ház a napirendre tért át. A napirend pedig egy esomó vicinális vasuti és egyéb apró javaslat volt. Ezeket Doboczki Sándor és Kristóffy József alkadák. Láng Lajos miniszter, Fichter Győző, Major Ferenc, Endrey Gyula és Csernoch János felszólalásai után hamarosan elfogadták. Az e közben egy kissé ellankadt érdeklődést két interpelláció élesztette fel újra. Kossuth Ferenc a kereskedelmi szerzők felmondása, Barta Odón a kivándorlás iránymutatás dolgában interpellált. Széll Kálmán miniszterelnök mind a két nagyfontosságú kérdésre nézve nyomban megette a nyilatkozatát, még pedig minden

Huszonegy éves koromban egymagamban állva a világon, mert anyámról sohasem hallottam többet semmit sem, úgy vettem az életet, ahogy éppen jött, jó és rossz oldaláról, de legtöbbször rossz oldaláról. A szüleimről körülbelül ötvenezret frank maradt rám. Megismerkedtem egy asszonnyal, aki álmod, a megtestesült ideál volt számomra. A nékül, hogy bármit is meg gondoltam volna, két esztendődtől töltöttem a lábamnál, csakis azzal törődve, hogy minden kívánságát, minden szeszélyét kielégítem. Akkor egy napon, az ámulattól csaknem kővé meredtem észrevettem, hogy alig van haterz fronom. Rosszkedvűen ráta a fejét és mindjárt árulást sejtett. Aztán rábeszélte, hogy van még remény a számunkra... baccarat, klubok, kártya, egy kis szerencsével megint lehetne tőkém. Azt mondta:

— Menj játszani!

E szavakra, amelyek pedig olyan egyszerűek s olyan kedvesek, mikor nyájias anyák mondják gyermekeiknek, borzalom futotta át egész valómra. Újra átéltem egész életemet. Láttam anyámat, büntősen, láttam atyámat mint üngyilkost, a házunkat felévalva, magamat mint árvtá idegeneknél, láttam az egész nyomorúságomat.

Némán elmentem és nem tértem vissza. És azóta — vagy tizenöt esztendődtől — becsületos munkával tartottam fenn magamat, távol az élet nagy lutrijátékától. Semmit sem kockáztattam... nem „játsszom.“ Egyedül élek... Sem feleségem, sem kedvesem. Nincs kedvesem, nehogy újra halljam:

— Menj játszani!

Nincs feleségem, aki mikor jön a szeretője, azt mondhasa gyermekének:

— Menj játszani!

Nincs feleségem, hogy ne legyen gyermekem, akinek azt kelljen mondanom, mikor a pisztolyt szorongatom a kezomban:

— Menj játszani!

részletre kiterjedő nyíltsággal és vilárossággal, mindeneiket megnyugtató módon, úgy hogy a Kossuth Ferenc interpellációjára adott választ egyhangulag, a másikat pedig túlyom többséggel vette a Ház tudomásul.

A képviselőház ülése június 17-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Daniel Gábor.

Jegyzők: Nyegre László, Ilyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter, Cseh Ervin horvát tárcaséki miniszter.

A nagykikindai botrány.

Elnök: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Napirend előtt Pavlovics Lyubomir képviselő urnak adtam szót. (Halljuk! Halljuk!) Kérem öt nyugodtan és méltóság-teljesen meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!)

Pavlovics Lyubomir: T. képviselőház! Kijelentem röviden és őszintén, hogy azok a cikkek, amelyek a budapesti hírlapokban megjelentek és az én személyemet érintették, teljesen aplotanok s az igazságnak meg nem felelnek. (Mozgás.) Azt írták rólam a *Budapesti Napló*ban, hogy én átázoztam Nagy-Kikindán diákokat inzultáltam volna azért, mertők a hazafis *Himnusz* és a *Szózat* dalolták. Kijelentem itt ünnepélyesen és beszéltetésemre, hogy egész életemben sohasem protestáltam a magyar *Himnusz* és a *Szózat* ellen, ehhez nekem nincs jogom; azokat mindig tiszteltem tartottam, sőtőlég sohasem nyilatkoztam azokról és dalolás miatt soha senkit sem szóval, sem tettel nem inzultáltam.

T. Ház! Nagyon meg voltam dűbvenve, amidőn láttam, hogy ez az affér minden előzetes törvényes nyomozás nélkül behozott ide a Házba és én, a nékül, hogy törvényes utón bármió tény bizonyítottak volna ellenem, inzultusoknak voltam itt kiéve. Megdűbentem azért, T. Ház, mert az a híresztelés, ha jól olvassza az ember, *nélkülöz minden valószínűséget.* Kérem, azt írták, hogy szegény védtelen gyermekek átúazván Nagy-Kikindán...

Véssz József: *Ugy történt!* (Mozgás. Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőoldalon.)

Pavlovics Lyubomir: ...amidőn ezen fápintózei növendékek ott a pályaudvaron hazafis dalokat énekeltek, én ezen felbűsztlvén, inzultáltam volna őket nemcsak szóval, hanem tettel is; még messzebbre mentem és fel is poztam volna azokat a szegény, védtelen gyermekeket és olyan súlyos testi sérűéseket okoztam volna, amelyeknek nyomai még napok, sőt hetek múlva is meg látszóttak volna arcaimra. És T. Ház, azok a növendékek *igazságokká egyült utazták!* Azt kérdem én az igen T. Ház! ön-e abban valószínűsít, hogy egy igazgató, aki látja, hogy bántom a növendékeit, hogy arcul ütöm, hogy sértem őket, nem tett volna ellenem bünyfnyólt jeljelentést? Hanem hetek múlva kezdenek el nyomozni ellenem! (Egy hang jobboldaltól: Igen! Mozgás baloldaltól.) Engedjék meg T. urnaim, hogy ügyre mehozottanoközög meg egy pár szót említek fel itt. (Felkiáltások a bal- és szélsőoldalon: *A tényállást!* Halljuk! Halljuk! Mozgás és zaj.)

Elnök (cseppet): Kérem, ne tessék zavarni! (Halljuk! Halljuk!)

Pavlovics Lyubomir: T. képviselőház! Először azzal vádolták, hogy a Ház szótárabólására törtem; a magas Kuria elő vittek az ügyemet, amely látván a vád aplotanságát, engem átadának nyilatvántott és felmentett. Majd arról volt szó, hogy szerb beszédekkel tartva bejártam a kerületet. Tény az, hogy mint ötéves fiúcska egy majlisban tanuszózt kis zászlót amely nem is aunnya zászló, mint inkább egy kis napraforgó volt viseltem. Ez semmiemű európai heraldika szerint valamely nemzet zászlójának tekinthető nem volt. Ez a bűnöm.

Ami pedig azokkal a gyermekekkel való esettel illeti, az audiator et altera pars ellenél fogva kérem az urakat, hogy fűgesszék fel a mentelmi jogomat. A vizsgálat ellenem meg van indítva, az teljesen meg fogja világítani a tényállást. En bízom a magyar törvények igazságszeretében és előre is kimondom, hogy ártatlan vagyok és ebből egy szó sem igaz. (Egy hang a szélsőoldalon: *Hát hogy történt?*) Én soha életemben és így Kikindán sem nyilatkoztam hazafis dalok miatt és senkit sem bántottam. (Zajos felkiáltások a szélsőoldalon: *Ne arról beszéljen!* Halljuk a tényállást!) Kérem, én annmit sem tudok. (Nagy zaj.) A bírói vizsgálat majd ki fogja deríteni a tényállást. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!) Ennyit akartam felhozni melegségim, tessék felűgesszeneti a mentelmi jogomat és a tolyamában levő bírói eljárás majd ki fogja deríteni, hogy mennyiben vagyok hibás. (Folyton tartó nagy zaj. Felkiáltások a szélsőoldalon: *Hogy történt a dolog?*) Kérem, nem tudom hátravázzoltn. (Egy hang a szélsőoldalon: *Hát részeg volt?*) Sokszor járám ott, nem emlékszem az esetre, csak arra kérem a T. Házat, hogy fűgessze fel mentelmi jogomat. (Nagy zaj és nyugtalanság baloldaltól.)

Véssz József: T. Ház! Előre látván azt, hogy Pavlovics Lyubomir képviselő ur a si feletti, nagy kényelmes állásponjtára fog ebben az ügyben helyezkedni, én, mint annak a lapnak *Írőszerekesztője*, mely ezen kínos és fájdalmas esetet először hozta a nyilvánosság elé, Szegedre utaztam Nagy Mihály t. képviselőtársammal, aki az ezen ügyre vonatkozó adatokat velem közölte, hogy ott a valódi tényállás felől meggyőződjem. A tegnapi napot Szegeden töltöttük és a T. Ház szives engedelmével már csak azért is be kívánok számolni eljárásom eredményéről...

Buzáth Ferenc: Hiszen nem bízta meg senki!

Véssz József: Mi az, kérem?

Buzáth Ferenc: Azt mondom, hogy nem bízta meg senki a vizsgálatat.

Véssz József: T. Buzáth Ferenc képviselő urnak a feleletet az, hogy 6 nem bízott meg, de megbízott hazafis lelkiismeretem és engedje meg nekem, hogy instrukcióit politikai kötelességem teljesítése tekintetében ne Buzáth Ferenc képviselő urtól. hanem a lelkiismeretemtől kérjek. (Általános helyeslés.) Nehogy a detailokban valami eltérés mutatkozzék, Nagy Mihály képviselőtársammal együtt papíra vettem magántervezeti vizsgálódásainknak az eredményét, amelyet szives engedelmükkel leszek bátor felolvasni. (Halljuk! Halljuk! Olvassa.)

„Szegeden jártunkban először is betérünk az internátusba. Ott *Hönig* igazgató ur megerősítette nekünk, hogy a Pavlovics Lyubomirról állított dolgok *csakugyan megtörténtek.* Kérésünkre előhívta a szóbanforgó két gyereket: Schön Jánost és Pósa Máttyást. A két fiu tiszta magyart kiejtéssel, habozás nélkül, határozottan és világosan adta elő a tényállást, mely a következő:

Vagy 15-én voltunk fuk egy III-ad osztályu szakszabban. Szegedtől Kikindáig utközben egyre dolgoztunk magyar nótákat amikre itt az intézetben tanítottak minket. Kikindán jó soká állt a vonat. Ott is azt daloltuk, hogy: Isten Áldd meg a magyart. Aztán ránk jött a szomszúság négyünkre, leszállunk a kocsiról vezet inni. Akkor hozzánk lépett egy kővér ur és ránk kiabált, hogy mi a nevem. Mikor ezt megmondtam, azt kérdezte: Ha német fiu vagy, mért nem énekelsz németül? Én azt mondtam, hogy magyarul jobban tudok. Ekkor az az ur nagyon megharagudott, elveresedett, kiabált is szerb nyelven valamit és megfogta a fülnket, az enyémét, meg a Máttyát. Aztán nagyon megeibálta, jó sokáig ráncigálta. Nekem nagyon fájt és kiabált fájdalomban Matyi is. Amíg Temesvárig értünk, folyton sajtott és égeit a fülem.

Megnéztek a gyerekek füleit. A Pósa Máttyásán már nem látszott semmi. De a Schön Jánosé fel füle még mindig duzzadt és a cimpája szederjes.“

T. képviselőház! Nem értük be ezzel, hanem utána jártunk a dolognak továbbra is. Beszéltünk az illető vonat kísérő-személyzetével, beszélünk az illetékes hivatalos tőnyezőkkel, akiknek kezén mennek keresztül a vizsgálat szálai és teljesen autentikus formában kaptuk meg a vizsgálat során eddig kiderített adatokat, amelyeket szintén összehoztalva van szerencsém elűterjeszteni. (Olvassa):

„Április 26-ikán az intézetben kitört kanyaró-járvány miatt haza kellett a növendékeket boosítani. Nagy-Kikinda felé tizennégyen mentek, köztük Schön János és Pósa Máttyás is.“

Most következik a felelet Pavlovics Lyubomir amaz állítására, hogy mily valószínűtlen az egész dolog, mert hiszen az igazgató ott volt és nem tűrte volna a bántalmazást.

A hivatalos adatok szerint (Olvassa):

„az a hír, hogy *Hönig* igazgató kísérte volna a gyermekeket, nem felel meg a valósnak. A növendékek kísérőit nélkül utaztak, csupán az ilyen esetben szokásos irattal voltak ellátva, mely a vonatkísérő személyzetnek és az állomásönköknek figyelmébe ajánlja őket.“

Méltóztatik látni, teljesen védtelen gyermekekről van szó. (Olvassa.)

„A vonatkísérő személyzet a 712. számú vonaton Valkay Keresztély és Gömöri József kalauzkokból állott. Ugyanzaron a vonaton utazott egy *Frankowsky* nevű utas, Temesvárról lakó máv. alkalmazott is.“

Ezek előbbre azért a fuk utközben fűled-mesen viselkedtek. Énekelgették a *Szózat*ot, a *Himnusz*ot és egyéb hazafis dalokat. Ugyanzart esolekedtek Nagy-kikindán is ama 20 perc alatt, míg a vonat ott állott. Vagy öt perccel a vonat elindulása előtt több fiu leszállt a vonatról, hogy vizet igyék. Ekkor egy Nagy-kikindáról Temesvár felé utazó ur, aki a peronon az indulást jelt várta s akiben később *Gömöri kalauz* felsmerte Pavlovics Lyubomir országgyűlési képviselőt, odalépett a fukhoz és rájuk szólt: *Hát nem utazt ti nem tudtok énekelni?* A fuk azt felelték, hogy: *Nem!* *De előbb tudatok, ugy-e?* Mire Schön János azt felelte: *Igen, de elfeledtem!* Pavlovics erre belekapasz-kodott a Pósa fiúba és indulatosan megeibálta őket. A Schön fiút egy megrántotta, hogy a vér kiserkedt belőle.

Pavlovics Lyubomir: *Nem igaz, soha sem igaz!* Véssz József (tovább olvassa): „A fuk, minhelyt eleresztette őket, bemenekültek a kocsijukba.“

E jelenet tanu a következők voltak: *Horvát Mór* vasuti vendégfős és neje, *Goldberger Jenő* pinér és egy nagy-kikindai szerb nemzetiségű rendőr. Az utóbbi kivételével, aki nem akar semmire emlékezni, a többi valamennyi látta a jelenet leolását. Az állomásönkök és a szolgálatelői forgalmi hivatalnok nem láttak semmit. Az előbbi az iródban volt elfoglaltva, az utóbbi a vonat összehállására ügyvelt fel. A vonat elindulása után Valkay kalauznak a gyermekek elpas-naszolták a dologot. Már megaludom, épp a vonat elindulásakor, a vendégfősöné odaszólt Valkaynak, nem látta-e, egy ur mit csinál a fukkal? Ettől figyelmese léve, ment Valkay a növendékek szakszabába, ott a fuk azonnal megmutatták neki a két bántalmazott gyermeket. Mind a kettőnek izzó piros volt a két füle, a Schön Jánosé ezenfelül véres is. Valkay elmondta az esetet Gömörinek s emez mindjárt ráismert az illető utasban Pavlovics Lyubomirra, amit később a zsom-bolyai állomásönkök is megerősítet.

Valkay és Gömöri megbeszéltek a dologot Fran-

kovszkyval, aki azt mondta nekik, hogy Temesvárról 6 majd jelöltet tesz a felettes hatóságnak.
T. képviselőházi! Ma reggel Temesvárról Frankovszky Dezső úrtól a következő levelet kaptam: (Olvassa.)

"F. évi április hó 26-án Budapestról Temesvárra utaztam. Szegedre érve, láttam, a mint a kis vasúti internátusban növendékek csoportosan beálltak a kocsikba. Hallottam azt, hogy a gyermekek Nagykikinda állomáson — a vonat tartózkodása alatt — a Szózatot és a Himnuszot énekeltek, láttam azt is, hogy a gyermekek közül néhányan vizet és perecot vendők, a kocsikból kiszállottak. A vonatnak Nagykikindán való tartózkodása alatt kocsimból nem szálltam ki Mikor a vonat Nagykikindáról elindult, bejött hozzám Gömör kalauz és látván szabadjegyemet, hogy vasúti alkalmazott vagyok, megbotránkozásal emeltette, hogy egy ur két internátusbeli növendéket bántalmazott azért..."

Pavlovics Lyubomir: Nem áll!
Vérszi József: Itt, ugy látszik, mindenki hazudik, aki látta a dolgot, csak a képviselő ur mond igazat! (Zaj.)
Pavlovics Lyubomir: Majd lesz alkalmam bíróságnak kideríteni! (Nagy zaj.)

Vérszi József: T. Ház! En nem törődöm Pavlovics Lyubomir közbeszólásaival, melyeket a Ház a maguk teljes értékeléséig aprócska amurgy is, hanem engedélek meg, hogy folytassam. (Halljuk! Halljuk! Olvassa.)

"Kérdezném tőle a bántalmazás módját, azt mondta, hogy a gyermekek fölött ohibált meg. Magam is felhaborodtam a kalauz közlésén, az utas kitérte iránt érdeklődtem és Spányi Ernő zombolyai állomásúknak segítségével megállapítottam, hogy az illető Pavlovics Lyubomir képviselő."

Ivánka Oszkár: Hát itt mindent le lehet tagadni? (Nagy zaj.)

Vérszi József: „Ekkor én az eset szereplőinek neveit azon célből írtam le, hogy a megbotránkoztatást esetet a lapokban közzétegyem. Miféle azonban előjegyzésem elikálódott, a nevek egy újságpapíron voltak lejegyezve, a közlést nem hajthatam végre. Megjegyzem, hogy lecsobbszámoknál tejelentést azért nem tettem, mert a kérdéses alkalommal magánügyben engedélyezett szabadság fölöttel és nem hivatalosan utaztam. Kiváló tiszteltet Frankovszky Dezső, máv. hivatalnok. Temesvár, Józsefváros."

T. képviselőházi! Ezekben volt szerencsém előadni a valódi tényállást, amelyet Pavlovics ur tagad. Pavlovics ur a mentelmi jog őrve alatt két mentelmi jogot sértett meg, a védtelen gyermekek mentelmi jogát, mely az emberiség oltalma alatt áll és a hazafiúi ábitat mentelmi jogát, mely a hazaszeretet oltalma alatt áll... (Igaz! Ugy van!) En a magam részéről mindaddig, míg a bírói eljárás az igazságot ki nem deríti, utaltattam fordulok el az ilyen eljárásról. (Élénk helyeslés.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Ki ve! Hosszantartó, nagy zaj.*

Élők: Buzáth képviselő urnak személyes kérdésben adtam szót, tessék őt meghallgatni. (Zaj.)

Buzáth Ferenc: T. képviselőházi! Személyes kérdésben kérek pár szót. Vérszi József képviselő ur azt mondta, hogy a szóban levő ügy megvizsgálása céljából Szegedre leutazott.

Vérszi József: Feltérítésre!

Buzáth Ferenc:... és erről akar ő most beszámolni. Erre tettem én azon közbeszólásomat, hogy ki biza meg a t. képviselő urat, mert ugy tudom, hogy a képviselőháza a vizsgálat megkezdésére neki megbízást nem adott. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: *A hazaszeretet!*) Erre értettem a közbeszólást és semmi másra!

Vérszi József: Isten őssze a képviselő urat!
Nagy Mihály: T. képviselőházi! (Halljuk! Halljuk!) Mindenekelőtt kijelentem, hogy Vérszi József képviselőúrnak által felolvasott adatok mindenben a tökéletes igazságnak felelnek meg. (Helyeslés.) Elve a gyanúerrel, hogy esetleg bekövetkezik az ami tényleg bekövetkezett, hogy Pavlovics Lyubomir képviselő ur netán el fogja tagadni az esetet és annak körülményeit, igenis én indítványoztam, hogy menjünk le (Helyeslés.) és személyesen konstatunk utána, vajjon tény-e az, amit a kalauzok állítottak. (Helyeslés.) Nem is hoztak ezt mindaddig szóba, míg teljesen be nem bizonyított, hogy tényleg Pavlovics Lyubomir képviselő ur volt az, aki inzultálta a védtelen gyermekeket. Nem is tettem volna szóvá újságban sem ezt a kérdést, ha nem egész megbotránkozásal emeltette volna nekem Gömör és Valkay kalauz, hogy hát nincs semki az országban, aki Pavlovics Lyubomir, a szerbek koronázatlan királyát megrendszabályozza azokért az inzulátusokért, amelyeket elkövet a magyar nemzeti állam és a magyar alkotmány ellen. Ha becsületes, jóra való, tisztességes kötelességtudó kalauzok ekként panaszkodnak egy magyar képviselőnek, azt hiszem, lelkiszemérbeli és beszélembeli kötelessége nyilvánosságra hozni ezt a kérdést. Nem fizik felszólalásomhoz más kommentárt, csak azt kérdelem, miféle joga van Pavlovics Lyubomirnak a képviselőházban, ha arculesapja minden egyes tényével a magyar nemzeti államot és azt az ideált, amelyre a kormány és minden becsületes magyar ember folytonosan törekszik. (Általános tetszés és helyeslés.)

Élők: Rátkay képviselő ur kért szót.

Rátkay László: En voltam az, t. képviselőházi, (Halljuk! Halljuk!) aki a kérdést a Ház színe elé hozta. Már akkori felszólalásomban jeleztem azt, hogy óhatom, hogy az eset ne legyen valós és követeltem, hogy bár töteles törvényünk nincsen rá, Pavlovics Lyubomir képviselő jelenjék meg a Ház színe előtt és igazolja magát. Ez meg is történt. Meg is hallgattuk őt, azonban, ha ellenbizonyítékok nem volnának, én az ő nyilatkozata után a tomentést megadnám.

Madarász József: En nem!

Rátkay László: De hasonló körülmények közt

ez a felmentés meg nem adható és én azt hiszem, hogy ennek az ülésnek nem is szabad addig bezáródnia, míg ez a kérdés itt a Ház színe előtt nem tisztázódik. Egy sajnálatos jelenségnek vagyunk tanúi. A magyar nemzet beszéletről beszélünk olyan értelemben, hogy az egy magyar képviselő állai megsejtett; és im a magyar kormány hallgat, amint hallgatót a mult ülésen is. Pedig a t. magyar kormánynak nemcsak az a hivatása, hogy a piros bársonyúszékeken üljön, hanem az is, hogy ha a magyar nemzetet megtámadják ebben a Házban, e'ső sorban álljon fel és keresen elégtételt és igazságot. (Igaz! Ugy van!) a szélsőbaloldalon.)

Krasznay Ferenc: Mindig gyenge volt a nemzetiségekkel szemben!

Rátkay László: Tudjuk a lapokból, hogy a kormány utánazott és bizonyítékokat szerzett be. Tessék ezeket a hivatalos után szerzett adatokat itt a Ház színe előtt nyilvánosságra hozni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Aból fogjuk megtáni, hogy Pavlovics képviselőnek adták igaz-e, vagy nem. Ha nem igaz, ha hivatalos adatok cátoják meg, akkor ez a párt és az egész Ház tudni fogja, mit kell csinálni. En kérem tehát a kormányt, hogy a kezében lévő bizonyítékokkal álljon elő. (Tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőházi! (Halljuk! Halljuk!) En megvallom, kiestt sajtóságnak tartom és csakis egy bizonyos hazafias telindulásnak — amelynek igen sokat megbocsátok — tudom be, hogy Rátkay László t. képviselő ur a kormányt vádolta ebben a kérdésben hallgatással. Engedelmet kérek, hogy lehet ez tenni? Hiszen a képviselő ur még hozzám kérdést sem intézett. Csak most provokált engem nyilatkozatra. De ne vádoljon meg előre, mielőtt e nyilatkozatra a választ meg nem hallgatta. Ezt csak méltányosan megkivánhatom. (Helyeslés jobboldalon.) Valóban, nem ériem a t. képviselő ur szemrehányását.

A tényállás az, hogy az utolsó ülésben felhozott az a kérdés. En akkor nem lehettem jelen, különben azonnal válaszoltam volna Rátkay képviselő ur felszólalása folytán. Ez a szemrehányás tehát nem méltányos a t. képviselő úrtól.

Arról a tényről, amelyről itt szó van, egy hírlapi közlemény után értesültem s az velem magánaton is közöltetett. Az illető képviselő, aki állítólag ezt a súlyos nemcsak kihágást, hanem nagy sértést is a nemzeti érületnek elkövette, felkelt és azt mondja, hogy nem egy történet. Mások felkeltés és azt mondják, hogy a képviselő ur melegegötözésének nincsen jogosultsága, mert ugy történt, hogy a hírlapok köztök. Már most mi vádia van Rátkay képviselő urnak ellenem? Hogy a kormány hallgat?

Azt hiszi a képviselő ur, hogy a kormány az ily dolgok iránt érzékellen? Ezt impulziója nekem? No ha ezt impulzió, az egész határozatlan és egész érveljével visszastartatom. De nekem addig nem szabad véleményem formálnom, míg va amely dolog konstatálva nincs. (Helyeslés.) En eddig csak a hírlapokban olvastam. A t. képviselő ur is csak a hírlapokban olvasta. Most két szavahibét tagja a Háznak bizonyítja a történet dolgok valódságát. Amde, — bár tisztelem ezen kijelentéseket és szavahibéségüket akceptálom — ez még sem alkalmas arra, hogy erre egy hivatalos vagy bírói procedura történjék. En kijelentem a képviselő urnak, hogy én nem hallgattam, hanem a magam kötelessége szerint azonnal jelentésekre szólítottam fel az illetéket. Konstatáltam a tényállást és ha a konstatálás nem helyes, az meg fog történni, az ügyés el fog járni a maga kötelessége szerint, kérni fogja a t. Háztól a mentelmi jog feltevéssését és el fog járni az illető képviselő ellen, akár az a vád állítatik. (Helyeslés.) Ez egy oly egyszerű és magától értetődő dolog, hogy a t. képviselő ur illethezte volna rólam, hogy ez meg fog történni, de ha le nem tettem, meztörtötto volna először megkérdezni engem s csak aztán vádolni. En nem nyilatkoztam; gondolom, ez az egész nyilatkozat egészen korrek és helyes. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos: T. Ház! Meghallgattam az igen t. miniszterelnök ur választát, igazán mondom, én mást vártam.

Széll Kálmán miniszterelnök: Mit? Statáridis eljárást tartanak?

Olay Lajos: Majd megmondom. Emlékeztetem a miniszterelnök urat az esetét néhány év előtt történetekre. Miletics Szvetóvár lapjában hazafiasúnt követelt el. Szindók voltak. És akkor a kormány — Csemegi volt igazságügyi államtitkár tanácsára — Miletics mentelmi jogának fennállása dacára, és dacára annak, hogy a törvények szerint Miletics letartóztatni nem lehetett, őt letartóztatta. S akkor bejött a Házba az a nagy jogász és azt mondta: „T. Ház! Törvénytelen dologt követünk el. A törvény azt rendeli, hogy képviselőt ha csak in flagranti meg nem fogják, ha jöbénjáró büntetett el nem követ, nem szabad letartóztatni.” En mégis letartóztattam, minisztertanács jóváhagyással. Az ügyés átal indítványoztatam, a bíróság helyt adott ennek, mert minden törvény felett áll Magyarország államisága, Magyarország érdeke! S az egész Ház tppsal jogadta Csemegi kijelentését s egyhangulag vette tudomásul a törvénytelen eljárást.

En bizonyos tekintetben koncedálom azt, amit a miniszterelnök ur mondott, hogy bírói formák, a vizsgáló szoros megtartása nélkül valakinek fejletvenni, valakit megölni, valakit elítélni nem lehet. De, t. Ház, itt napirenden vannak a nemzetiségi képviselőknak Magyarország elleni gyalázatos ténykedései. Nem tudom, így van-e, vagy nem. Ott van Lurtz Károly esete is, aki egy magyar címzésű levelet kapott és ezen való dübében a hazát, a magyar országgyűlési képviselői állást megbecsteleníté, meggyalázó módon

támadta meg a levél feladóját. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Ilyen Lurtz Károlyokat, ilyen Pavlovicsokat, ha e tények igazak, itt nem lehet megtúrni! Nem szabad megengedni, hogy a magyar törvényhozás terében megjelenjenek. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Tehát mi az én felfogásom? Megmondom, t. miniszterelnök ur! Jelentse ki Pavlovics Lyubomir, jelentse ki Lurtz Károly, hogy vizsgálatot kérnek maguk ellen, és ha ezek a dolgok, amelyekkel ők vádolva vannak, vagyis a nemzeti érület leggyalázatosabb megsértése, a hazaárulás, valóban bizonyulnak, lemondanak képviselői állásukról. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) En ebben megnyugszom, mert a miniszterelnök urnak odáig igaz van, hogy bármilyen szavahibét ember is Vérszi József és Nagy Mihály, szávaik bármilyen hitelt érdemelnek is, a vizsgáló forma szerint ezeket a dolgokat meg nem bizonyította be.

Tehát én megelőgsem azzal, hogy Pavlovics Lyubomir és Lurtz Károly jelentsék ki, hogy, ha e vádak bebizonyulnak, lemondanak mandátumukról. Addig pedig, míg a vizsgálat tart, meg ne jelenjenek itt, mert, ha megjelennek, kell kijelölőknak akadniok, akik tesznek róla! Szívesen vállalkozom én is arra, hogy — amit megtettem Lepsényivel szemben — kivésszem őket a Házból, illetőleg a Ház folyosójáról. Mert nem fogom tűrni, hogy a Házban ilyen gaz hazaárulók megjelenjenek. (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: En azt hiszem, minél könyesebb kérdésekről van szó, annál inkább tanácsos hidegvérrel és nyugalommal intézkedni.

Gall Sándor: Ilyen kérdésben nincs hidegvér! **Széll Kálmán miniszterelnök:** Minden kérdésben meg kell lennie a hidegvérnek itt a törvényhozás tanácskoztérében. Akármilyen mértékben háborog valakinek belseje, akármilyen tiszteltreméltó és nagy impulzusok és érzések hozzák indulatba, semmitte kérdésben, de ilyen könyes kérdésben legkevésbé szabad a hidegvért és a megmondoltság elvetni magunktól, hanem komolyan és nyugalommal kell abban eljárni.

Nem várta tőlem — azt mondja Olay Lajos képviselő ur — azt a nyilatkozatot, de annál messzebbentó várt. Azt várta, hogy én egy hivatközött precedensnek értelmeben fogok eljárni, még pedig rögön és a mentelmi jognak respektálása nélkül. Először is figyelmeztetem t. képviselőúrnakat...

Olay Lajos: Nincs mentelmi jog ilyen eseményekkel szemben!

Széll Kálmán miniszterelnök: Figyelmeztetem, hogy a mentelmi jog oly jog, amelyet soha semmiféle precedenssel megsérteni nem szabad. (Helyeslés a jobboldalon.)

A másik az, hogy itt most az országgyűlés egy ülésében van egy kérdésről szó, akkor pedig az országgyűlés és nem volt együtt.

A harmadik meg az, hogy, ha olyan esetről lenne szó, amiről hivatozik a képviselő ur, mikor az illető maga, vagy a felelőssége alatt kiadott lapban követ el hazafiasúnt: meglassa a t. képviselő ur, vagy meglátja, — adja Isten, hogy meg ne történjék — hogy nálamnál nagyobb szigorú ő sem fogja alkalmazni. De itt nem arról van szó; nincs itt szó egy tényről, amelyet valaki nem tagadhat le, mert ott van az aláírása, hanem arról van szó, hogy követtett el egy dolog, amelyről az illető képviselő ur állítja, hogy nem igaz; most másik két képviselő állítja, hogy igaz. De az a két t. képviselőúrnak nem volt szemlánt, azok csak az ő közleményüknek valódsága, megbízhatósága és kötelességükvilágiság szempontjából teték azt a nyomozást és azt állították, hogy történt, ahogy mondták, de nem voltak jelen. Itt nincs in flagranti való sérelemről szó, vagy nincs olyanról szó, amelyet ne kelene először hivatalosan bírói úton konstatálni. Hát ez az eset egészen más és azért t. képviselőúrnak meg fogja engedni, ha arra kérem, méltóztatassék átgondolni a két eset közötti különbséget. Méltóztatassék megmondani, hogy itt miocsa könyes és nagy dologról van szó, és akkor igazat fog nekem adni, hogy igenis előbb konstatáltni fogom a dolgot, hogy hogyan történt és bíróság fogunk eljárni. Ennél többet, azt gondolom, tenni nem lehet. Kérem ezt tudomásul venni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Élők: Pavlovics Lyubomir képviselő ur kíván nyilatkozni. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: *Szépelye magát! Gyálszt! Ne beszéljen!* Halljuk! Halljuk! Élnök osenget.)

Pavlovics Lyubomir: T. képviselőházi! Becsülétszavarnra kijelentem, hogy ha bebizonyul az, hogy én gyaláztam volna a hazafias dalokat: a Himnusz és a Szózatot, vagy hogy a miatt valakit bántalmaztam volna...

Vérszi József: Ön megráncigálta a füleit, míg a vér kikerkedt! (Nagy zaj a jobb- és szélsőbaloldalon.)

Pavlovics Lyubomir:... kötelességemnek ismerem, hogy a mandátumomról lemondjak. (Helyeslés.) Ezt akartam kijelenteni.

Élők: Azt hiszem, t. Ház, hogy, mintán a képviselő ur ezt a kijelentést tette, áttérhünk a napirendre. (Helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Krasznay Ferenc jelentkezett szó-lásra!*) A képviselő urnak joga van még szólni, én csak ajánlítottam, hogy a t. Ház ezen kijelentések után törjen napirendre. (Halljuk! Halljuk!)

Krasznay Ferenc: T. képviselőházi! Meg akarom fogadni a t. miniszterelnök ur tanácsát... (Folytonos zaj a baloldalon.)

Élők: Csendet kérek itt a baloldalon, t. Ház! **Krasznay Ferenc:**... és teljes nigardatsággal kívánok a kérdéshez hozzáállni. Megelőzően egy rövid mondatban azt, hogy mi választja el ezt a partot, amelynek nevében nem vagyok ugyan jogosult felszólalni, de a párt felhaborodásából látom, hogyan gondolkozik e kérdésről, — mondom, megjelölöm egy

mondattal, hogy mi választ el bennünket önöktől fel-
fogás dolgában. (Halljuk! Halljuk!)

A t. miniszter ur azt tartja, hogy a kérdést
majd e'infézi az ügyész, vagyis, hogy a kérdést el-
veztesse abba a medrébe, amelybe rendszerint, annak
legális rendje és módja szerint vezetnie kell. En
azt hiszem, t. képviselőház, hogy a miniszterelnök
urnak teljesen igaza lenne, ha egy közönséges bü-
csalekményről lenne szó. En azonban azt tartom, t.
Ház, hogy mindnyájan tudatában vagyunk annak,
hogy minket, törvényhozás tagjait, itt nem pusztán a
büntető törvénykönyv szankciója, de egy más etikai
kötelem is köt, amely a hazaszeretletben és minden,
a hazával kapcsolatban álló fogalomnak tiszteletében
áll. Pavlovics Lyubomir nem egyszerű deliktumot kö-
vetett el, mint egyszerű ember, hanem mint törvény-
hozó, a hazai elveket akkor, amikor a Him-
nusz élénkelésért gyermekeket megfenyített. En azt
hiszem, t. képviselőház, hogy mi nem várhatjuk be
azt, a míg az ügyész intézkedik, nekünk, mint a tör-
vényhozás tagjainak, állást kell foglalnunk addig is,
a míg a törvény rendes útja a maga medrébe tereli
azt az ügyet.

Tudom, hogy napirend előtti felszólalásról lé-
vén szó, indítványt te nem lehet, azonban a
napirendre való kiülést, úgy gondolom, indítványozni
jogom van. Indítványom tehát az volna, t. Ház, méltó-
tasságk a dolgot napirendre tűzni.

Gondoskodni fogok arról, hogy mielőbb oly
indítvány jusszon a t. Ház elé amely alkalmas arra,
hogy a Ház legyelmani hatóságának hasonló esetekben
érvényt szerezzen. (Helyeslés és szélsőbaloldalon.)

Elnök: T. Ház! Ezt az indítványt a képviselő
ur a rendes tón beadhata; természetesen e felől
most nem határozhatunk.

Krasznay Ferenc: Igen, az indítványkönyvbe
jogom bejegyezni.

Ezúttan áttértek a napirendre.

(Helyiérdektű vasutak)

Dobleszki Sándor ismerteti a sziszek—caprag—
virgymostói helyiérdektű vasút engedélyezéséről szóló
törvényjavaslatot és előadása rájnlja azt.

Pichler Győző nagyon drágának találja a vas-
utat s nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: T.
Ház! Csak igen röviden kívánok nyilatkozni, tekin-
tettel a figyelm kimerült voltára. Különösen azért
tartom kötelességemnek felszólalni, mert olyan javas-
latról van szó, amelyet még hivatalbeli elődeim ké-
szítettek és egy ilyen javaslattal szemben a t. kép-
viselő urnak azt a nyilatkozatát, hogy nem a kellő
lelkismeretességgel készült volna el, már elődeimre
való tekintettel sem fogadtamok el. Ez az tulaj-
donképpeni ok, amiért felszólaltam. Egyébiránt még
csak egy megjegyzésre rövid megjegyzést teszek
és ez az, hogy ennek a vasutnak a kiépítésére
törvényes kötelezettség áll fenn. Ha megállapít-
nak a jelentésemet olvasni, méltóztatnak abból is
látni, hogy az 1870., 1877., 1880. és 1887. évi
törvényekben mindenütt előfordul ennek a sziszek
—károlyvárosi vasút kiépítésének a kötelezettsége.
Ezt a vasutat előbb-utóbb állami eszközökkel kellett
volna kiépíteni. Azt hiszem, ily körülmények kö-
zött csak örömmel kellett venni, ha azt mint helyi
érdektű vasutat építhetjük ki és én kérom a t. Házat,
meltóztatassék kegyesen tudomásul venni je.ontésemet.
(Helyeslés a jobboldalon.)

Dobleszki Sándor: Pichlerrel szemben meg-
jegyzi, hogy a vasut drágaságát a helyi nehézsé-
gek okozták.

A törvényjavaslatot elfogadják.

Dobleszki Sándor előterjeszti s elfogadásra
ajánlja a hódmezővásárhely—makó—nagy-szent-mik-
lósi helyi érdektű vasút engedélyezéséről szóló tör-
vényjavaslatot.

Pichler Győző elfogadja ugyan a törvényjavas-
latot, de a következő határozati javaslatot nyújtja be:
Ülasítatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy a vicini-
ális vasutak reformjáról szóló törvényjavaslatot még
az év folyamán terjessze be.

Elnök az ülést felüggesztette.

(Szünet után.)

Major Ferenc különönség találja, hogy az új
kereskedelemügyi miniszter ily gyorsan lép elő vicini-
ális vasutak építésével, a nélkül, hogy az új vicini-
ális törvényjavaslatot előterjesztette.

Endrey Gyula az elsőbbségi részvények ellen
tesz kifogást; továbbá az ellen is, hogy a viciniálisok
építését ráerősítik a községek. Különben örö-
mmel járul hozzá a törvényjavaslathoz és méltatja Ho-
gedts volt kereskedelemügyi miniszter érdemeit, aki
ezt a vasutat kezdeményezte.

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: T.
Ház! Méltóztatassék megengedni, hogy két dolgra
névze röviden nyilatkozzam. (Halljuk! Halljuk!) Ma-
gára a törvényjavaslata névze nincs nézeteltérés a
Ház különböző szónokai közt; két dolgról azonban,
ami egyenesen hozzám van intézve, kötelességem
röviden nyilatkozni.

Hogy sorrendben menjünk, először is a bajai
hidra vonatkozólag legyen szabad megjegyeznem,
hogy engemet azon vidékhez, Tolnavármegyénes igen
meleg kegyelet fűz. Hiszen már 25 évvel ezelőtt, mi-
dön először választattam meg, tolnavegyei képviselő
voltam, ami elég ok arra, hogy az odaváló érdekek
íránt különösen meleg érdeklődést tanusítsak. De külön-
ben is teljesen lélegrögtettek, ha szavaimból azt magya-
rázzák, hogy én nem kívánom annak a hidnak a létesít-
ését. Ellenkezőleg, midőn úgy állítottam fel a kérdést,
hogy ne vegyünk körül azt a hidat egy nagy, ország-
os érdekek, abban a hitben vagyok, hogy így
hamarabb jutnak hozzá. Mert ha nagy, országos
érdekek vesszük körül, először óriási lesz a költ-
ség, mert akkor ez azt teszi, hogy a körülötte levő
viciniális vasutakat mind elsőrangú vasutakká kell
tennünk; azt teszi, hogy az eddigi forgalmi politiká-

val ellentétbe kell jönnünk; hogy abból versenyvonal
lesz szemben a meglevőkkel; egyzóval: hamarabb
megkapjuk, ha nem adunk neki ilyen országos hát-
teret. Hogy maga ez az irány rokonszenves előttem,
azt már mult alkalommal bátor voltam megjegyezni.

A második, amire névze bátor vagyok felszólalni,
Pichler képviselőtársunk határozati javaslata, hogy a
miniszter kötelezettsék záros határidő alatt a viciniális
vasutakra vonatkozólag új törvényjavaslat előterjesz-
tését. En teljesen át vagyok batva ezen ügy fontos-
ságától, de határidőt erre vonatkozólag a legjobb áka-
rattal sem vagyok képes elogatni. A kérdés évek óta
huzódik. Nagy örömmel hallottam az elismerést, mely-
vel az imént is egyik elődömmek méltóztatott adózni,
de éppett az, hogy ez a kérdés eddig nincs megoldva,
nem annak a jele, hogy elődeim nem akartak, vagy nem
tudtak véle foglalkozni, hanem hogy ennek annyi ága-
boka, annyi nehézsége van, hogy azt rövid időköz
köti egyáltalában nem lehet és nem fogtam fel a
kellő komolysággal feladatokat, ha itt részomról idő-
köz köztöt ígérgettem. (Helyeslés jobboldalon.) Méltó-
ztatassék kegyesen tudomásul venni, hogy ez szerin-
tem is egyike az első kérdéseknek, melyekkel a Ház
elő kell lépnem és méltóztatassék hozzájárulni, hogy
ama határozati javaslat, melyet Pichler Győző képvé-
seltársam nyújtott be, mellőztassék. (Elnök helyeslés
jobbaldalon.)

A Ház elfogadta a törvényjavaslatot; ellenben
elvetette Pichler határozati javaslatát.

Dobleszki Sándor előadó elfogadásra ajánlja a
budapest—esztergom—füzötti helyi érdektű vasút re-
szvényárság tulajdonát képező vasutvonalnak építé-
sére és üzemére kiadott engedélykiratokat és enge-
délykiratit figyelembe egyetítéséről, valamint a helyi
érdektű vasutak szakszékes beruházásának fedezéséről
szóló törvényjavaslatot.

Csernoch János megteszi kifogásait a törvény-
javaslattal ellen, amelyet elfogad.

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: T.
képviseelőház! Minthogy a képviselő ur magát a ja-
vaslatot illetőleg a két vasut huzonálását és egyet-
tést el méltóztatott fogadni, tulajdonképpen magához
a tárgyhoz nem voltam szavam, hogyha a menetrendre
névze nem méltóztatott volna egyes észrevételeket
tenni, amelyek közül egy látom, hogy különösen a
nánai változásra méltóztatik szult feltekni. En nem
vagyok abban a helyzetben, hogy e felől egészen
alaposan nyilatkozhajnam, de biztosítom a t. kép-
viselő urat, hogy még fogom a dolgot vizsgálni és
amennyire lehetséges, talán ezen a dolgon segíteni
is fogok.

Csernoch János: Eddig is megvolt, ezentul
is lehet!

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Pozí-
tív ígérget azonban természetesen most nem tehetek,
de a kérdést mindenesetre figyelemmel fogom kísé-
rni. (Helyeslés.)

A törvényjavaslatot elfogadják.
Kristófy József előadó ráerősítése alapján elő-
fogadják Hidvég és Remeteszeg kisközségeknak meg-
szüntetése és Maros-Tolnavármegyei Marosvásár-
hely szab. kir. város területére való átkebelezése és
ezen várossal való egyetítéséről a belügyminiszter
jelentését.

(Napirend.)

Elnök indítványozza, hogy a jövő ülés honlap
tartassék, s annak napirendjén az állami számvevő-
szék szervezetére vonatkozó 1880. LXVI. és 1893.
XXX. t. c. módosításáról és a népképzés felügyel-
vezéséről szóló törvényjavaslatokat tárgyalják. (He-
lyeslés.)

(Interpellációk.)

Kossuth Ferenc a következő interpellációt ter-
jesztette be:

A legfontosabb nemzetközi kereskedelmi
szervezetek az 1903-ik év végén lejárnak, a
szervezetekben egyévi felmondási idő van ki-
kövte s az 1899. XXX. és az 1878. XX. t. c. k-
szent Ausztria hat hónappal előbb értesítendő
arról, hogy Magyarország az említett szerveze-
ket felmondani szándékozik.
Ezek előrebocsátása után kérem a tisztelt
miniszterelnök urat, hogy gyakorolta-e az ország
e jogot Ausztriával szemben? Es Ausztria tudom-
ásul vette-e ennek megfontolását? Vagy ha nem,
szándékozik-e június 30-ig eleget tenni a törvény
rendelkezésének?

Szelli Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház!
(Halljuk! Halljuk!) Kossuth Ferenc t. képviselőtársam
maga is kijelentette — és ezt én méltánálással fogad-
om — hogy a kérdés kényes természeténél és ton-
tosságánál jogra elismeri azt, hogy bizonyos tartó-
zkodással és óvakodással vagyok keénytelen élni. Es
ez így is áll; mert külföldi szervezetek kérdéséről,
fenálló szervezetek esetleges felmondásáról, meg-
újításáról, új szervezetek létesítéséről van szó és így
minden időfelőti nyilatkozat ilyen a küllállomokkal vo-
natkozásban álló kérdésekről az ország érdekeire névze
jogos lehet. Hiszen a jogok gyakorlatának a megkén-
tése, hogy gyakorlatának a módozata és ideje nagyon be-
lojzósolja azon jogoknak értékét és döntő befolyással
bíró arra, hogy bizonyos jogok gyakorlása módozata-
nak és idejének megállapítása azon jogoknak hasz-
nát, vagy ártott-e. Es így én, gondolom, a t. kép-
viselő ur kérdése lényegének és igazi tartalmának
megvilágításával és talán az ő megnyugtatóssa is. —
habár óvatosan, — de nem habozom azonnal vála-
szolni a kérdésre. (Halljuk! Halljuk!)

A küllállal fennálló nemzetközi szervezéseknek
és azok megszűnésének, vagy megnújításának
kérdése nagyon komplikált kérdés. Direktívát az e
kérdésben való eljárására egyfelől a törvény, másfel-
ől az ország jól felögotott érdeke ad. A magyar kor-
mány mind a kétőt szándékozik mérlegelni és meg-
fontolni akkor, amikor ezen kérdéseket mikénti kezelé-
sére magát elhatározta. A küllállal fennálló kereske-

delmi szervezések a lejárat szempontjából kétféle termé-
szettek. Vannak olyanok, amelyeknek lejáratú ideje előre
meg van határozva és ezeknek legnagyobb része
1903. évi december hó 31-én esedékes. Ilyen a német
és olasz szervezések, ilyen a Szerbiával való szer-
ződés, ilyen a francia is, és még egy-kettő. Csak a
legfontosabbakat hoztam fel. Azonkívül van a szerve-
zéseknek egy másik kategóriája. Vannak szervezések,
amelyeknek lejáratú ideje nincs a szervezésekben ki-
kövte, hanem azok mindenkör felmondhatók közönsé-
gesen. Most már azokban a szervezésekben, amelyeknek
lejáratú ideje 1903. december 31-én van megállapítva,
az áll, hogy ha azok fel nem mondatnak költ-
csönösen 1903. december 31-én, akkor azok hali-
gatólag egy évre, de csak egy évre, tovább tartanak.
Az 1899. XXX. törvényekik a maga vezérszámje-
ként azt tartván szem előtt, hogy a küllállal fenn-
álló szervezéseknek esedéke és határideje összeesik
a köztünk és Ausztria között fennálló gazdasági
viszony szabályozásával: ezen szervezéseknek idejére,
arra, hogy milyen hosszú időre köthetők azok, hatá-
rozott megállapításokat hozott létre, amelyek ezt a
célót biztosítják. Azonkívül a lejáratú bíró szerveze-
sok meg lévén állapítva a felmondás gyakorlásának
módozata az 1878. XVI. törvényekben, a lejárat-
nélküliekre is azt a módozatot állapította meg, amely
a lejáratú bírókra van megállapítva, hogy tudni-
illik nemcsak mindkét államnak, hanem egyik-
egyik államnak saját elhatározása alapján is fel-
mondhatók. Így áll a kérdés. Most már ami küllállal
szervezések is — a vámszövetség 1898-ban mint
ilyen megszűnven és mi átmenven a vámszövetségi
állapotok leuntartására Ausztriával a reciprocitás alap-
ján — addig tartanak és nem is lehet őket meg-
hosszabbítani, amíg ezen reciprocitás alapján nyugvó
közösség, illetve az állapotoknak közössége törvény-
ben meg van állapítva. Ebből is méltóztatnak látni,
— és a törvény egyéb stipulációból is — hogy az
Ausztriával való egyezkedés kérdése a küllállal szor-
zódések kérdésével szoros összefüggésben van. Ma
még csak a tárgyalások, amelyek a gazdasági kérdé-
sek tisztázását előzzék köztünk és Ausztria között,
befejezést nem nyertek és amit a dolgok állának,
alig is hiszem, hogy azok a legközelebbi időben,
hetekben, befejezést nyernének.

Jogosultnak tartom tehát a képviselő ur kéré-
sét, mitán az 1878. XVI. törvényekik érielmében,
amely törvényekiknek módja fenn van tartva az 1899.
XXX. törvényekikben a lejárat nélküli szervezésekre is,
amint jól mondotta a t. képviselő ur: mondom, annak
a törvénynek értelmében és a fennálló jogállapot
szerint, egyik, vagy másik államnak joga van nyilat-
kozni, hogy a szervezésekkel fel kívánja-e mondani,
vagy sem. Itt csak a küllállalról van szó. A küllállal
és köztünk, itthon is általában (Halljuk! Halljuk!)
és szélsőbaloldalon) az a felögos merővő és az
a nízus uralkodik, — mert hiszen a minisztérium
folyó közbeszűleték arra vallanak — hogy új
szervezéseknek létesítését, a létezőeknek másokkal
való kiserelését kívánják a küllállalok, kívánják mi
is. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) En csak nemrég
voitam bátor kijelenteni, — örülök a t. képviselő ur
helyeslésének — (Morgás a szélsőbaloldalon. Hall-
juk! Halljuk!) éppen egyik fontos szervezetségi viszo-
nyunkra névze, az Olaszországgal való szervezetségi
viszonyunkra névze, hogy különösen egy részének:
annak a bizonyos borvám-klauzulának egy új szer-
ződésbe való változtatán átvetélt és új szerve-
zéseknek ezen az alapon való megkötését nem
tartom lehetségesnek és az ország érdekében le-
vőnek. Így tenát az az óhajtas és az a tö-
rekvés meg van. De, hogy mikor és milyen hatá-
ridőben szűnjenek meg a mai szervezések; mikor
váltsék fel azokat mások és így a felmondási jog
mikor gyakorolatlanság d'un part et d'autre; a küllállal
részéről is, a mi részünkről is, azt hogy 1903. de-
cember 31-én mi történjék a küllállal szemben, ezt,
bocsánatot kérek, talán időelőtti volna ma vitatni és
a t. képviselőház természetesen fogja találni, hogy
ennek a kérdésnek leszegtségébe nem mehetek be-
ni; nem is akarok belamenni, mert nem volna az ország
érdekeiben arról beszélni. (Derűtség és ellentmondás
a szélsőbaloldalon. Helyeslés jobbaldalon.)

Fáy István: Nem így van!

Szelli Kálmán miniszterelnök: **Hogyné volna**
így; hiszen Kossuth Ferenc t. barátom is azt
mondta, hogy így van; hanem azon t. urak, akik
megbotránkoztak, úgy látszik, ők sem értették meg.
Így van igenis, hogy én annak a vitásába ma az
ország érdekében nem mehetek bele, hogy mi törté-
njék a német szervezettel és mi történjék az olasz
szervezettel. (Morgás a szélsőbaloldalon.) Arról van
szó és ezt mondom én, ha nem érti a t. képviselő
ur, amit mondok: majd csak azután tessék
megbotránkozásának kifejezést adni, ha megér-
tette! Azt mondom, hogy nem volna helyes a küllállal
előre vonatkozó kérdésében, amikor a felmondási
jog csak december 21-én telik le, ma preokkupáló
állást foglalni el. Nem is ezt kérdezte Kossuth Ferenc
t. képviselő ur, hanem azt, — és pedig ő helyesen
fogja fel a dolgot — mi történik azon joggal, amely
az 1899. XXX. törvényekikben foglaltatik. (Morgás a
szélsőbaloldalon.) A t. képviselő ur tehát, úgy látszik,
már előbb elhatározta, hogy helyteleníti, amit mondok
és ezért tette a közbeszűlást.

Fáy István: Nem szoktam azt előre elhatározni.
(Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Szelli Kálmán miniszterelnök: **Akkor ne méltó-
tatassék,** mielőtt konkluziómat befejeztem, közbeszűl-
ással kritikát mondani. (Helyeslés jobboldalon.)

Kubik Béla: A miniszterelnök urtól tanultam.
(Derűtség, Morgás a szélsőbaloldalon. Halljuk!
Halljuk!)

Fáy István: Ne tessék nekem prelekiót tartani.
Szelli Kálmán miniszterelnök: **Ez nem prele-
ció,** de nekem jogom van felolalni arra, amit kér-
deztek (Egy hang a szélsőbaloldalon: **Hogyné!**) és
kellő tisztelettel a közbeszűlésre a felvilágosítást meg-

adni. És alkudjunk meg, képviselő ur, hogyha Kubik Béla t. képviselő ur azt mondja, hogy tölem tanulta azt a képviselő ur, hát amennyit én is leszek a tekintetben azt én bátran megengedem, hogy közbeszólás formájában mások is tegyék és akkor nagyon szívesen ki fogunk jönni egymással. An azal csak azt akartam mondani, hogy ne méltóztassék preokkupálólag itélni.

Az azonban nyilatkoznom kell arra, amit Kossuth Ferenc képviselő ur kérdez, és én igen kijelentem, hogy ezen kérdés tisztázásában, amelyet az 1899: XXX. t. c. elöir. (Halljuk! Halljuk!) a szélsőbaloldalon, és az ezen alapon teendő és az osztrák kormányának kicserélendő kijelentések igenis az ország szabad elhatározását minden tekintetben fenn fogjuk tartani és azt semmi sem fogja sérteni.

Ez az amit én a dolg érdemére nézve és gondolom, megnyugtatóra kijelenteni szerencsés vagyok. (Helyeslés a jobboldalon.) Kérem a t. Házat, méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Élénk helyeslés jobboldal. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Fáy István: Most sem mondott semmit!
Széll Kálmán miniszterelnök: De mondott. (Zaj. Előnk esenget.)

Kossuth Ferenc nem tehet arról, hogy az 1878. XX. törvények azt rendelik, hogy a szerződés felmondása előtt Ansztriat erről értesíteni kell. Nem azt kérdi, hogy mi lesz a miniszterelnök álláspontja hat hónap múlva, hanem azt, hogy bejelent-e a felmondást június 30-ig Ausztriának. A miniszterelnök hozzáteheti különben azt is, hogy e bejelentést nem követi feltétlen felmondás. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Méltóztassék egyetemesen a kérdést egész tisztán és nyugodtan maguk elé állítani, amint én állítottam és akkor azt fogják mondani, amit én mondtam, és remélem, megnyugosznak. En azt mondtam, hogy olyan nyilatkozatot tenni nem szándékozik és pedig az ország érdekében, a külalomalak fennálló szerződésekre vonatkozólag, amely ezen kérdésben benünket gyengébb helyzetbe vagy gyengébb pozícióba hoz. En olyanok tartom azt is, amelyeket Kossuth Ferenc t. képviselő ur most a kérdést kibogozta. Hozz bejelentettem-e, vagy be fogom-e jelenteni az osztrák kormányt elhatározásomat? En a kérdésnek a punctum saliens. En erre azt válaszolhatom, hogy akként járok el, hogy az országunk az a törvényes joga minden tekintetben épségben maradjon és a mi szabad elhatározásunk a felmondás nézve a külalomal szemben 1902. december 31-én meglegyen. (Élénk helyeslés.)

Ez, kérem, mit tesz? Azt teszi, hogy annak a feltételnek teljesítenie kell, különben az ország szabad elhatározása meg nem lenne. Azt gondolom, hogy kimerítőleg és határozottan feleltem a kérdésre, minden hátszöveg nélkül és teljesen és világosan, mert azt mondtam, hogy akként járok el, hogy az ország szabad elhatározása a felmondást illetően meglegyen óva és hogy meglegyen az erre való szabadsága. (Általános élénk helyeslés.)

Kossuth Ferenc tudomásul veszi a választ. A Ház is.

(Személyes kérdés.)

Fáy István: A miniszterelnök közbeszólásait megtekintétek. Ezt ő visszautasítja. Alítja különben azt is, hogy a miniszterelnök válaszában a kérdésről nem mondott semmit.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőházamat ezennel meghívom, hogy nézzük meg együtt a gyorsírói jegyzeteket, nem fogok korrigálni semmit, hogy első válasza második részében nem mondtam-e szíriol-szóra ugyannazt, amit második felszólalásomban mondtam. (Ugy van! jobboldal.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Miért mondta kétszer? En a kérdésnek meg első ízben, de határozottan mondom, hogy első válaszámban is azt mondtam, hogy az ország szabad elhatározási jogát lementem és ugy fogok eljárni. (Ugy van! jobboldal.) Legyünk tehát igazságosok egymás iránt.

(A kivándorlás.)

Barta Ödön azt állítja, hogy a kivándorlót nem látja el a kormány azzal a támogatással, amelyre szükség volna. Minden más állam diplomáciát támogatja a hazájukban a kivándorolt polgárok, csak a miénk nem. Pedig a magyar állam méltósága megkívánja ezt. A következő interpellációt teszi: be:

1. Hivatkozással a miniszterelnök urnak azon nyilatkozatára, hogy a kivándorlás irányítása és szabályozása tárgyában kormányzati és törvényhozási intézkedések teendők; kérdem:

Hol és miben rejlenek annak akadályai, hogy a meglehető kormányzati intézkedések megfűtessenek és a kiállításba helyezett törvényjavaslatok a törvényhozási elé terjesztessenek?

2. Tekintettel a napról-napra fokozódó ügynöki esztábotok által mesterségesen táplált kivándorlásban nemzetünket fenyegető veszélyre, kérdem:

Szándékozik-e a kormány a kivándorlás irányítása és szabályozása szempontjából immár elodázható intézkedéseket megtenni, a szükséges törvényjavaslatokat meg a kiállításban levő szünet előtt a parlamenthez benyújtani a magyar honfoglalásunk kivándorló tömegét a magyar állam védelmére alá helyezni, illetve a magyar állam számára megtartani?

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! T. képviselőházam nyilatkozatát én is sajnálom. Valóban nem látom át, hogy ha látja bennem a törekvést, nem így a szóval vitatól törekvést, hanem a komoly bizonyítékokkal odaállított törekvést, hogy ezt a dolgot megcsinálom, amikor dokumentálom és igazolom bizonyítékokkal, hogy a kérdés már majdnem készen van és csak az idő rövidsége tartóztatja vissza, hogy elő ne terjeszsem, de megmondtam, hogy azon leszek, hogy lehetőleg már az őzi ülésszak elején előterjesztessem, és mikor

még hozzátesszem, hogy t. képviselőházammal az elvke vonatkozólag nagy eltérést köztém és közte nem látok és azokat nem tartja diffikultálandóknak, amelyeket én előterjesztettem, hogy akkor mégis miért megelégedtem velem, azt nem vagyok képes belátni. Mert helytelenül jártam voln el, ha most előterjesztetnem volna a javaslatot, mikor az még bizonyos részében nem kész. Mert ez nem olyan dolog, hogy azt bizonyos intézményeknek, mint alapnak megalkotása nélkül csak egyszerűen paragrafusokkal meg lehetesen csinálni. Arra pedig nemcsak az az idő kell, amely a miniszternek a kodifikációra szükséges, mert annyi időt mégis találm, hiszen látja; hanem ezen kívül lekvó egyéb momentumok. Például hogy én mindjárt azon vállalatot és azon intézményt szeretném megalkotni, amelyvel öszekötésbe lépek a hajózással és az irányításra nézve, a kivándorlásnak Fiumén át való koncentrállására nézve, és azon másik intézményt is, amelyvel szeretném az illetéket kiáltni s amely az öszes pénztári szolgálatot, de egyéb dolgokat és egyéb körülményeket igazítólag, védőleg és áprlólag kezeli. Mert azt szeretném, hogy amint a törvényhozási a törvényt megszavazza, két hónapal azután életbeléptessen ezeket az intézményeket, tehát nem látom át, hogy a képviselő ur miért látja az időt elveszletnek, vagy miért lát itt olyan okot, hogy a válaszatot nincs megelégedve.

De legyen az ő nézete szerint, én igazolva látom magamat önmagam az ország előtt, ha azt mondom és bebizonyítom, hogy nemcsak foglalkoztam a kérdéssel, de az már annyira kész, hogy csak ezen praktikus megoldási módozatait kell kiegészíteni és akkor jönek a ház elé jönni. Előbb nem volna helyes. En megtenném szívesen, ha a képviselő urak ezen tárgyalásért 2-3 nappal tovább itt maradnának, de ezzel nem lenne segítve, mert még nincsen komplettozva azon intézményekkel, amelyekkel a gyakorlati élet szempontjából komplettozni akarom.

Hanem, hogy látta a t. képviselő ur és a t. Ház, mennyire előszeretettel foglalkozom az ügygyel és mennyire komolyan veszem és mennyire az alkotás befeljeszést elől vagyok, nemcsak a javaslatot készülőlk fellépni, hanem igenis azon leszek, hogy mielőtt a Ház felszóljon, abban a helyzetben legyek, hogy ezen javaslatot végleg elkészísem közzétégyem, hogy az meg legyen vitatható, hogy hozzászólhassanak a már kész munkához és az a kongresszus, amely Pozsonyban szeptemberben öszelül, kész munka leleit határozhatson, és mikor öszzejövünk, rögtön tárgyalni lehessen. Ennyire komolyan veszem a dolgot és kérem a t. Házat, méltóztassék a választ tudomásul venni. (Élénk helyeslés.)

Barta Ödön azt tartja, hogy a javaslatokat nem kell szentírásnak tekinteni, abból csak a kormány tervét ismerhetjük meg. De nem szeretné, ha a törvényjavaslatok sokáig javaslatok maradnának. Különb a visszavándorlás előmozdítását sürgeti. Nem

Széll Kálmán miniszterelnök: Ekklaválom mindazt, ami t. képviselőházammal vonatkozott volt a mai gazdasági állapotra, gazdasági viszonyunkra Ausztriával, Triesttel vagy Koerber miniszterrel, mert nézetem szerint nem tartozik szorosán a dologhoz. (Helyeslés a jobboldalon.)

A kivándorlás kérdésével talán én vagyok az első, aki komolyan foglalkozott. Még mielőtt akár a társadalom, akár törvényhozási részéről felkarolták volna ez ügyet, még t. képviselőházamat sem veszem ki egészen, amár ő az első volt úgy itt a Házban, mint a pénzügyi bizottságban, aki a kérdést minduntalan felvetette és ez neki érdeme, de még azt megelőzőleg, talán mióta csak miniszterelnök és belügyminiszter vagyok, foglalkoztam a kérdéssel. Munkámatk rendeléteket, amelyeket kibocsátottam közvetlenül belügyminiszteregem első heteiben, vagy első hónapjaiban, ahol igyekeztem azt a lelketlen, az a végtelenül káros garázdálkodást a lehető legszűkebb határok közé szorítani, amelyeket az ugynevezett kivándorlói ügynökök előkvettek. És hogyha az én rendelkezéseimre álló apparátusom úgy tudna fungálni, akár a községi, akár a határszéll közegyet veszem, tessék elhinni, másként állana a dolog.

Mert a határszelen levő apparátus nem tud a mai eloglalás és tulterhelt helyzetnél fogva a szolgálatnak ezen részével ugy foglalkozni, amint kellene. En ezen is segíteni akarok. Akarok bizonyos reformokat e téren is létesíteni, ami azonban, megengedem, melléke, mert a fő nem ebben van. Általában igyekezni kell egyéb intézkedésekkel, mélyreemő, messze kiterjedő intézkedésekkel azoknak a helyzetén segíteni, akik kénytelenségből vándorolnak ki. En egyetérték a t. baráttal abban is, hogy a földhittelintézet és a kisbirtokosok földhittelintézetének működése a hitel terén nem elég, főleg, ha a moitat tekintjük. De éppen most van folyamtaban egy törekvés arra nézve, hogy ez a két intézet, amely nem részvényitársaság, hanem egylet és nem nyereszkesedé vállalat, valóban hazafias intenciókból és motívumokból indulva, öntelalozással nagyobb impulzust adjon ezen ügynek. Most ezt szélesebb körökbe vinni azt ézi lehetőleg gyakorlatilag gyűmölösözővé tenni a tehetelenségre, akár az állam hatályosabb közreműködése mellett is, ezt én igenis helyeslem, szükségesnek valom, és mi azt, ami az adott viszonyok között lehetséges, meg is fogjuk tenni. (Helyeslés és tetszés.) Ne méltóztassék ugy venni, hogy ha én t. képviselőházam minden eszméjét alá nem írom is, az ő irányának, javaslatának egy részét vagy megpenditett eszméinek egy részét magamtól repudiálnám. Nem! En is azt tartom, hogy tenni kell ezen a téren. De a társadalomnak is kell ám tennie és azok a példák, amelyeket Barta Ödön képviselő ur itt bemutatott, hogy a társadalom kebelében keletkeztek. Ha vannak olyan intézetek, amelyek más célokat követnek, — mennyiben követnek, mennyiben sem, azt most nem vitatom, — hát legyenek viszont a magyar társadalom kebeléből ke-

letkezett egyensúlyozó intézetek: mi azokat istápolni fogjuk, de hát legyenek és keletkezzenek, de a társadalom kebelében keletkezzenek: hát én erre csak rá akarom mutatni.

Már most igenis, ilyen messzenemő, a kérdéssel nem közvetlen öszekötésben levő intézkedésekkel is közre kell hatni, hogy a kivándorlást a lehető legszűkebb korlátok közé szorítsuk. Hiszen még a trónbeszédbe is felvette a kormány ezt a kérdést, ez is mutatja, hogy komolyan foglalkozik vele és én jelentem, hogy azt az ígérteit én igenis be fogom váltani. Ha t. képviselőházam azt kérdi, hogy mi akadályok voltak arra nézve, hogy még be nem váltattott a trónbeszédnek az az ígérte, hogy a kivándorlást törvényileg akarjuk szabályozni, amit én egyébránt itt a Házban is nem egyszer mondtam, — mondom, ha ezt kérdi, akkor egyszerűen csak azt legyen szíves a t. képviselő ur nekem elhinni, hogy azok sem nem olyan akadályok, amelyeket igen könnyen le ne fogunk győzhetni, sem nem olyan természetűek, amelyek a kérdésen kívül fekszenek, sem pedig nem olyan akadályok, amelyek nem tudom, valaitu titokzatos okból, vagy miöb gátoltak engem, hanem az akadály egyszerűen az, — és itt lezskik előtem az anyag — hogy minden kérdés még kellőképp tisztázást nem nyert, amely ennek a törvényjavaslatnak, amelynek a referenci tervezete már készen van, itt lezskik előtem kinyomtatva, 45 szakaszból áll, a végleges elkészítését lehetővé tette volna.

Hát itt vannak az akták. Történet tehát, nemcsak az ugynevezett homokba elütő, vagy elpárolgó tanulmány, hanem már olyan stádiumba jutattam a kérdést hogy ha ennek a Háznak még több hete volna tanácskozással való, hát abban a helyzetben is lennék, hogy elő is terjesztetném... (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Itt maradunk! Tanácskozunk!)

Barta Ödön: Ezért a kérdéset itt maradunk egész nyáron át! (Zaj. Előnk esenget.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez igen szépen van mondva!

Ami már most azt a javaslatot illeti, amelyet én szándékoztam terjeszteni, két szempontból akarom kezelni a kérdést és azt hiszem, ezek a nézetek öszszefoglalnak a t. képviselő ur nézetével. Mielőtt ezeknek illusztrálására áttérnék, csak egy megjegyzést becsatolok még előre. Ne gondolja senki, hogy mindenki, aki Amerikába kimegy, mind tisztán csak azért megy ki, mert itthon keresetet nem kap; ezt az állítást a tények és a mindennapi tapasztalatok tökéletesen devalválják. En magam tudom ezt nemcsak a hivatalos jelentésekből, hanem a gyakorlati életből is; nekem magannak is olyan embereim mentek el a gazdaságból, akik igen jól voltak szituálva; ilyenek mentek el a faluból és a szomszédfalvakból, községekből is, amelyeket ismernek. Az emberek kimennek, mert viszi őket az az igazán amelyet azok a birak, azok a levelek keltenek bennük, amelyeket onnan kapnak és az a tényleg nagy kereset, amelyet a kivándorlottaknak egy része, aki szerencsés viszonyok közé jut, onnan hazaküld. Hiszen én teszem — hivatalos adatok alapján okoskodom — 100 millió koronára azt az öszszéget, amelyet a kivándorlottak éventek visszaküldenek. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a kivándorlottak igen nagy része a nagyobb kereset céljából megy ki és célját el is éri.

A kivándorlást megakasztani nem lehet. Nemcsak a miatt nem lehet, mert végtelen erőszakkal nem lehet, de azért sem lehet — és ez egy helyes szempont — mert nem lehet megfosztani azt, aki jobban akar boldogulni és több keresetre akar szert tenni, ennek lehetőséget; — nem lehet senkit a nagyobb keresetétől elűlni. De oda kell irányítani a dolgot, hogy a kivándorlós ne legyen expatriális, hanem hogy legyen egyszerű kerestet után való menés, (Ugy van!) mint ahogy ezélt övven esztendővel a harmadik vármegyébe is elment egyik-másik munkát keresni; ma elmegy Amerikába, változván a viszonyok és fejlődővén a közlekedési eszközök. Az én vidékemen olyan ember is van, aki háromszor is megfordult Amerikában; pedig az én vidékemen — Vasmege azon részében — ninos keresetnélküli ember. Megfordult Amerikában, meghozott bizonyos öszszéget, megint elment, megint visszajött. Ez teszi tehát a kivándorolt emberek tetemes részét. A másik részét nyomorultul elcsábítják azok az ügynökök, azok a piócák, akik egyenesen érbe veszik őket, akik rajtuk éneik, akik elviszik és ott azután szénnek eresztik.

En tehát azt tartom, hogy a kivándorlást nem lehet ellojtani, de a könnyelmű kivándorlást lehetőleg szűk korlátok közé kell szorítani, ez az első; másodsor a kivándorlást irányítani kell és kézben tartani és szabályozni és harmadszor azt kell szem előtt tartani, hogy a kivándorlott magyar ember maradjon odakint is az országhoz, a nemzethez, a hazához való ragaszkodását, a nemzeti érületet ében kell bennük tartani; a kivándorlást azt kell tenni, hogy aki oda kiment, az időleges tartózkodásra ment legyen oda, munkát keresni és visszajöjjen, amint a viszonyai megengedik vagy az ő java magával hozza. (Helyeslés.) E célból, ezeket szem előtt tartva, én a következő elveket akarom a javaslatba feleltetni. (Halljuk!) A könnyelmű kivándorlást meg akarom gátolni, biztosítani akarom azt, hogy a kivándorlós munkatoros legyen a jellege, a kivándorlós az ellenlépést fogva a kivándorlós tartama alatt, sőt telepedésüknél is a magyar államnak védelmében és gyarmolításában részesüljenek, a kivándorlottakban a magyar államhoz való tartózkodást és hazaszeretetét ében tartani, a visszavándorlást lehetővé tenni: ezek az én céljaim. (Általános élénk helyeslés.)

Ezeket a célokat a következőkkel akarom elérni: (Halljuk! Halljuk!)

Először is a könnyelmű kivándorlás meggátolására intézkedéseket akarok fűvenni és törvény-

ben kívánom megállapítani azt, hogy olyan helyekre, amelyek a kivándorlóknak nem nyújtanak tisztességes megélhetésre való keresetet és ahol az illetőket csak nyomorba döntik, a bányákat és nem tudom hová elviszik, vagy ott még nyomorúságosabb keresetűk van, mint itthon, vagy olyan betegségek által fertőzött helyekre és országokba, ahol az állapotok általában nem olyanok, hogy ott tisztességesen meg lehessen élni, eltiltsem a kivándorlást. (Élénk helyeslés.) Másodszor tudakozódó és értesítő hivatalokat akarok felállítani és szervezni, amelyek kellő információval lássanak el minden irányban. Harmadszor irányítani akarom a kivándorlást azzal, hogy az ügynökök működését nemcsak lehetőség szerint de absolute betöltve magunk állítunk fel egy szervezeti állami tevényt és ellenőrzés alatt álló ügynöki hivatalt és ezen az alapon, a kivándorlás arányát és irányát, az összes ottani állapotokat, a kivándorlóknak a szarolásoktól való mentesítést általában az egész ügyet lehetőleg kezünkben tartjuk. (Élénk helyeslés.)

Azonkívül az irányítási tervnek majd kizárólag Piume felé, Piumében nemcsak hajóparatokat szervezünk és azokkal viszonyba lépünk, hanem szervezünk olyan intézményt is, amely azután kellő összeköttetésben az Amerikában lévővel, ezeket a szálakat közeben tartva a pénzeket átveszi, azoknak minden egyéb haszon nélkül való beküldését közvetlenül az illetőket ellenőrzi, az illetőkre vizgát, amíg arra szükségük van, azoknak támaszul szolgál, nekik felvilágosítást, útmutatást védelemet ad, ha arra rászorulnak. Azt akarom, — tárgyalom is sokat és tárgyalok vállalatokkal — hogy azok a vállalatok, amelyek a kivándorlótól ilyen nagy hasznot használnak, — mindig azon elvi alapon állók, hogy a kivándorlást nem akarom nagyobbítani — illetéktelen hasznot ne vegyenek, másodszor pedig, hogy az általunk beszédett járulékokból bizonyos jutalékok, bizonyos részt, egy általános pénztárbá fizessenek be, amely azután jótékonyt, közművelődési és egyéb ilyen szükségletekről fog gondoskodni, és ilyen kiadásokat teljesít. Másrészt a kivándorlótak számára Amerikában hasonló intézetet szándékozom felállítani. (Helyeslés és tetés.)

Akkor aztán elérjük azt, hogy kezünkben lesz az irányítási, lehetőleg méréselőző a kivándorlást és megtartjuk az illetőket ott kint is annak, a minnek megtartani szeretjük: magyar emberekül. Állampolgárokat, akik kimennek Amerikába, de onnan visszajönnek. Hogy ez valamennyire nem lehetséges, ez természetes, magától értendő. Fogyaték mindig lesz, de legyen a nagy tömeg így kezelve és ebben a szellemben megtartva és akkor ez roppant haladás. (Helyeslés.)

Amint tehát a t. képviselő ur látja, azt akarom, amit ő akar, s remélem, hogy semmi sem fog abban megváltozni, hogy ez a javaslat kellő időben, még pedig *Csongrád törvénykezési emlékirata, hatályonban és a kérdés minden viszonyába beleenyulva, rendezze és szabályozza ezt a dolgot. Addig is adminisztratív uton szándékozom mindent megtenni arra is, hogy a kérdéseket elkészülsem, azoknak törvényhozási tárgyalását lehetőleg tegyem, hogy annak idején a törvény már kész tálaljon, mert én a kérdést el nem ejtem, el nem odázom, hanem annak nagy fontosságánál fogva igencsak most a nyári hónapokban fogok azzal foglalkozni. (Helyeslés jobbtól.) De méltóságosk a t. képviselő urnak elhívtam, hogy ennek a kérdésnek olyan sok ága-boga van, hogy már csak ahhoz, hogy azok a célok, amelyeket megfogtam, — mert ezek csak célok — és azon dispoziciók, amelyeket említettem, beüsenek és bevaljanak, hogy mindezek alaposan megtehetőek legyenek: ehhez bizonyos idő kell. Tendőcsinálnak, élveknak kimondása nem vezet célra, hanem mindezen dolgokat szervezni kell és a kellő működés mellettt azután azt a kívánt célt el fogjuk érni. Erre kellett az idő: ezért nem kész a törvényjavaslat egészen, de mentül hamarabb el fog a készülni és akkor a t. képviselőház elé fogom azt terjeszteni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)*

A választ tudomásul vették.

Elnőt az ü. ést bezárta.

BELFÖLD.

A magyar nyelv a népiszkolákban. *Wlassics* Gyula kultuszminiszter körrendeleteket adott ki a magyar nyelvnek a népiszkolákban való oktatása ügyében. Ezek a rendeletek jóvá akarják tenni azt a mulasztást, hogy a magyar nyelv kötelező tanítását elrendelő törvénynek nagyon fogatékosan lehetett eddig érvényt szerezni. A rendeletek bőles és energikus kiegészítést jelentik a törvénynek, jelentenek tehát egy újabb bátor előrelépést azon a nyomon, amelyen *Wlassics* Gyula a magyar nemzeti államnak a magyar kultúra segédelmével való kiépítése felé igyezkedik. A tanfelügyelőkhez küldött rendelet főbb intézkedései ezek:

A magyar nyelv kötelező tanítását a népoktatási tanintézetekben elrendelő 1879. évi XVIII. törvény-cikk innár 23 év óta van életben. A törvény bevezető része ezen törvény világos célját abban jelöli meg, hogy a népoktatási tanintézetek minden állampolgárnak kellő módot nyújtsanak arra, hogy ezek a magyar nyelvet, mint az állam nyelvét elsajátítsák.

A rendelkezésekre álló adatok és tapasztalatok engem arról győztek meg, hogy a törvény úgy, miként annak szava és szelleme is követeli, a kívánt eredményt máig sem biztosította.

Állásomból kifolyó kötelességemnek tartom a

szentesített törvény rendelkezéseinek az összes nem magyar tanylevű népoktatási tanintézetekben teljes szigorral érvényt szerezni; még pedig nemcsak azért, hogy a már régen érvényben levő törvényt a maga teljességében végrehajtsam, hanem hasznát nem magyar akku lakosságának jól felolgozott érdekében módot akarok annak nyújtani, hogy a magyar nyelvnek, mint állampolyv birtokában legyen és az ezzel járó előnyökben az iskolák hibái miatt hátrányt ne szenvedjenek.

Evégből a királyi tanfelügyelőségnek elegendő-hetetlen és a legfontosabb kötelességévé teszem hogy a tauerületben levő összes nem magyar tanylevű népiszkolákat rendre és alaposan vizsgálja meg és ezen iskolalátogatások alkalmával arra terjeszse ki gondos és lelkiismeretes figyelmét:

hogy a tanító bírja-e a magyar nyelvet szóban és írásban teljesen és oktatóképesseggel?

A magyar nyelv az összes bármilyen nyilvános népiszkolákban a köteles tanlányrak közé ille-veendő.

A heti óraszámok jele mulhatatlanul a magyar be-zeled és a magyar irás, olvasás tanítására fordítandó, mert csakis így biztosítható azon cél, amelyet a törvény bevezető részében kijelöl, hogy t. i. minden nem magyar anyanyelvű állampolgár elsajátítsa a népiszkolákban az állam nyelvét.

Természetes, hogy a tantervben a magyar nyelv tanításánál kitűzött cél az összes nem magyar tanylevű, tehát a hitellekezeti népiszkolákra néve is kötelező mert a törvény által megkivánt taneremény minden jellegű iskolára néve csak ugyanaz lehet.

Itt különösen hangsúlyozom, hogy a népiszkolai magyar nyelvtanítás egyedüli és főcélja, hogy a nem magyar anyanyelvű gyermek a magyar beszédet annyira elsajátítsa, hogy ezen a nyelven s az ő életviszonyainak megfelelően gondolatát magyarul érthetőn ki tudja fejezni, továbbá tudjon magyarul folyékonyan olvasni és beszélni.

Ezen cél szom előt tartásával vizsgálja a királyi tanfelügyelőség a nem magyar tanylevű népiszkolákat és szerezzen meggyőződést arról, vajjon ezen tanításra a miniszteri tantervben megállapított heti óraszám megtartatik-e?

Ezzel kapcsolatosan a miniszter az iskolákban a tanfelügyelők és iskolaszéki elnökök által való látogatásra is ad utasításokat.

Megelőző tárgyalum rendeletek mentek a köz-igazgatási bizottságokhoz és az egyházi főtanácsadókhoz is.

Vizsgálat két kerület ellen. A képviselőház általó igazoló-bizottsága ma délelőtt tíz órakor *Szent-istván* Árpád elnöklésével ülést tartott. A bizottság megvitatta, vajjon elrendelje-e a képviselőválasztás jogának esodleges felügyeléstét megolozó vizsgálatot a *Csongrád* és a *Tápi* kerületekben, amelyekben a megjelölt választás a Kuria megsemmisítette. A bizottság *Belicska* Béni előadó indívalyára úgy határozott, hogy mindkét kerületben elrendeli a vizsgálatot annak megállapítására, vajjon nem forgott-e fönn olyan nagymértékű etetés, itatás vagy vesztetés, amely a képviselőválasztás jogának felügyeléstét megokolná. A *Tápi* kerületben a bizottság szükségesnek tartja a vizsgálatot, mivel a Kuria a maga vizsgálatában csakis a kérvényben és ellenkérvényben fölhozott adatokra szorítkozott s így a bizottság vizsgálatának egyéb, a kérvényben és ellenkérvényben föl nem hozott körülményekre is ki kell terjeszkednie. A *Csongrád* kerületre néve pedig magában a Kuria ítéletében találta meg a bizottság annak a bizonyítékait, hogy a kerületben nagymértékű etetés, itatás folytatható.

Peticiós tárgyalások. A Kuria első választási tanácsában ma folytatták a tárgyalást *Lendi Adófi* temes-rekási képviselő mandátuma ellen beadott petició dolgában. *Beck* Hugó előadó folytatólag ismertette a terjedelmes vizsgálati anyagot, amely a takarékpénztárak pressziója tekintetében kihallgatott tanuk valamennyitől foglalkozik.

Laiikus Döme előadja, hogy az egyik takarékpénztári tisztviselő hívta fel a *Lendi*-párthoz való csatlakozásra, *Godean* Blazsje pedig azt valja, hogy *Lendi* közölte vele, hogy azért kénytelen a takarékpénztárral tartani mert nagyon el van adósodva. *Gyurapu* Döme, aki *Joannovic*sra szavazott, pontosan fizette a tartozásait, kölesönét mégis felmondta. A takarékpénztár és a népbank igazgatói ezzel szemben kijelentik, hogy csak azoknak a kölesönét mondják fel, akik rossz és pontatlan fizetők voltak. A tárgyalást holnap folytatják.

A szaki választókerületben 360 szavazatiöbbséggel *Jakabffy* István választották meg képviselőnek *Konkoly-Thege* Sándorral szemben. *Toldy* Zsigmond és társai kérvényvel támadták meg a választást s a Kuria el is rendelte a vizsgálatot. A bizonyítási eljárás, melyet *Zubovics* Román ítélőtáblai bíró teljesített, befejeztetvén, a Kuria II. választási tanácsában ma *Favrik* Béla elnöklése alatt folytatólag tárgyalják

a peticiót. Az ügy előadója: *Nedeczky* kuriai bíró. A kérvényezőket meghatalmazottja: *Konkoly-Thege* József, a választást *Darvai* Fülöp védi.

A kérvényezőket meghatalmazottja a tárgyalás elején kijelentette, hogy a petició öt pontját, melyekre néve a vizsgálat eredményével nem járt, elejté. Ezután az előadó részletesen ismertetle a vizsgálati eredményét. *Petrus* István beismeri, hogy egyszer 60, háromszor pedig 40—40 koronát kapott *Jakabffy*vtől. A 60 koronát egy e buliott léért kárterítés fejéber kapta. 40 koronát adomásra, kétszer negyvenet pedig a választókat befuvarozására. *Perusz* Mór azt valja hogy 20 koronát kapott *Bergmann* Mihálytól, *Jakabffy* főkortésától, sőt utóbb magától *Jakabffy*vtől ugyan annyit, abból a célból, hogy vendége legyen a választókat. A *Jakabffy*vtól kapott 10 forintot azonban utóbb deponálta a szolgabírósnál. A vizsgálat során kintt az is, hogy a választókat közül sokan kapnak kisebb-nagyobb összegeket *Jakabffy* emberétől. Szokolya községben azon nap, amikor *Jakabffy* ott a programbeszédet tartotta, nagy diom-díanom volt. Székét liter bor fogyott el de hogy ki fizette, arról a kihallgatott tanuk közül egyik sem akar tudni. A tárgyalást holnap folytatják.

Küldöttségek a minisztereknél. *Kis-Csell* váro-sának nagyobb küldöttsége tiszteltet ma *Szell* Kálmán minisztereinöknél *Maróthy* László képviselő vezetésével. *Miskolczy* Imre, a városi kórház elnöke, súlyos vadakkal illette a kórház vezetőségét s elmondta, hogy nemcsak a kórház kezelése körül, de a köz-egészségügy rovására is történnek visszaélések. Fok eseten a veszedelmes operációkat az apolónók hajtká végre, mert az orvosok nem járnak be rendezen a kórházba. Ez esetet bejelentették a közigazgatási bizottságnak is, de az a felhozott vadakban nem látott vétséget. Most a belügyminiszterhez fordulnak s vizsgálatot kérnek. *Szell* Kálmán minisztereinök hangsúlyozza, hogy a közegészségügy rendezését elsőrendű feladatai közé sorozza s megígérte, hogy a legszigorúbb vizsgálatot fogja elrendelni, s ha történetek mulasztások, azt a legszigorúbban fogja megtorolni.

Temes-Kubin és *Flores* községek küldöttséget *Szent* Imre vezette *Daranyi* Ignác földmívelésügyi miniszter elé. *Temes-Kubin* a kistári földek átvele vagy berbeadás tárgyában terjesztett kérelmet a miniszterhez, aki megígérte jóakaratu támogatást. *Flores* község pedig *Wlassics* kultuszminisztertől egy polgári iskola felállítását kérte a magyarság érdekében. A miniszter megígérte, hogy a kérelmet tanulmány tárgyává teszi.

Nagyvárad városa a fogyasztási adónak június hónapra eső 270.000 koronát kitevő részletét nem szolgáltatta be a rendez időben, miért is nagyobb késedelmi kamatot rőt rá az illetékes hatóság. A város kérte e kamatok törlesztését az eredménytelenül. Ezért a napokban küldöttség jön fel a fővárosba *Kimér* F. polgármester vezetésével és *Lukács* László pénzügyminiszternek ez ügyben memorandumot nyújt.

Hazaérülő röpiratok. *Temesvárról* jele- bizáti esendőség a temesvári törvényesék a szőlő Buziános *Papa* János román esperen *Csibó* bahovári papnál foglalt egy *Aranyap* államellenes román röpiratot. *Papa* tavaly gyakran hívta össze értekezlete a környékbeli kat, de hogy mi felől értekeztek, az nem szivárgott.

Az abrakért. A feudális sajtógebe, amelyről vasárnap megírtuk, hogy abrakért nyerték, valami hihetetlenül nyavalyás választ öbégat felénk. Szegény pára, ezért a szamársgéret nem zabot kap majd a gazdáitól, hanem bogácsot. Válgék egészségére.

KÜLFÖLD.

Miért utítja meg Olaszország a hármasszövetségi szerződést? Ez a kérdés nem indokolatlan, mert hisz mindnyájan emlékszünk arra, hogy minő heves izgatást fejtettek ki az olasz képviselők és hirlapok a hármasszövetség ellen. A római francia nagykövét, *Barrère*, minden erővel támogatta ezt az izgatást. S ime, mintegy varázsszóra vége leit az agitációnak, a kormány kötelező igéreteleket hangoztatott, *Barrère* ur pedig visszahívta magát Rómából. E hírten fordulatot így magyarázza a *Il-g* római tudósítója:

Gróf *Nigra*, Olaszország bécsi nagykövete volt az egyetlen olasz diplomata, aki mindig meg volt arról győződve, hogy Olaszország a hármasszövetség nélkül teljesen izoláltna maradna. Félvilágosította királyát és kormányát, hogy azon a napon, amikor Olaszország kilép a hármasszövetségből, az irredentizmus újra föltájt fejt. Ez pedig sokkal nagyobb veszélyt idézne föl, mint a keletű kérdés összes bonyolalmait, mert Olaszország okvetlen konfliktusba keverednék miatta Ausztria-Magyarországgal és így Olaszországnak olyan katonai fővadászabályokat kelene fogamatosítani, amelyek nagyon is túlszárnyálnák gazdasági erőjét. *Nigra* grótnak egy másik úgarmemutema a következő volt: A politikai szövetség nélkül Olaszország a kereskedelmi szerződéseket sem újhatná meg és így esetleg vándhórnokba keverehetnék Német

országgal és Ausztria-Magyarországgal. A vámbáboru pedig könnyen vezet politikai háborúhoz, mert a szüntelen sürdés folyamán minden pillanatban beállhat a *casus belli*. Elirasztó példa volt erre az olasz-francia vámbáboru, amely politikai háborúra vezetett volna a két testvérnemzet közt ha két olyan hatalom nem támogatta volna Olaszországot, mint Németország és Ausztria-Magyarország. A döntő argumentum azonban, amelylyel gróf Nigra végleg megtörte a király és a kormány ellenállását, a következő volt: *Olaszország egyetlen lépési sem tehet a Keleten a nélkül, hogy az Ausztria-Magyarországgal való casus belli* egész serege keletkeznie a nyomában. Míg ha a két állam szövetséges viszonyban marad, akkor nagyon szépen foglér egymás mellett a politikájuk. Különösen *Aladára néve* állt be ennek az ékű szépsége, ahol mindkét hatalom érvényesíteni akarja jogait. Husz hónap alatt háromszor utazott gróf Nigra Rómába, egyszer pedig Berlinbe és minden rábeszélő tehetőséget föl kell használnia, hogy a királyt, a kormányt és a mérvadó politikuskokat meggyőzze a hármasszövetség hasznos voltáról.

A bolgár koronáció. Ferdinánd fejedelem Moszkvából Kijevbe utazott, hogy még több orosz földet járjon be s annál melegebb oroszbarátok tüntessék föl magát. Péterváron mondott beszédei közül különösen arra reflektálnak az orosz lapok, amelyet II. Sándor cár sírján szavalt el. Az orosz minisztereknek, az orosz hadsereg és tengerészet képviselőinek, a bolgár kormány és szobrányo képviselőinek ugyanis azt hangzottatta Ferdinánd fejedelem, hogy a szabadító-cár sírja előtt állván, ki kell emelnie Bulgáriának Oroszország iránt való szeretetét, mint amely a bolgárok szívében, a leendő nemzedékekben is örök és olthatatlanul élni fog. Az orosz lapok e szavakat úgy fogják fel, mint fogadalmat és mindjárt gondoskodnak is a megfelelő jutalomról. A *Novosti* kijelenti, hogy semmi kifogása sincs *Bulgáriának királysággá proklamálás* ellen; mert ha Szerbia és Románia királyság rangjában van, nincs rá ok, hogy Bulgáriától ezt a címet megtagadják. Csak az illő alkalmat kell rá megtalálni. A bolgár állam megalapításának huszonötödik évfordulója lesz a kellő alkalom. Mint egy szófiai értesülés alapján tegnap megirtuk, bolgár részről egyelőre még leplezik a királyi koronáció szándékát, de perse szívesen rá fogják magukat be szelietni. Odáig azonban még sem egy el az orosz lapok bolgár-szeretete, hogy egy orosz-katonai egyezmény megkötését pártolják, sőt nyílon ellene nyilatkoznak ennek a tervnek.

Pollenz volt miniszterelnök — ellenzéki vezér. megirtuk, hogy Pollenz volt miniszterelnököt estparancsnokot nyugdíjba küldte Viktor Emárály. Pollenz erre azzal válaszolt, hogy kélphadsereg kitalékából, teljesen átment a szenátus kére. Hír szerint 6 lesz az ellenzéki csoportok száma a szenátusban.

Loubet elnök Algírban. Loubet elnök Combes miniszterelnök, André Pellatan és Doumergue miniszterek kíséretében Algírba utazik. Az utra már nagyban készülődik a tengerészeti minisztérium. Visszatutában az elnök Tuniszba is ellátogat, ahol az új tuniszi bej fogja őt üdvözölni.

Cronje. A pardobergi oroszlan Cronje boer tábornok mind ez ideig foglya volt az angoloknak Szent Ilona szigetén. Legendákat születtek hősiességéről, nagylelkiségéről s lehet, hogy ezek a régi legendák születtek azt az új legendát, hogy az angolok a múlt hónapban *tükön Vereenigingbe vitték Cronjet*, hogy a béke megkötésére buzdítsa a boer vezéreket. Ezt a hírt a londoni *Morning Post* közli, de fenntartással. Nem is valószínű. Az angolok nyilván annyira hihetetlennek tartják a béke létrejöttét, hogy ilyen deus ex machinát képzelnek a boer szabadságharc eppéjájának befejezéséül. Annyi lény, hogy eddigél 16,000 boer adia meg magát s nem lehetetlen, hogy a koronációra, június 26-ikára az utolsó boer is meghódol.

A venezuelai forradalom. Kevés megbízható hír érkezik a venezuelai forradalmi állapotokról, amelyek különben sem lehetnek valami roppantul veszedelmesek, mert a lázadó hadseregek alatt korántsem kell európai értelemben vett hadsereget érteni: apró bandák azok, száma névze 50 és 400 löny; inszurgensek közt ingadozik. Afféle délamerikai értelemben vett portyázó asztalársaságok, amelyek fejükbe veték, hogy est vagy azt az elnököt jó volna máregyszer elesapni. Viszont a kormánysergek is hasonló erősségűek. A legutóbbi hír, amely a forradalomról jött, a következőket jelenti: A venezuelai lázadók június 7-én megtámadták La Guayra várost. A kormányosapatok Marquetia külvárost bombázták. Néhány

asszonyt megöltek. A lázadókat, akiknek száma 400 volt, végre visszaverték, de visszavonulásuk közben felgyújtották a Carracasba vivő vasut hidját és elvágták a francia kábel- és távíródrótokat. Carracas iakosságát nagyon izgatottá teszi az ostromtól való félelem. A venezuelai helyzet e távirat feladásakor válságos volt.

Köztársasági tüntetés Spanyolországban Senor Canalejas miniszter volt, midőn XIII. Alfonzo spanyol király trónra lépett. Ugy látszik, hogy az új szuverén nem volt inyére, mert épp a trónralépés előestőjén lemondott s ezzel zavarba hozta a Sagasta-kormányt. Lemondása után korántsem vonult vissza a politikától Canalejas, hanem a köztársasági pártokkal kezdett kacékolni, amelyek máris az övének vallják őt. Tegnap az exminiszter nagy tüntetés közepette vonult be Valenciába: mintegy 80,000 ember várta s ünnepelte. A köztársaságik kijelentették, hogy a reakció ellen való küzdelemben támogatni fogják Canalejast.

Az ausztriai helyzet.

Budapest, június 17.

Bécsi értesüléseink szerint a Reichsrath valószínűleg holnap tartja utolsó ülését a nyári szünet előtt. Ennek következtében a tartománygyűlések nemsokára munkához foghatnak. Ülészakuk e hó 21-én kezdődik.

Rezek oseh miniszter lemondásának ügye még egyre függőben van. A miniszter tegnap visszatért Bécsbe, de még nem jelentkezett kihallgatásra a királynál. Parlamenti körökben azt hiszik, hogy a király nem fogadja el a lemondást. Annyi bizonyos, hogy a lemondó kérvényről csak a parlamenti szünet folyamán dönt az uralkodó.

A mai képviselőházi ülése alatt két más ülés is volt: a mentelmi-biztoság, amely elhatározta, hogy Schalk mentelmi jogának felfüggesztését fogja a háznak ajánlani abban a pörben, amelyet Wolf becsületértérs miatt indított ellene, továbbá tanácskozársra ütek össze a kormány tagjai is. Ez utóbbi tanácskozásban a hosszas betegségből felgyógyult Spens-Boden igazságügyminiszter is résztvett. A miniszter hosszabb szabadságra megy, amelyet Sziléziában szándékozik tölteni.

A képviselőház mai ülésén két sürgős indítványt olvastak fel. Az egyik Steine, aki felkeltette a kormányt, hogy tegyen meg minden előkészületet egy munkaminisztérium szervezésére. A sürgős indítványt a többihez csatolták. A ház asztalára került továbbá Baruther indítványa a német nyelvet államnyelvéül dekre. idől kilenc paragrafusból álló törvényjavaslat tárgyában.

A beérkezett irományok között van még Pommer, Wald és társaik interpellációja a miniszterelnökök és a pénzügyminiszterhez a vámszövetségnek Magyarország részéről bizonyos adókievitések által való megszögése tárgyában.

A földmivelésügyi miniszter több interpellációra válaszol, azután a ház folytatja a menetjegyek megadattatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Hybesch, a kisebbségi indítvány előadója, megokolja az 1. §-hoz benyújtott módosítványát, amely szerint az első- és másodosztályu utasok menetjegyei után 50 százalékos menetjegyűt szedjenek. Előadársra ajánlja az indítványt, hogy a nép szegényebb rétegeit megmentsék az új megterheléstől.

Doberng megokolja az 1. §-hoz benyújtott kisebbségi indítványát, amely szerint a 1. osztályon az elsőosztályu menetjegyek után 14, a másodosztályuak után 12 és a harmadosztályuak után 10%-os adót szedjenek.

Böhm-Bawerk pénzügyminiszter beszéde után a ház mind a három olvasásban elfogadta a törvényjavaslatot, valamint Gross, Kathrein és Novak indítványait is, amelyek szerint a törvény egyidejűleg lép életbe a földadó leengedéssel, a vámtöreléssel és a nyugdíjemléssel. A második szakaszról, mely szerint a Magyarországgal, Boszniával és Heroegovínával, valamint e területeken tulment forgalomban a menetjegyek ama része, mely az Ausztriában való szállításra esik, 10%-al leszállították. Lecher a most fennálló állapottal foglalkozik az Ausztria és Magyarország között való vegyes forgalomban. Egy 1899-iki császári rendelettel megújítottat az 1868-iki intézkedés, mely szerint Ausztriában 2%-os menetjegybélyeg, legfeljebb azonban egy korona, Magyarországon ugyanígy bélyeg, e maximális korlátozás nélkül fog beszédeni annak az államnak javára, melyben az utazók felveszik. Kifogásolja, hogy sem a megokolás, sem a bizottsági jelentés nem említi ezt a 14. §. rendeletet és kéri a pénzügyminisztert, hogyan történik az elszámolás a két állam közt fennálló viszonyosság alapján. Míg a többi közevetel adók tekintetében a viszonyosságról áttértek az átutalási forgalomra, a menetjegybélyeg tekintetében megmaradtak a régi viszonyosság mellett, ami jormailag nem jelentéketlen concessió a másik

államfél részére. Hogy ez a viszony anyagilag is károsítja-e Ausztriát, erről felvilágosítást kér a pénzügyminisztertől.

Böhm-Bawerk pénzügyminiszter megjegyzi, hogy a megokolás azért nem említi az 1899. évi császári rendelettel szabályozott egyezményt, mert erre nem volt ok, amennyiben a Magyarországgal való viszony, amint most fennáll, nem új jog, hanem az 1866. év óta fennálló jogállapot változatlan fenntartása. Arra a kérdésre, hogy ezeket az illeteket hogyan számolják el, a miniszter azt válaszolja, hogy e tekintetben nincs elszámolási vagy átutalási forgalom, hanem mindegyik fél megtartja azt, amit saját területén bevesz.

Lecher: Est nem kérdeztem, hanem azt, hogy mit hoz!

Böhm-Bawerk pénzügyminiszter: Hogy a bélyeg mit hoz a két államban azt nem basonthattam össze, mert nincsenek erre névze statisztikai adataim.

Az ülés végén Klofac az elnökhez intézett kérdésében sürgeti a választ arra az interpellációra, melyet Bülow a porosz urakházában a lengyel-vita alkalmával mondott beszédére vonatkozólag nyújtott be és e közben a Klofac felszólalását viharos tevésséssel kísérő oseh radikálisok és a nagynémetek közt heves összeszóllalozások történnek.

Bécs, június 17.

Az első- és felsőausztriai Dunna mentén levő községek képviselői ma tanácskozást tartottak, hogy abban az esetben ha a nagynémetek obstrukciója következtében a Dunagőzhajózási Társasággal kötött szerződésről szóló törvényjavaslat idejekorán nem emelkedik törvényerőre, mi módon biztosítsák a hajóközlekedést a Dunán. A konferencián bizottságot választottak, amely holnap a kereskedelmi miniszter elé fog járulni s fel fogja szolítani, hogy minden eshetőséggel szemben biztosítsa a hajóközlekedés zavartalan fenntartását.

Bécs, június 17.

Egy kommunike szerint a konzervatív oseh nagybirtokosság klubja mai ülésén konstatait, hogy a klub minden gazdasági kérdésben az elkerülhetetlen állami szükségletekhez szabta magatartását, a nélkül, hogy a politikai kérdések tárgyalása alól kitért volna. A klub tagjait felhívják, hogy tekintettel az osztrák-magyar kiegyezésre és a vámtaríttának őszszel leendő társalására, a legnagyobb figyelmet szenteljék az erre vonatkozó kérdéseknek és a szükséges viszaszágokat és hiányokat céludatos munkával lehetőleg egyenlitsenek ki.

Bécs, június 17.

A hivatalos lap holnapj száma császári nyilatparancsot közöl a tartománygyűlések őszszelvárs tárgyában. A dátumát tartománygyűlés 28-án, a tírói 25-én, a többi pedig 21-én ői össze. Ugyancsak holnap teszi közzé a hivatalos lap a tírói és isztriai tartományi főnökök a helyetteseik kinevezését.

HIREK.

Budapest, június 17.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Június 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A román trónörökös** Endaposten. A román trónörökös és felesége ma keresztilutazoit a fővárosban. A keleti pályaudvarra reggel 7 óra 50 perckor érkeztek kíséretükkel, egy óra hosszágitt időztek, aztán tovább utaztak a bécsi vonatra.

— **A Lónyay gróf pár Endaposten.** Lónyay Elemér és neje, akik néhány napot a fővárosban töltöttek, ma elutaztak. A gróf pár pénteken újból visszatér a fővárosba.

— **Kossuth századik születésnapja.** A tanács a közgyűlés utastására mai ülésén állapította meg, hogy a főváros miként ünnepeje meg Kossuth Lajos századik születésnapját. A tanács Kossuth születésének századik évfordulóján, szeptember 19-én az egyik templomban ünnepi tisztelettel rendez s Kossuth sírjára koszorút tesz. Akkor tesszik le a Kossuth-mauzóleum alapkövét s végül elrendeli a tanács, hogy minden községi iskolában iskolai ünnepet tartsanak.

— **A montenegrói fejedelem betegsége.** Cetinjből táviratozák Bécsbe, hogy Miklós fejedelem vesebajban szenved. A beteg fejedelem legközelebb elutazik Cetinjből és több hírneves orvosnárt fog konzultálni, aztán fürdőn fog gyógyúást keresni.

— **Kramolin főispán körutja.** Dr. Kramolin Viktor nyitraimegyei főispán tegnap a vágyuhelyi járást látogatta meg, melynek hazafias közönsége lelkes fogadtatásban részesítette.

— **Albert szász király állapota.** Dresdenből vérszélő hírek érkeznek. Azt táviratozza tudósítónk, hogy a király ma reggel már nem intézte el az államügyeket és holnap már valószínűleg György herceg fogja elvégezni a legsürgősebb állami teendőket. Hogy udvari körökben minden pillanatra várják a katasztrófát, azt bizonyítja az is, hogy a táviróhívatások rendelkezést kaptak, amely szerint addig nem szabad a halál híreit tartalmazó táviratokat továbbítani, míg hivatalosan meg nem erősítik.

— **József főherceg és tüzoltói.** József főherceg, az alosnhi önkéntes tüzoltóság főparancsnoka, vasárnap délután próbára tette tüzoltóit. Tüzoltó-egyenruhát öltve vasárnap délelőtt, bement a közösgébe s a főtéren riadót ívatott, hogy meggyőződést szerezzen arról, mennyi idő alatt készül fel a tüzoltó-szakasz. Három percel a riadó után jelentkezett futva a helyettes főparancsnok, *Libite* Adólf udvari tanácsos, aki nagy sietségében a tüzoltó-zubbonyát is az utcán öltötte magára. Pár perc alatt minden oldalról írtva érkeztek a tüzoltók s tízenhárom perc múlt el, amíg a szakasz működésre készen állott. József főherceg az összes adatokat jegyzékbe vette s miután minden tüzoltóját megszólaltatással tüntette ki, a nép lelkes ovációja közt tért vissza kastélyába.

— **Légrádyéknak.** Dr. *Légrády* Imre ma azt állítja, hogy nem veszek rajta elégtételt. Ostoba hencsegés! En igenis veszek rajta elégtételt. Ime:

Nagyságos

Vérsi József képviselő urnak

Buda pesten.

Kedves Barátom! Értesítetek, hogy megbízásod folytán dr. *Légrády* Imre ur, a *Pesti Hírlap* leleltés szerkesztője ellen, e lap vasárnapi számában foglalt „Nyilatkozat” című cikkért a büntető-örvényszéknél a följelentést megteszem.

Hívd

Dr. *Kovács Jenő*, s. k. ügyvéd.

Veszek tehát rajta elégtételt. De ezen az uton.

Vérsi József.

— **Edvárd király állapota.** Londonból táviratozzák, hogy az *Evening News* közlése szerint *Edvárd* király, aki kissé fáradtan érkezett Windsorba, tegnap este rosszul érezte magát és nem is jelent meg a windsori kastélyban rendezett ebéden, jóllehet orvosai azt megengedték. A vendégeket a királyné fogadta. A király külön ebédelt, azután rövid időre megjelent a vendégek között és többeknek panaszokodott, meny nyire sajnálja, hogy nem mehet az ascoti lövésre. Az éjszakát nyugodtan töltötte a király és ma már lényegesen javult az állapota. Egy második táviratunk arról ad hírt, hogy a királyné és a vendégek kienc kocsin Windsorból Ascotba hajtottak a lövésre. A király a kastélyban maradt s többször masszírozatta magát. A nap kislitűt, az eső megszűnt s az enyhére fordult időben a király sokkal jobban érzi magát.

— **Boer vezérek utazása.** Hágából jelentik nekünk, hogy Krügernek teendő rövid látogatás után *De Wet* Németországba, Ausztriába és Magyarországra, *Botha* Belgiumba, Németalföldre és Franciaországba, *Delarey* Oroszországba, *Reis* államtitkár pedig Amerikába fog utazni, hogy gyűjtést indítsanak az inséghé jutott boer családok javára. *De Wet* szeptember közepén érkezik Bécsbe.

— **A kereskedelmi alkalmazottak az országgyűlés előtt.** Azok után az eredmények után, amelyeket a kereskedelmi alkalmazottak társadalmi mozgalommal elérték, most a *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete* megismétli a már évekkal ezelőtt is tett kérését a képviselőház előtt, a teljes vasárnapi munkaszünet tárgyában. Az egyesület az összes országgyűlési képviselőknek megküldte azt a nyílt levelet, amelyet az egyesület *Láng* Lajos kereskedelmiügyi miniszterhez intézett és az országgyűlési képviselők közül igen sokan a legnagyobb készséggel vállalkoztak az alkalmazottak törekvéseinek támogatására. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete egyúttal megismétli az általános kötelező nyugdíjbiztosítás törvényes statálásait kéri felterjesztését is.

— **Tanácsülés az egyetemen.** A Tudományegyletem tanácsa e hó 25-én tartja meg utolsó ülését. Ezen az ülésen fogják az Egyetemek Kórház-Egylete által létesítendő kórháznak költségvetési tervezetét tárgyalás alá venni.

— **Bülow katonai kinttartása.** Vilmos oszász gróf Bülow birodalmi kancellárnak, aki a király huszárezrednél egy hadjáratban mint aktív tiszt vett részt és eddig tartalékos tiszt volt az ezrednél, az ezred ötvenéves helyőrségi jubileumának mai ünnepe alkalmából az ezredes jellegű adományozta az ezred egyenruhájával és a suite-beosztással a hadseregbe.

— **A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya** ma délután ülést tartott *Deutscher* Antal elnöklésével. A választmány alapos vita tárgyává tette azokat a támadó nyilatkozatokat, amelyek az utóbbi napokban az egyesület élnöke és az egyesület ellen megjelentek s egyhangu határozattal a következőket mondotta ki:

A Budapesti Újságírók Egyesülete már hónapokkal ezelőtt állást foglalt ama bűnös visszaélés ellen, hogy könyvkereskedő-ügynökök a fővárosban és a vidéken a közönséggel azzal tévesztik meg, hogy az újságírók iránti jóindulatot kizsákmányolva, hírlapíróknak mondják magukat s üzleti vállalkozásukat úgy tüntetik fel, mintha annak jövedelméből az újságírók egyesületei részesednének. A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya egyhangu határozattal felkérte elnököt, hogy ezt az újságírók tisztességét mérően sértő visszaélést teljes erejéből akadályozza meg. A választmány meggyőződött arról, hogy az az eset, amelyből kifolyólag *Vérsi* Józsefet, az egyesület közbizalmának és köztisztületének örvendő elnökét támadások érték, a visszaéléseknek ama kategóriájába tartozik, amelyeknek kizsákmányolását az egyesület feladatai közé sorozta. *Vérsi* József elnök kötelességét teljesítette s ezért köszönet illeti.

A választmány ezenkívül még több folyó ügyet is elintézt.

— **Egyházi kluzvezés.** Székesfehérvárról jelentik, hogy *Károly* János, székesfehérvári nagyprepostot címzetes püspökké neveztek ki. A hír városszerte nagy örömet keltett.

— **A martiniquei ünnep az Operaházban.** A kedvezőtlen esős időjárás miatt a martiniquei ünnepet véglegesen a m. kir. Operaházban tartják meg, ahol az ünnep zene- és énekszámai még szebben és nagyobb hatással fognak érvényesülni. A nyári ünnepre váltott jegyeket egyenlő árú és rangu operai jegyekkel cserélik be. A már megváltott jegyeket a holnapi nap folyamán ott cserélik be, ahol a jegyet vásárolták, az ünnepély napján esütörtökön pedig az Operaház pénztáránál.

Holnap, szerdán délelőttől fogva jegyek az Operaház Hajas-utcai nappali pénztárána is válthatók délelőtt 10–1-ig és délután 3–6 óráig a következő helyárakon: Páholy tődszinti 60 korona, I. emeleti 50 korona, II. emeleti 40 korona, tődszinti támlás-szék 10 és 6 korona, II. emeleti korszék 5 és 4 korona, III. emeleti erkélyszék és zártszék I. sor 3 korona, II. sor 2 korona, II. emeleti hely 2 korona. A rendező-bizottság mai ülésén gróf *Szapáry* Pál elnököl. Gróf *Keglevich* István inténdánsnak azért a rendkívüli előzeny-segért, hogy az Operaház színpadát ilyen rövid idő alatt az ünnepélyhez szükséges módon berendeztette és ezáltal az ünnep megtartását kedvezőtlen idő esetén is lehetővé tette, a bizottság hálás köszönetét fejezte ki.

A gyűjtés napról-napra szép eredménnyel folyik. Főpapok, főurak, közeletlen jelesei sietnek adományaikkal növelni a segítségeszeget, amelyvel a magyar nemzet köteles hájjait fogja leróni azért a pártatlan és felelhetetlen áldozatkészséggért, amelyet a franciák irántunk a szegedi katasztrófa alkalmával tanúsítottak.

A Budapesti Újságírók Egyesületéhez ma a következő adományok érkeztek: Gróf *Festetics* Gyuláné Wiedon (Súria) 50 korona, gróf *Codály* Albin, a főrendiház elnöke 100 korona, dr. *Bimely* Károly beszerzebányai püspök 50 korona, *Ivanovics* János rosznyói püspök 50 korona, *Hettyey* Sámuel pécsi püspök 20 korona, dr. *Vály* János esperesi gör. kath. püspök 10 korona, *Bende* Imre nyitrai püspök 10 korona, *Szalóhner* András 50 korona, *Edecskuthy* L. 20 korona, *Nádasy* Kálmán (Görögfal. Somogy megye) 25 korona, *Szikszay* Ferenoné (Miskolc) 20 korona, *Pyrker* Mária (Kaposvár) 10 korona, *Frankl* A. Herman és fiai vasnyergyeskedő cég 20 korona, dr. *Székely* Adólf 10 korona, *Heinrich* A. és fiai Budapest 10 korona, *Szabó* Lajos (Boicza) 1 korona, *Fülöp* Phoebus (Félegyszeg, Szilvágy megye) 4 korona, Jó barát *Báos*-Petrovics 7 korona, *Biszkup* Béla ozdini evang. lelkész 3 korona. — A mai gyűjtés 470 korona, hozzáadva a tegnap kimutatott 3117 korona 34 fillért, a gyűjtés eddigi eredménye 3587 korona 34 fillér.

— **Visszantartott kihívás.** Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy erényi *Ullmann* Lajos udvari tanácsos, a Dunagőzhajózási Társaság vezérigazgatója elküldte segédét *Berger* képviselőhöz, elégtételt kérőnd az ellene intézett sértésekért. *Berger* visszantartotta a kihívást azzal a magyarázattal, hogy a képviselőházban tett nyilatkozatokért egyedül a képviselőháznak felelős.

— **A Humbert-pör.** Párisból jelentik nekünk, hogy *Leydet* vizsgálóbíró ma kiballgatta *Rochefortot*, aki kijelentette, hogy tudomása van arról, hogy a Humbert-család május 7-ikén este a saint-lazarei pályaudvaron elutazott és *Sant-Nazaire*ben yachtra szállva, *Colomba* hajózott. *Rochefort* vonakodott megmondani, hogy ezt honnan tudja. *Leydet* *Colomba* fog táviratozni.

— **Nagy jégeső.** Záraból jelentik, hogy *Lissa* szigeten tegnap éjjel óriási szélvihar és jégeső pusztított. A jégeső csak tíz perig tartott, de ez elegendő volt arra, hogy a szőlőtermés tönkretegyjen. A kár meghaladja az egymillió koronát.

— **A két öreg.** Az egyik aggastyán XIII. Leo, a pápa, a másik pedig a még nálánál is aggabb *Moroni* Anna, aki ezelőtt kilencvenegy évvel dajkálta a katolikus egyház dicsőségében megöszült főpapját. *Moroni* Anna, a pápa dajkája, a napokban meglátogatta 6 szentséget, aki nagy meghatótsággal és örömmel fogadta egykori dajkáját. *Moroni* Anna egy cori-beli egyszerű parasztlány, aki az akkor nyolc éves gyermeket ápolgatta. A pápa sokáig beszélgetett *Moroni* Annával s feljuttaták egymás előtt a régi, régi emlékeket. Az öreg dada nagyot hall, az öreg pápának pedig bizony meggyengült a hangja. A két öreg ember tehát *Lapponi* oros segítséggel beszélgetett egymással s 6 közvetítette az ilyen kérdéseket:

— **Hát Carpinetóban megvan e még a nagy kert?**

— Megvan.

— **Játszanak-e még benne a gyermekek?**

— Játszanak.

Itt egy kis pauza s egy sóhajts következőt, de ezt meghallotta a süket öreg asszony is. Nem volt megszállt tolmácsra.

— **A szünidei gyermektelep rekrutál.** A szünidei gyermektelep-egyesület ma kezdte meg a felsőerdősi iskola udvarán az ünnepséget. Mint minden évben, az idén is az szomorú kép alakult ki ebből a gyermekválogatásból, mely minden gyermekbarátot szomorúsággal tölt el. Hosszu sorokban járultak a sorozó bizottság elé a kis, elonnyadt embercsemék, kik közül kellettől több volt az olyan, akinek nagy szüksége volna egy kis bűtő falusi levegőre. A bizottság azonban a rendelkezésre álló anyagiak hiányában csak azokat válogatta ki, akiknél a nyaralás előrendű életviszonyok. Így is betelt a fölvehető száma s az egyesület most már több éány-gyermeket nem helyezhet el telepein. Holnap a fukat sorozzák, de előreláthatóan ezek közül is csak azokat fogadják el az egyesület, akiknek fölvele az első napra van kitűzve. A Budapesti Szünidei Gyermektelep Egyesület, amely megalakulása óta folyvást élvezte a fővárosi közönség nagylelkű támogatását, most éppen azt sijnli, hogy a budapestiek jó szívét hosszú idő óta sok egyéb, bizonyára nem kevésbé nemes cél vesz igénybe. Az egyesület tehát ismét kénytelen a nagyközönség jószívéhez fordulni, hogy módjában lehessen száz meg száz, igazán szánandó gyermeknek az óhajta-óhajtat és fölütőbb szükség nyári üdülést megszerezhetni.

— **A budapesti kereskedők mozgalma.** A budapest kereskedők nagyszabásu mozgalmat indítottak a fogyasztási szövetezek ellen s az ugynevezett élelmiszer-hamisítás ügyében. A mozgalom első jele az a fölhívás, melyet a mozgalom végrebjótó-bizottsága nevében ma bocsátottak ki: *Willinger* Ferenó, *Takács* Gyula, *Osztóly* Zoltán, *Fogel* Gyula, *Richtárzsky* Ernő, *Szabolcs* Samu, *Simon* István és *Günther* Béla. A fölhívás az általános ipari és kereskedelmi pangásra mutat rá, majd így folytatja:

Es akkor, amikor magában véve a kereskedelem ennyire szenved, egy olyan áramlat került felszínre, mely hivatalva van a közvetítő kereskedelem, de mindenesetre a kereskedelmi középösztát, teljesed tönkre tenni. De honninket budapestieket más veszedelmek is fenyegetnek. A budapesti élelmiszer-kereskedőknek több mint fele büntetett ember, akik zaklatlan a vásárlások és hatóságok, — a példák bizonyítják — ok nélkül, igazságtalanul. Nem szabad tehát tovább telenlenni nekünk az ellenük folytatott aknamunkát. A külöld példáján okruva, égyesen fel kell lépünk ezen áramatokkal szemben, ha sajt éntüket megvédeni akarjuk. Ezért indult meg a budapesti kereskedők között egy nagyszabásu mozgalom a fogyasztási szövetezeket ellen, ezért az u. n. élelmiszer hamisítási ügyben.

E mozgalomnak más célja nincsen, mint bebizonyítani, hogy mily jogtalan a fogyasztási szövetezeket állami támogatása, mely veszedelmes azokban az exponált állásu állami, vagy közösi hivatalnokok személyes működése, milyen veszedelmes az országra néve egyáltalán a fogyasztási szövetezeket létezése, s milyen jogtalan és igazságtalan a kereskedők eddigi büntetése az élelmiszer hamisítási ügyekben.

A mozgalom állandó irodáját VII. Klauzál-utca 3. szám alatt már megnyitották, ahol mindenféle felvilágosítással szivesen szolgálnak.

— **Az Erdélyi Kárpát-egyesület fővárosi osztálya** ma délután *Daniel* Gábor, a képviselőház elnöke elnöklésével ülést tartott, melyen átadták *Hagedus* Sándornak a tiszteletbeli tagságról szóló oklevelet. Az oklevél ünnepélyes átadása után elhatározták, hogy *Daranyi* Ignác földmívelésügyi miniszterrel a határszéli erdővásárlásokra vonatkozólag memorandumot terjesztenek föl, majd tudomásul vették a *Szék* Kálmán miniszterelnökhez a helynevek ügyében intézett ítéletterjesztést. Tudomásul vették, hogy az egyesület a fővárosban fűrdő-írodát szervezték. Több kisebb indítyván elfogadása után az ülést berekesztették.

— **Egy francia tábornok örökösödési pöre.** *Bonnal* tábornok, a francia felsőbb hadiiskola parancsnoka husz év óta állt örökösödési pörben egy florensai Delard-családdal, melynek a feje azzal vádolja a tábornokot, hogy jogtalanul elulajdonított egy örökséget, amely a Delard-családot illeti. Mivel Delard támadásai nem akartak megszűnni, Bonnal tábornok vizsgálatot kért maga ellen. A vizsgálótanács elé, mely *Duchesne, Lucas, Noellat, Hardy és Luzer* tábornokokból állt, azt a kérdést terjesztették, hogy Bonnal tábornok valóban vétett-e a katonai becsület ellen, még pedig olyan nagyot, hogy nyugdíjazása szükségesnek mutatkozik. A vizsgálótanács *tagadlag* felelt a kérdésre, vagyis ítélete kedvező volt a derék katonára hárban álló tábornokra nézve, akinek még az az érnye is megvolt, hogy mindig távol tartotta magát a politikától. *André* hadügyminiszter azonban ma a *minisztertanács* elé terjesztette az íratokat a ronderrel együtt, amely *Bonnal* tábornokot *főmentői állásból és nyugdíjazza.* A minisztertanács elnöke *Loubet* a nyugdíjazás ronderrel *adárta.* E két ellentétes határozat magyarázatát adja a következő felhivatalos értesítés, mely Párisból utólag érkezik:

Bonnal tizenhét évvel ezelőtt egy jelentékegyebbe üszveget kapott, amelyet ő ajándéknak nézett, míg egy idevonatkozó bírósági végzés kimondotta, hogy ez az üszveg Bannalnak bizonynyal csupán megörökség végett adottt át, azzal a kötelezettséggel, hogy visszaszolgáltassa. Minthogy Bonnal ebbeli kötelezettségének nem tett eleget, a pénzüszveg kiskor tulajdonosának anyja pert indított ellene. Bonnal a bíróság a pénz visszafizetésére kötelezte, amit ő csak részletekben teljesített. Ujabbán a nagykorúvá lett felperes a hadügyminiszterhez fordult, aki az ügyet áttette a fegyelmi bírósághoz.

— **Halálozás.** *Üszveg Barkassy Imréről, Barkassy Géza* miniszteri tanácsos anyját ma délután temették el nagyüzámú gyászoló közönség részvétele mellett. A fűrdő-utcai gyászházban megjelent *Székely Kálmán* miniszterelnökön kívül *Tarkovics* államtitkár vezetéke alatt a miniszterelnökség teljes hivatalnokai kara s a többi minisztériumok számos tisztviselője. A gyászterület *Lólok Lénárd* prépost, lipótvárosi plébános végezte nagy papi segédlettel. A holttestet a keleti pályaudvarra vitték, ahonnan az esti vonattal *Algyey* szállították a családi sírba. *Algyey* a temetés szerinti jász.

Nagy es dénk részvét kísérte utolsó útjára ma délután *dr. Friedl* Adolt fővárosi ügyvédet és törvényhatósági bizottsági tagot. A Belvárosi Polgári Kör, amelynek az elhunyt alelnöke volt, *dr. Kautz Gyula* vezetője mellett testületileg jelent meg a temetésen. A résztvevők soraihoz ott volt *Láng Lajos* kereskedelmiügyi miniszter, *báró Podmaniczky Frigyes, Ballay Lajos, Székely Ferenc, Márkus József* s még számosan.

— **Közvetlen vasúti összeköttetés Moszkva és Peking** közt. A transzibériai vasút tavaly óta összeköttetést tart Jóm Moszkva és Peking s Port Arthur közt. Most közvetlen vasúti kocsiokon lehet ezt az óriási utat megtenni, még pedig a bálkocsi-társulattal kötött szerződés alapján. A kelet-ázsiai vasutak igazgatósága és a nemzetközi bálkocsi-társaság között létrejött egyezmény alapján már most *sász bálkocsi* kerül forgalomba. Június végén, amikor a rendes közlekedés megkezdődik, *még sász bálkocsi* helyezni fogalomba és pedig az iruk—vladivostok—portarthuri expressz-vonaton. Ezeket a vonalokat hetenkint egyszer ugyanugy állítják össze, mint a moszkva—irucki vonalokat. Egy koci közvetlenül fog közlekedni Moszkva és Peking között.

— **Házasság.** *Bakos Márton* mérnök eljegyezte *Garay Elza* kisasszonyt, *Garay Samu* gyáros és fővárosi bizottsági tag leányát.

— **Robbanás egy üzletben.** Nagy szerencsétlenség történt ma este fel a Külső Kerepesi-uton levő nyolcház egyik üzlethelyiségében. Itt van *Üszveg Frankl* Adolfinak vegyeskereskedése, ahol a tulajdonoson és *Zelma* nevű 10—12 éves leányán kívül *Dornai Emma* elárúsítón tartózkodott. *Dornai Emma* kezében valahogy felrobbant egy kékítő-esszenciával telt üveg s a robbanás olyan erős volt, hogy az elárúsítón és *Frankl Zelma* súlyos sérüléseket szenvedtek. Ugyanaz, hogy életveszélyes állapotban vitték őket a mentők a Békus-kórházba. *Frankl Adolfiné* is megsebesült, azonban csak könnyebben.

— **Üngyilkos főügyész.** *Mármaroszigetről* táv-iratokkák, hogy *Erőd Imre* tőcsői ügyvéd, vármegyei tiszteletbe i főügyész, meggyebizottsági tag ma szíven lötte magát. Üngyilkosságának valódi okát nem tudják. Utóbbi időben családja egy tagjának viselkedése miatt sok kollektívessége volt.

— **Záróünnep.** A Verő-tele leány-polgári iskola (Gyár-tele 19. l. emelet) vasárnap tartotta záróünnep-ünnepét. A növendékek szép bizonyosságot adták a haziveregyen az egységes és kitűnő okulásnak. A közönség nagy tejszéssel kísérte az egyes számokat.

— **Sikkasztó szálloda-igazgató.** Bécsben, a Fleischmarktön nemrég új szálloda nyílt meg, amelynek *Golbitzer János* lett az igazgatója. Az új igazgató nagyban költözött, fényűzően élt s végre gyana-

knodni kezdte reá. Ma aztán *Golbitzer* elűnt az osztrák fővárosból. A vizsgálat kiderítette, hogy 22.000 koronát sikkasztott és több váltót hamisított.

— **A kapitány sorsa.** A losonezi hadbíró-ság tavaly megfosztotta rangjától *Koch Gyula*, közös hadseregbeli kapitányt s kétévi börtönre ítélte. A szerencsétlen kapitányt arval váltózták, hogy a gondjaira bizott nyolcszáznyolcvan korona kincstári pénzt elikkasztotta. A hadbíró-ság ítéleteinek csodálatos erejében bizva, ez az ítélet a kapitány minden bizonyokodása, esküdjöze da-cúra is végre lett hajtvá. *Koch Gyula* a katonai börtön lakója lett, bár a sikkasztást nem tudták rábizonyítani s bár azzal vételezett, hogy a pénzt elvesszette.

Ebbe a dologba ma a balassa-gyarmati törvénysek egyik ítélete hozott világlósságot. A törvényseknél nemrégiben *Koch Gyula* kapitány felesége jelentkezett s följelentette magát, hogy férje zsebéből 6 lópta ki a pénzt. A vizsgálat megindult s kétségen kívül beigazolta, hogy annak a szörnyű büntetésnek, melyért férjét sujtották, csakugyan az asszony volt az oka.

Az asszony sirva kérte bíráit, hogy ítéljék el s szabadítsák meg lelkifurdalásaitól. Kétségbeesetten fenyegetődzött, hogy megöli önmagát és két gyermekét, ha felmentik. *Dr. Bárds* Géza ügyész és *dr. Kossaczky Arnold* védő beszédei után az asszony hathavi börtönre ítélték, aki örömmel fogadta az ítéletet.

— **Az áradás.** *Szatmár*ról jelentik, hogy *Szatmár* városát három nap óta állandóan veszélyeli fenyegeti az esőzések következtében kiáradt *Szamos* folyó. *Szatmár* határában, ahol a *Szamos* vizállása 5 méter, már árvízveszélyes jelegetűt. Folyó hó 13-dika óta a víz magassága 5 méteren felül van. A jelenlegi vizállás 5-78 cm. A víz nyomása oly erős, hogy három helyen szivárog a töltés és pedig a város alatt, a jobb parton, aminek következtében három utcában a közlekedés a víz miatt megakadt. A rések betömésén féjvel nappal katonák dolgoznak. A *Szamos* balpartján lévő községek roppant kárt szenvednek; a rétek és az összes vetések viz alatt állanak. Közvetlen *Szatmár* határa, a *Szamos* balpartján, viz alatt áll és itt is tönkre mentek az összes vetések. A város alatt a part mentén végig ezer meg ezer ember dolgozik az ár megfékezésén, míg a rendet a katonaság tartja fenn. Most látszik csak, mily szükség volt a *Szatmár* váro-ra által újabb időben épített, kőből készült kör-töltésre; ha ez nincs, ma az egész város viz alatt állana.

— **Az üzleti lépések.** Tavaly nagy bűn volt az, ha valaki a boltja előtt lévő lámpára föl-iratta a céget vagy a nevet. Hogy miért volt bűn, azt csak a rendőrség tudta, mert sorra büntette a föliratos lámpással ellátott boltok tulajdonosait. A kereskedők egyesülete arra kérte a főváros, hogy módosítsa a szabályzatot. A belügyminiszter is leirt ebben a dologban a fővároshoz. A jogügyi osztály most előterjesztette a szabályzat módosítását. Az új szabályzat megengedi, hogy a lámpára a céget és az üzlet minőségét ráírják. Hirdetéseket fölírását az új szabályzat sem engedi meg. Az új szabályzat azt is megengedi, hogy a lámpák és a bolternyöket 2-3 méter magasra helyezték. Már most miért nem bűn az, amiért egy évvel ezelőtt olyan nagyon szigorúan büntették a főváros kereskedőit? Ha ez komédia, akkor hát nincs is már komédia a világon.

— **A törvényeségi palota bajai.** Az Alkotmány-utcai törvényeségi palota építkezésénél többrendbeli komoly hibát követtek el. E hibák miatt folytonos javításra és felügyeletre volt szükség. Egyik részén pedig annyira megrongálódott az épület, hogy ki kellett üríteni a szobákat. A harmadik emelet alatt, ahol a kereskedelmi és váltótörvényeszek irattára van, a bolthajtás annyira megrepedezett, hogy tegnap az iratokat mind áthordták más helyiségekbe, mivel szerencsétlenségűl kellett tartani. Ma aztán hozzáfogtak a falak és bolthajtások megerősítéséhez s a veszedelemes helyekre vasgerendákat tettek.

— **Hamisított levél.** *Stiller* orvosnőnek annak a konstátására kér föl bennünket, hogy valaki az ő aláírásával ellátott ajánló-levéllel adományokat csak ki egyesektől. *Stiller* ki-jelenti, hogy a levél s a rajta levő aláírás hamisítvány.

— **Brankó szeleme.** Ez emberi elbutultásnak és a babonában való hitnek rettenetes példája az az eset, mely *Obaba-Forgács* temesmegyei községben történt meg. *Brankó György* földművest néhány hónappal ezelőtt temették el a kis falusi temetőbe. Szegény embert azonban nem hagyta örök pihenésében a babona. Felesége és fia, akiknek megjelent *Brankó* szelleme, tegnap kimentek a temetőbe, kiászták sírjából a holtat, holttestemet összevagdalták s mérszrel leöntötték. A halóság az asszonyt és fiát letartóztatta és megindította ellenük a vizsgálatot.

— **Hő es fagy.** A mostani hűvösre fordult idő-járás magyarázatul szolgálhat az a peripignai táv-iratunk, mely szerint a keleti Pyreneusok több kerületében erős havazás és fagy lépett fel.

— **Robbanás egy bányában.** Pécsről jelentik: Az Esztergom Szászvári Kőszénbányatársulat szász-vári kőszénbányájában ma délután bányalérobbanás volt. Egy munkás szörnyen halt. A többi munkás a romok alá került. A mentési munkálatok folyamatban vannak. A vizsgálat kiderítette, hogy a vezetőséget nem terhel mulasztás.

— **Cigányzene a Telefon Hírműködésben.** Ma este cigányzene közvetítésével kellemes szórakozást nyújt előzetőknek a Telefon Hírműködés. Nyolc órák megkezdésén a Hírműködés *szász* s ki sem mondható otthonról, pompás cigányzené-ket hallhatnak az abszonsok egészen 11 óráig. E cigányzene átvitelt az Enke-kávéházból közvetíti a Telefon Hírműködés. E seneátvitel azonban megszakítást szenvedt 8 óra 15 percek, mikor a külföldi tözdezárlatok elvástajta fel a beszélő újság és fél 10—10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvassása napirenden.

(x) **Tagadhatatlannal az első helyet foglalja el** ma a *Kathreiner-féle Kneipp-malata* kávé, ugy pót-kávé gyanánt a bakkávéhoz, valamint annak teljes pótlásaképp. Ezt pedig annak a körülménynek köszöni, hogy egyéb előnyei mellett egyedül tartalmazza a bakkávé ízét és zamatját. Elsőrangú szakértelműek számtalan véleménye bizonyítja ezt. Pottenkőfőten, a hírneves tanár *Kövekező* nyilatkozik: A kávéhoz hasonló íze által minden egyéb kávépótlókat lényegesen felülmúlja. Mások azt mondják: A pörkölt bakkávé kiválóan átható illatával és ízével bír. Zamatja különösen erős, kávészertől és tiszta. Kimutatható mennyiségben oly zamatos alkátrészeket tartalmaz, amelyek a bakkávé tulajdonságai. Többszöri kísérletek egyezően azt eredményezték, hogy a bakkávéhoz igen közel álló készítménynek jelezhető. Zamatos anyagok tartalmánál fogva a *Kathreiner-féle malatákávé-évezt* értéke a tulajdonképpen kávéhoz igen hasonló stb. stb. Ezek után érthető, hogy kedveltsége és általános használata folyton növekszik és hogy mint izletes és egészséges családi kávé mindegyben befészkelje magát.

Üngyilkos arzenál-igazgató.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, június 17.

Titokzatos és katonai körökben nagy feltűnést keltő Üngyilkosság történt ma a fővárosban. A castel-nuovói arzenál igazgatója, egy vartüzérezredbeli százados tegnap a fővárosba jött s egyik váci-körtüri szállodában agyonlőtte magát. Az Üngyilkosság okát a nyilvánosság elől a legmesszebbmenő intézkedésekkel titkolták sőt magára az Üngyilkosságra tőnyére és kő-tűlőnyőre nézve is eszioru titoktartásra kötelezték egy a rendőrség, mint a katonai hatóságok embereit. A hír mégis elterjedt a fővárosban s megindulték a találgatások az Üngyilkosság okát illetőleg. Annyi bizonyos, hogy valami nem közönséges ok hűdözte a halálba a még életerős férfit s halálának okát még rejtélyesebb teszi az a mélységes titkolózás, amelyre a rendőrség és katonaság embereit kötelezték.

Percics Roobus, az 5-ik számú stájer-katonai vartüzérezred kapitánya, a castel-nuovói katonai arzenál igazgatója az Üngyilkos. Az ezred székhelye Cattaróban van s csak egyik Abtheilung-ja állomásozik Castel-Nuovóban. *Percics* százados már évek óta a castel-nuovói arzenálhoz volt kirendelve igazgató-nak, mint kiválóan képzett tüzértiszt.

Tegnap reggel érkezett meg *Percics* százados Budapestre, a keleti pályaudvaron s egy fakkeren hajtattat az emlelt szállodába, ahol az első emeleten nyitottak neki szobát. A bejelentési lapot németül töltötte ki s a következőket írta rá: *Percics Roobus, született 1846-ban, cs. és kir. százados, a castel-nuovói arzenál igazgatója.* Már megérkezésekor nagyon izgatottnak találta a szálloda személyzete, azonban figyeltetéságának nem tulajdonítottak semmi különösebb fontosságot.

Megérkezésén után — alig hogy átöltözött — elhagyta a szállót. Alig telt azonban bele egy óra, ismét visszatért és izgatottan kérdezte a portástól:

— Nem kerestek engem itt egy katonatiszt, míg én oda jártam?

— Nem, százados ur, volt a portás felelete.

Percics százados felment a szobájába, de egy félóra múlva ismét elhagyta a szállót. Így ment ez egész délig, sőt még délután is. Csaknem minden órában oltant haziról s ismét visszatért s egyre egy katonatiszt után kérdezősködött a szálloda portásától. Délben már — amikor hazament — nagyon izgatottnak látszott.

— Még most sem kerestek senki? Kérdezte a portást.

A tagadó válasz láthatólag nagyon deprimalta. Egész este hazajárt csaknem minden órában s este már, vacsora után, egy fél tíz tájban egészen össze-törve ment be a szobájába. Becsengette a szobapincéert:

— Most pihenni akarok — mondta neki — a 36 órai utazás meg az egész napi szaladgálás nagyon kimerített. Ne keltsenek föl, bármédig alszom is s vigyazzon, hogy senki se zavarjon pihenésem közben. Amikor a pincér kiment a szobából, magára

szárta az ajtót. Ugy éjféli utáni három óra körül a portás valami tompa, lövéshez hasonló zajt hallott a szallodában. Felment és végighallgatózott az összes ajtóknál, de mivel maga sem volt bizonyos abban, hogy a zaj csakugyan lövés saja volt-e és semmiféle gyanus neszt nem hallott, azt hitte, hogy talán valahol az utóan történt a lövés s maga is nyugodtan aludni tért.

Egészen ma délig senki sem háborgatta a századost, mert szigorúan meghagyta, hogy ne zavarják. Délfelé azonban már gyanusnak tűnt föl a személyzet előtt, hogy a szobájából semmiféle nesz nem hallatszik és a személyzet suttogni kezdett egymás között. Ekkor mondta el a portás is, hogy az éjszaka lövéshez hasonló zajt hallott, ami még gyanasabbá tette a százados mélyesége hallgatását. Kopogtattak az ajtaján, előbb csendesen, majd egyre zajosabban, de semmi válasz nem jött. Ekkor a belől lévő kulost kitölték a sárból s az egyik pinóré benézett a kulcslyukon. A százados az ágy előtt fektet a padlón, egészen levetkőzve, hogy azonban mi történt vele, azt kívülről nem lehetett megállapítani.

A szálloda személyzete értesítette a dologról a rendőrséget, ez pedig a katonai téparanosnokságot, ahonnan egy századost küldtek ki a szállodába. Ez a százados a rendőrfogalmazóval együtt betörtette az ajtót.

Percic százados tényleg ott hevert az ágy előtt a padlón, állott halántékkal, holtan. Teste már egészen meg volt meredve s így valószínű, hogy még nem sokkal éjféli után lőtte magát agyon, amikor a portás a lövés zaját hallotta a szallodában.

Minden jel arra mutat, hogy Percic százados az ágyon fekvé lőtte magát agyon, még pedig úgy, hogy az átellenben lévő tűkörbe nézve irányította a hatalmas katonai revolvert jobb halántékának. A lövésre a százados leordult az ágyról s a revolvert estében eldobta, s úgy, hogy azt a szoba tulsó sarkában találták meg. Erre mutat legalább az, hogy az ágy nemű kissé véres volt. A golyó a jobb halántékon ment be s hátul kijött a fején, szétroncsolva az egész agyát. A golyó azután a falba furdott.

A katonai és rendőri hatóságok emberei ezután átvizsgálták az öngyilkos ruháit, paktkáskáit, de semmiféle írást nem találtak, amiből öngyilkossága okára következtetni lehetett volna. Megtalálták nála katonai igazolványait, továbbá aranyórát, láncot és 12 korona kézpénzt találtak a zsebeiben. A rendőrfogalmazó s a téparanosnokság által kiküldött százados jegyzőkönyvet vett fel a dologról s ezután a szálloda személyzetének is szigorúan meghagyták, hogy senkinek sem szabad az esetről felvilágosítást adni s eltávoloztak, jelentést tenni felsőbb hatóságoknak.

Időközben azután táviratilag kérdézősködött a rendőrség Castel-Nuovóban a százados öngyilkosságának okát illetőleg, de ott nem tudtak erre nézve semmiféle felvilágosítást adni.

A holttestet éjjel 10 órakor vitték ki a szállodából a XVII-es számú katonai kórház halottszobájába.

Glosszák napihirekhez.

I.

„Báró Dóczy Lajos értékes aranyóráját és láncát a rajta függő briliáns függelékkel együtt elloplák a villamoson.”

Felujongó boldogsággal
Üdvözöllek, Csók dalossa,
Ama kedves alkalomból,
Hogy az órák és a láncok,
Meg a gyémánt-függelék
Valamelyik szenvedélyes
Amatörje meglopott,
Visszadva téged, nekünk,
Aki aranyóra nélkül,
Sőt, ah, minden óra nélkül,
Söt. (Gyémánt-zsuzsus lánerról szólni
Terebélyes tulzás lenne!) —
A poézis ligetében
Néha egy-két pásztorórát
Muzsánk karja közt merengve,
Eldeloge tölthetünk!
Hoj sokáig messzi éltél,
Elfeleddt ott a Ballpatán,
Ólra barokk pompájában,
Hogy a drága aranyóra
Magyar költőn — hogy is mondjam? —
Enyhén szólvá stilszerűtlen,
S mint kivétel is, bizarr.

És még hozzá aranylánccal,
Gyémánt-zsuzsus aranylánccal,
Mint valami kiadó!

Az ilyesmi nem szokás itt,
Feltűnést kelt, drága költőnk! —
Sőt veszélyes, mert a népből
Olyan bamba bámulást kelt,
Mely tébolyra válhatik.

Sétálj inkább fényes nappal
Középkori öltözetben,
Vagy ha tetszik, mint bramin.
És hogy végül elmés bókál
Befejezzem a poémát,
Mint te szoktad hébe-hóba
Játszi rimek nagy büvésze, —
Konstatálom röviden:
Nem te vesztéd el az órád,
A poézis, a poézis
Nyert, im, vissza tégedet!

II.

„Ritocsi asszony, párisi ballarina két milliót hejleszt el a bankban. A táncosnó megtakarított pénzén évekkel ezelőti versenystallót állított fel, amelynek szerencséje milliómossá tette.”

Mindig mondtam, mindig mondtam,
Hogy a ballet-táncosnónek
Lóra, lóra van szüksége,
Számos lóra, még több lóra,
Hogy maupáság valahogyan
Milliókra szert tegyen.
És a ló nem ritka állat, —
Hála Isten, ugyebár?
Oh ti bájos ballerínák,
Kik kegyetlen gráciával
Lengedeztek, imbolgytok
A sugáros levegőben
És hűbájós piruettel
Frieskázátok szivemet,
Véssétek be szívetekbe
Az eretnek tanulságát:
Lóra, lóra tegyetek szert,
És tiétek a jövő!

A tiétek gyöngy meg gyémánt,
Villa, yacht és négyesfogat,
Ház, selyem, meg Nizza, Páris,
Télen Nápoly, nyáron Ischl,
Drága szőnyeg, aranyélet,
S a legujabb új divat!
És csak lóra tegyetek szert,
Mindez meglesz rajta hát!

És a ló nem ritka állat, —
Lóvá tesztek, kit akartok, —
Hála Isten, ugyebár?

G.

FŐVÁROS.

(*) Az eskütéri hid. Az eskütéri hid építése miatt a pesti hidónál nagy területet elzártak s a közönség csak nagy kerülővel közeledhetik. A kereskedelmi miniszter ma tudatta a fővárossal, hogy a közlekedés megkönnyítése érdekében az alsó partot a gyomloközlekedésnek megnyitotta, továbbá a belvárosi templomok előtt levő főtárhoz lépcsőt építtetett. Arra kéri a miniszter a fővárost, hogy az alsópart megnyitásától sürgősen gondoskodjék.

Uj tanerők.

— Tantervadásztás és tanítójelölés. —

Budapest, június 17.

A főváros tanácsa mai ülésén tölthette be a felső kereskedelmi, felsőbb leány- és polgári iskolákban megüresedett tanári, továbbá a polgári és elemi iskolákban megüresedett igazgatói állásokat. A közoktatásügyi bizottság ugyanezek ma délután jelölte ki azokat a tanítókat, akikkel az üresedésben levő elemi iskolai tanítói és tanítónői állásokat betölthetőnek tartja. A megválasztott tanárok és igazgatók, valamint a kijelölt tanítók és tanítónők névsorát az alábbiakban közöljük:

A felső kereskedelmi iskolába vegytan és áruismeret tanácsára dr. Rózsa Mihályt. A felsőleányiskolába magyar történelmi tanácsára dr. Bojnár Déneset. A polgári iskolába igazgatóknak Tanos Lászlót és Székely Istvánt. A polgári iskolába a magyar történelmi tanácsára Földes Gábert. A német-magyar nyelvtani tanácsokra dr. Bakács Istvánt. Két németnyelvi tanácsokra Halász Gyulát és Volj Ágostont. Földrajz-történelmi tanácsokra Dankács Mihályt. A természet-történelmi tanácsokra Agó Gézát. A memphisgátan-termesztani tanácsokra Székely Lászlót. A szabadkiszajra, mértanrajz tanácsokra Kende Istvánt. A magyar történelmi-földrajzi tanácsokra Spillenberg Mária. A németnyelvi tanácsokra Szalkay Elvirát. A számtan-termesztani tanácsokra Szemesi Lónát. A számtan-termesztanrajzi állásra Kovács Józsefet. Az ének-tanácsokra Szojanovics Jenőt. A magyar-német történelmi tanácsokra Reukovics Demetriát. A magyar-német-földrajzi tanácsokra Talay Jankát. A magyar-német-földrajz-közimunka tanácsokra Gressler Herminát. A földrajz-történelem-torna tanácsokra Dingha Bónát. A német-történelem-francia tanácsokra Tóborzky Andrást. A francia-történelem-angol tanácsokra Paterson Saroltát. A számtan-közimunka-torna tanácsokra Szabó Gizellát. A számtan-termesztan-torna tanácsokra Eberling Irént. Az elemi iskola igazgatói állásra: Martos Ágostont, Kéri Jakabot, Csike Ferencet és Konczek Lajost.

A fővárosi közoktatásügyi bizottság tanítójelölés ülésének napirendje előtt dr. Havas Rezső emeléstől s arra kérte Bárczy tanácsnokot, hogy hasson oda, hogy a tanzemélyzet magyar nevet viseljen. A tanácsnok kijelentette, hogy körrendeletben fogja fölhívni a tanzemélyzetet, hogy az idegen hangzású nevekké bírók magyarosítsák meg nekiket.

A napirendre térve, az elnök bejelentette, hogy 59 elemi iskolai tanítói állás töltendő be, s javasolja, hogy a bizottság kettős kandidációt eszközöljön, mert hármas kandidáció esetében a jelölés keretébe teljesen idegen, fiatal vidéki tanítók kerülnek.

Elemi iskolai tanítóknak a kettős kandidáció szerint a következőket jelölték:

I. helyen: Sants Jenő, Mann Nándor, Berkes Jakab, Auguszta Imre, Vincze Mihály, Rozsics Géza, Pintér Zsigmond, Csornay József, dr. Schneider Viktor, Guth József, Hrivayk János, Horváth Béla, Kálmán Márton, Kurbis Samu, Tóth Ferenc, Székely Jenő, Arany Lajos, Horváth Károly, Major István, Szántó Sámuel, Simon Lajos, Cséry József, Bell Péter, Erdős Éde, Schwarz Ágost, Muzsiczek János, Starniczky Lajos, Krebesz Ferenc, Vámos Samu, Gröber Nándor, Havas Győző, Mértanffy Géza, Windisch János, Irán János, Krasznay István, Schöbner Antal, Szűcs Lajos, Zabolai Gusztáv, Keleti Adolf, Seős Adolf, Baumann János, Burics János, Molnár István, Riegler Rezső, Vadász Vilmos, Bay József, Takács Arnold, Erős Jenő, Embő Gyula, Dibas Oszkár, Gyulay Ferenc, Tsch József, Rosenber Vilmos, Kovács Miksa, Klobi Ferenc, Kádár Dávid, Lászlák Kálmán és Tóthossy Béla.

II. helyen: Binder Ferenc, Székely Lajos, Rózsa Ignác, Erődy Odón, Rényi Ignác, Schneider Károly, Kenessey Béla, Schlegel Ferenc, Fenyvesy Sámuel, Bartha Dezső, Halász Adolf, Zatykó János, Málnai Emil, Rózsa Károly, Schandl Ferenc, Lányi Ákos, Neubauser Jenő, Bozó József, Bakonyi Odón, Révész Armi, Reichard Gyula, Pálmái Kálmán, Ujlaki Gyula, Komlós Ermin, Jovicza Ignác, Erődy Kálmán, Szép Ernő, Zoltán Miksa, Zimmermann Kornél, Fühlinger Ede, Ifju Sebestyén, Kovács Zoltán, Somos Péter, Papoucsak Rezső, Faragó Sándor, Vitál Odón, Hittig Ágost, Hecht István, Malaky Mihály, Urbányi József, Schmittelnus József, Roth Simon, Pusztai Kálmán, Otti Antal, Heber Károly, Gábor Gyula, Elzász István, Egedi István, Baumgartner Károly, Bartalus András, Orell Géza, Balogh Benedek, Szántó László, Földes János, Kiamicska Nándor, Rácz Elek, Somló József, Kéményi Ernő és Jenkovszky Sándor.

Az üresedésben levő 63 tanítói állásra megtartották a hármas kandidációt:

I. helyen: Jakab Gizella, Zomor Mária, Schmidt Ilona, Vajda Károly, Seriba Emma, Székely Irma, Schneider Margit, Kriger Jolán, Gurmán Mária, Friedländer Róza, Pap Ilona, Székely Hermin, Schmidt Stefánia, Gray Mária, Frater Anna, Tobis Mária, Korbuty Augustus, Kóvári Sarolta, Balazs Fanni, Kucsera Mária, Szabó Gizella, Drégelyi Deszandó, Weimann Katalin, Schüll Eugénia, Löwinger Sarolta, Virányi Margit, Zaborzky Ilona, Malaky Jánosné, Stampay Sándorné, Ujlaki Gizella, Lőráty Gyuláné, Krón Margit, Timkó Blanka, Telkessy Irén, Halász Róza, Sziklav Franciska, Zöld Mária, Hegedűs Emília, Székely Rezsóné, Nagy Augustus, Schillinger Sidónia, Lindner Margit, Kóhámi Irén, Friedrich Zelma, Szegmondovics Irén, Engländerné-Boskó Tirza, Ezner Margit, Berényi Mária, Sánta Etel, Kucsera Mihályné, Bodor Emma, Fischer Sarolta, özvegy Palágyi Károlyné, Hegedűs Leona, Hajdu Emília, Meesáry Ilona, Purjesz Margit, Kampis Lajosné, Zeeher Mária, Frater Eszter, Szabó Mária, Buzogány Anna és Poltacek Klótdi.

II. helyen: Weisz Irma, Krucszek Kornália, Szemessy Katalin, Kiltós Margit, Jagácsik Kálmáné, özvegy Boór Zoltánné, Hein Irma, Szabó Irma, Magyar Aranka, Giltek Paula, Siffer Sarolta, Palugyay Irén, Csekemethy Mária, Gogola Gizella, Jankovics Irén, Grosz Mária, Köhler Ferenecné, Fusz Gizella, Antalfy Anna, Kovács Amália, Voracek Irén, Vasvári Ilona, Teisz Irma, Tompa Alice, Ottai Izabella, Zsedényi Aladárné, Luesivnyánszky Paula, Orincsey Margit, Haszinger Gizella, Pál Berta, Czipinger Katalin, Németh Róza, Berecz Margit, Bély Gizella, Horváth Jenőné, Heinrich Kornélia, Wilde Margit, Horváth Mária, öz. Hgyi Gyuláné, Schilts Paula, Szakács Irén, Steffens Sarolta, Admeto Leona, Csukássy Ilona, Mottl Mária, Pfeiffer Sónáné, Gyertyánffy Emma, Farkasné Sarolta, Poltszka Jánosné, Belhazy Károlyné, Tóth Kálmáné, Kovács Deszandó, Bodvi-László Zoltánné, Solymosy Teréz, Kéz Malvin, Rottler Mária, Forbuszky Istvánné, Daniel Jenőné, Giltek Aranka, Weisz Aranka, Földes Mária, Sánta Irén és Okos Róza.

III. helyen: Horváth Mária, Wagner Berta, Schöbner Kornélia, Uray Sarolta, Mindzsentí Teréz, Hetényi Teréz, Garay Dóra, Erdősi Ilona, Némethi Ilona, Fodor Éva, Korach Regina, Fayer Mariska, Kemény Ilona, Fáy Anna, Zaitz Luiza, Tóth Ilma, Szárnyasy Emma, Jenny Edith, Szalay Regina, Stemmer Melánia, Láng Mária, Vaskovics Gizella, Lőw Mária, Gröger Aranka, Szurmay Irén, Székely Mária, Stemmer Margit, Ullrich Anna, Sifer Ilona, Sik Vilma, Prechoffer Izabella, Horváth Gizella, Bodányi Aranka, Róssay Valéria, Stoinár Jolán, Szabó Frida, Bertalan Ilona, Pumb Jolán, Karna Róza, Kóbor Mária, Goldberger Janka, Dóvai Janka, Jellenec Margit, Wittenberg Irén, Sajóhegyi Etel, Banovics Korjóné, Dory Etelka, Druás Ilona, Böka Ilona, Sztanovics Margit, Szontagh Mária, Pecher Irén, Frisch Idé, Horváth Teréz, Riegler Ludovika, Guggenberger Erzsébet, Novelly Antonia, Weininger Margit, Sretvizs Margit, Schwetzer Mária, Varga Róza, Bacsinszky Paula, Ligeti Margit.

SZÍNHÁZ, ZENE

Hegyi Aranka színészkolájának növendékei ma évről vizsgán mutatták be egy esztendő haladásukat a *Városi Színház*ban. A tágas nyári színház az alkalommal zsúfolásig megtelt, jelölül az iskola és vezetői nagy népszerűségének. Az eredmény, amit a növendékek játéka, készsége mutat, sajnálatossá teszi Hegyi Aranka amaz elhatározását, hogy iskoláját bestrünteti és ez a mai vizsga magának a kitünő művésznőnek is bucsuja a színészi nyilvános tanításától, amelyet két esztendő óta folytat. Ugy történt, hogy vállalkozásából haszna egyesgyedül növendékeinek volt, akik tudást, izlést és kitünő játéktípust kaptak tőle. Neki magának legfeljebb tanítványainak boldogulásában telhetik öröme, mert az anyagi haszon hajlamainál tova messze elkerülte. A mai vizsga különben már egy folyt le, hogy a növendékeknek csak egy részét mutathatja be. A többit már elszereződtek és a ma vizsgáztak nagy részét is. Mégis a rövidebb darabokban és a töredékekben is, amiket bemutatnak, jelentkezett a buzgósság, a lelkiismeretesség, amelylyel az iskola mindvégig vezetődött. Nagyon feltűnt ma egy ifjú tehetség, *Csatai Janka*, aki kész színész, bátor és biztos és nagyon kedves. De mind a többi is, *Balla Etel*, *Moly Margit*, *Bokros Margit*, *Szöke Sári*, *Kalmár csupa tehetség*, igyekeztek. Olyk-képp pompásan beilleszkedtek bármelyik jobb színpad ösztályába. Taps, viág volt rengeteg. A növendékek kapták és jól érezték, ha kedveskednek vele mesterüknek, aki szerény hajlonással állt be a lámpák elé idezett tanítványai sorába.

Kurucz Lába Mór — Gyöngyi Izsó. A *Városi Nyári Színház*ban már javában folynak a próbák *Föld Mátyás A demokrata* (Kurucz Lába Mór) című négyfelvonásos új énekes boházából. A rendkívül kacagató bohóság tele van tréfás ötletekkel úgy, hogy a közönség az egész estén át ki nem jön a kacagásból. Különösen nagy hatáson ígérkezik a *Vihar a parlamentben* című felvonás, melyben pompás humorral van megírva egy képviselőházi zajos ülés. Az igazgatóság ennek a felvonásnak rendezésére különös súlyt fektet s a színpadot a képviselőház mintájára rendezte be. A kasszadarabnak ígérkező boházában több jó szerep van. *Kurucz Lába Mór*, a Goldstein Szémi utófelvetélen alakítja; *Gyöngyi Izsó* játsza. A *demokrata* első előadása iránt nagy érdeklődés mutatkozik s a premiére ugyancsak az összes jegyeket elöljegyzték.

A Nemzeti Zenede vizsgálja. A Nemzeti Zenede zongoratanácsának első második és harmadik osztályi növendékei tegnap tartották évről vizsgájukat a Vigadóban. *Renebaum* Agosta tanár vezetésével. A vizsgát a tanítványok kitünő képzettségéről szólólagot szép bizonyítványokat. Nemes játékkal kiűntek: *Schnich Adrienne*, *Elszass Irma*, *Szigeti Gizella*, *Kegelevich Ilona* és *Giacomo Valéria*.

A Tarka Színpad vidéken. A *Tarka Színpad*, a főváros első iradalmi Varietéja, országos körútján rendkívül sikereseket arat a vidéken. *Komáromban*, *Győrben*, *Pápa* színpad előtt játszott a kitünően összeállított művésztszámlát, mely téli műsorának legértékesebb számai adja elő. A közönség egész este tapsolt, kacagott, mulatott s lelkes ovációval ültette ki *Korvai Berátné*, *Vásárhely Vilma*, *Véghelyi Angelát*, *Indayit*, *Baumann Károlyt*, *Milóssy Gyulát* és *Gyárfás Dezsőt*, *Herczeg Ferenc*, *Szomaházy István*, *Heltai Jenő*, *Pásztor Árpád*, *Molnár Ferenc*, *Kalotai Sándor* művei nagyon tetszettek. *Szombathelyen* az összes jegyeket előre elkapkodták és a többi városokban is óriási az érdeklődés az újság ingerével vonzó, eredeti, frisszű vendégszámok iránt. A *Tarka Színpad* két hónapra terjedő országos körútján harminchat városban hatvanöt előadást tart, e szerint csaknem minden este más városban játszik; de sikere és hatása oly nagy, hogy mindenütt megismertetője előadását, — a *Tarka Színpad* azonban szigorúan ragaszkodik megállapított utitervéhez. Legközelebb sor szerint, *Zala-Egyszerűen*, *Veszprémben*, *Székesfehérváron*, *Siófokon*, *Pécsen*, *Mahácson*, *Baján*, *Zomborban*, *Szabadkán*, és *Kecskeméten* tart a *Tarka Színpad* egy-egy előadást.

Björnson új drámája. *Björnson* Björnsterne, a hírneves norvég drámaíró, *Émberék* címmel új drámát írt. A darabnak modern tárgya van és folytatása a szerző *Laboremus* című híressé vált drámájának.

Goldmark Károly új operája. *Goldmark* Károly, világhírű zeneszerző hazánkba, teljesen elkészült *Der Uchtenigen Ossi* című új dalművével s már át is adta a dalmű partitúráját a bécsi úvári operának, amelynek első ujdonsága lesz a jövő évadban. A dalmű szövegírója *Wilner*, aki a *Hét tüsszök* műveit írta, a szöveg megírásánál *Göthe* hasonló című drámájához tartotta magát. *Goldmark* nagy nyitányt és több közéleti is írt új dalművében. Az utolsó fel-

vonás zenéje szimfonikusan juttatja kifejezésre Götze halálát. A dalmű címszerepe bariton, ezenkívül van két női sóprán és egy tenor-szerep. A dalmű bemutatója, mint már említettük, november 4-ikére van terelve véve.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A **Jászberényi pörköltök.** Halaező pörköltöt és ötven hoktöltör bort fogyasztottak el Jászberényben a választásnál kisebbségben maradt *Álmszberg Géza* pártjának választói az alkotmányos kortesvácsorákon. *Verszeghy Károly*, a Lehel-szálloda vendéglőse szolgáltatta ezeket a pörköltöket és italokat a választóknak. A választás lezajlása után *Verszeghy* vendéglős bemutatja a 6675 forint 71 krajcárja rugó számát a bukott párt elnökeinek, *Török* Aladár választási elnöknek kifizetés végett. *Török* Aladár megtagadta a fizetést s kijelentette, hogy ő *Álmszberg Géza* jelölt és báró *Bánffy* Dezső volt miniszterelnök szaválójára rendezte ezt a kis mulatságot. A igazodás ezzel nem elégedett meg s pört indított a szolnoki törvényszék előtt *Török* Aladár ellen. A törvényszék megkeresésére a budapesti I.—III. kerületi járásbírósg már kihallgatta ez ügyben tanúként báró *Bánffy* Dezsőt arra nézve, mi igaz abból, hogy ő felhatalmazta volna *Törököt* ilyen összegű költsékre? Báró *Bánffy* kijelentette, hogy ő soha sem hatalmazta fel *Törököt* erre. Ma pedig a VII. kerületi járásbírósgnál *Reimer Géza* járásbíró *Álmszberg Géza* volt képviselőjelöltet hallgatta ki a szolnoki törvényszék által feltett kérdésekre. *Álmszberg*, ki ügyvédjével, dr. *König* Vilossal jelent meg, kijelentette, hogy 15000 forintig csakugyan adott meghatalmazást *Török* Aladár választási elnöknek választási célokra. A bíró ezután a kihallgatást elhalasztotta.

§§ **Kártérítési pör egy gyanus karperecért.** Érdekes kártérítési pört tárgyalt ma a budapesti IV. kerületi bír. járásbírósg. A pör előzményei ismeretesebbek abból a híjtelentésből, melyet *Kriegler* Dávid fővárosi ékszergyáros ellen tették folyamatba előadás és bélyeghamisítás miatt. *Kriegler* gyárából *Paár* János fővárosi ékszerész 11 évvel ezelőtt egy aranykarperecöt vásárolt, amelyet 5 évvel ezelőtt eladott egyik vevőjének. Ez a vevő a karperecöt a múlt év végén szűkebbre akarta csináltatni *Nigynyi Ékszerész* által. *Nigynyi* Nigynyi kettősféltessle a karperecöt, észrevette, hogy az rézzel van kikötve, s csakis a külseje arany. *Paár* erre visszatá a vevőnek a vételárát a 90 koronát s a karperecöt megvizsgálhatta a fémméző hivatal által. Itt konstátálták, hogy ez a karperec csakugyan *Kriegler* gyárából került ki, de ez sohasem lett fémmézés végett bemutatva a fémméző hivatalnak. A rajtméző fémmézés csak utólag ragasztott rá. Erre *Paár* csalás és bélyeghamisítás miatt tett *Kriegler* ellen feljelentést, de a büntetőbírósg beszűntette *Kriegler* ellen ezen ügyben a további eljárást. *Paár* azonban ügyvéde, *Polonyi Géza* által 90 korona vételár erejéig kártérítési pört indított a járásbírósgnál *Kriegler* ellen. Ma délelőtti tárgyalta ezt az ügyet *Wiener* aljárásbíró. A tárgyaláson *Paárral* együtt *Polonyi Géza* is megjelent, míg *Kriegler* ügyvéd nélkül jelent meg. Hosszú, heves vita és tárgyalás után a bíró elrendelte a *Kriegler* ellen ez ügyben folyamatba volt büntügy iratainak, valamint a fémméző hivatalnál *Kriegler*re vonatkozó leletek iratainak beszerzését, kihallgatni rendelte továbbá az összes, *Kriegler*rel üzleti összeköttetésben álló ékszerészeket, továbbá a budapesti ékszerészek egyesületének véleményét is jogia beszerzési. Csakis ezek megtörténte után fog a bíró a kártérítés kérdésében ítéletet mondani.

§§ **A lipesel bank-pör.** A lipesel törvényszék ma folytatta a vádlottak kihallgatását. *Dodét* vallomásával szemben *Exner* megjegyzi, hogy a felügyelőbizottság az 1900. június 15-én tartott ülésen nem a közös törköly-irodák, hanem csakis a kasseli vállalatvaló 16—18 millió fizetéről tanácskozott. A felügyelőbizottság ismerte a törköly-irodákvaló akkori 30 millió ügyletet.

Vilker vádlott azt erősíti, hogy ő, mint az obligó-bizottság tagja, megtagadta a törköly-obligóval való felelősséget. A *Bergmann*-féle szabadalmát nagyon sokat ígérnek találni. A kasseli vállalat szándékát a bank bukása után is lehetségesnek tartotta.

Fiebigler vádlott nem igen ismerte a kasseli vállalatvaló összeköttetését és a bank kedvezőtlen helyzetét. Azt hiszi, hogy a felügyelőbizottság üléséről szóló jegyzőkönyveket még az ülések előtt írták meg, mert az ülésen hangoztatott aggodalmait soha sem vették fel a jegyzőkönyvbe.

Mayer vádlott mindig rosszalta *Exner* reklámhajtásait. A felügyelőbizottság azt gondolta, hogy a törköly-üzletek kötésénél jól jövedelmű s vállalatokkal van dolga. A sajtó támadásait csak a verseny-

kifolyásának tekintették. A bank nem tudta korlátozni a kasseli obligót. A törköly-szárító társasággal való füzöz eszméjét nem tudták megvalósítani. A felügyelőbizottság abban a nézetben volt, hogy a 1900. évi üzleti jelentés és mérleg helyes adatokon alapszik, noha a kasseli törköly-szárító társasággal való összeköttetés nem volt felvéve a jelentésbe. Egyszer csak tudomására jutott az igazgatóság, hogy a törköly-szárító társaságnál vállalt kötelezettség 84 millióra rug. A felügyelőbizottság valamennyi tagját meglepte ez a dolog. *Mayer* határozottan állítja, hogy az igazgatóság nem terjesztette a felügyelőbizottság elé a törköly-szárító társaságnál vállalt összes kötelezettségeket.

Schröder vádlott azt vallja, hogy 1900. tavaszán, midőn nyugtalanodni kezdtek a törköly-szárító társasághoz való viszony miatt, ő, *Dodét* és *Wuthe* prokuristát Kasselbe akarták küldeni, a viszonyok megvizsgálására. De ebben *Schmidt* vezérigazgató részéről a legbátróztabb ellentállással találkozott. Ő nem hitte, hogy az igazgatóság a mérlegbe változó adatokat vesz fel.

Vorsier és *Wilken*s vádlottak nem ismerték a törkölytársaságnak nyújtott hitel összegét és a lipesel bank bukása következtében elvesztették egész vagyonukat.

A lázítás jutalma.

— Korn Artur az esküdtek előtt. —

Szeged, június 17.

A hírdett pangernam agitátor, *Korn Artur* ma került vádlottként az esküdtek elé. Egy *közlöny* juttatta ezuttal a jeles hazafit a vádlottak padjára. Ugyanis *Gedenke* dass du ein Deutscher bist címmel *közlöny* írt, amelyben az ügyesség nemzetiségi igazgatást látott. A *közlöny*ben *Korn* elmondja, hogy Magyarországon a helyzet egyre rosszabb és rosszabb lesz s nincs is kilátás rá, hogy jobb korszak következék. Szennyes ár vesz körül — írja — s az iszapos áradat (ezalatt a magyarságot éri) elárasztja legdrágább javainkat. Végül kijelenti, hogy hitvány ember az, aki németiséget megtagadja és arra inti a svábokat, hogy sohase felejtsek el, hogy németek és sohase felejtsek el, hogy *Gyakodniok* kell a piszkos áradattól, amely őket körülveszi.

A *deák*, *egyenesen szegedi* *gyedék*, kik ma törvényt ültek a pangernam agitátor fölött, átértékelték a nagy horderejét. *Nyolc* szóval *négy* ellen kimondták, hogy *Korn* igazgató a magyar állam ellen, mire a bíróság hat hónapi *átamfogházra* ítélte.

A mai tárgyaláson az esküdtségi elnöke *Hevesy Kálmán*, szavazó bírák *Magyar János* és *Gerhauer József*. A vádhatóságot *Winkler* István királyi ügyész képviseli, míg a vádlottat *Ehrlich* Miklós nagyperemai pangernam érzeimű ügyvéd védi. *Tomlacs* dr. *Rainer Mór*. Az esküdtségi tagjai legnagyobb részén egyeztető szegedi gazdák. Amikor az elnök a tárgyalást megnyitotta, a tárgyalóterem már zsúfolásig telve volt.

A tárgyalás elején az elnök kérdése *Korn Artur* elmondja, hogy 1860-ban született, író és szerkesztője a *Grosskündler Zeitung* című hetilapnak. Maga és öt gyermeke állítólag a lap jövedelméből él. *Kálmán* vallása, a *87*. gyaogzetrendű szolgálat, büntetve volt becsületlenségért és sajtórendőri vételségért. Az elnök azután *felolvasta* az inkriminált *közlöny*et, amelynek tartalmát dr. *Rainer Mór* mondotta el magyarul a közönség mozgolódása közepette.

Korn Artur kérte az elnököt, hogy németül beszélhessen, de az elnök ezt csak abban az esetben engedte meg neki, ha nem tudja magát jól kifejezni. A vádlott azután kijelentette, hogy nem írja magát büntönsék. *Osodálkozok* azon, hogy az inkriminált *közlöny*ben ígatást látnak. *Szózat* volt az a német atyákhöz a tíz parancsolt negyedik pontja alapján. Azt csak nem lehet kifogásolni, ha valakit fölívár arra, hogy ne felejtse el a saját nyelvét. A *közlöny*ben előfordul az a kifejezés, hogy a németeket piszkos ár veszi körül, csak azt jelenti, hogy hitehagyott az, aki semmibe sem veszi anyanyelvét. Egyébként lávól áll tőle az ígatás szándéka. A *közlöny*ben több részére azt mondja, hogy az költői trázis, amely prózában egész másképpen hangzik.

Ezután védője, dr. *Ehrlich* Miklós. kéri a bizonyítás megelőzését és követeli, hogy a tanúkialgatástól álljanak el. A *királyi ügyész* szerint a tanukra éppen azért van szükség, mert ők fognak felvilágosítást adni az ígatásról és *Kornnak* jelleméről. A bíróság erre elrendelte a tanúk kihallgatását.

Az első tanu, *Froier Béla* egy alkalommal jelen volt Nagy-Kikindán egy vendéglőben, ahol *Korn* lakomát adott szász vendégek tisztelőre. *Korn* ott pangernam felküzűntöt mondott. *Tanu* még nem ismerte *Korn*t. Egy más alkalommal *Korn* bemutatkozott neki németül, ő magyarul válaszolt, mire *Korn* azt felelte: *Hogy lehet valaki ilyen gyalázatos?* Erre ő megverte *Korn*t.

(Elnémtesített franciák.)

Azután kihallgatás *Parisol* Lajost, az egyik totrontali francia telepítvényes községnek. *Soulturnak* tanúját. Elmondja, hogy *Soulturn* lakosága 1860-ban még megőrnepelte a miléniumot s 1897-ben pedig mozgalom indítottak, hogy iskolájukat államosítsák. Ma azonban már hallani sem akarnak az államosítás-

ról. Két-három év óta a lakosság fölőgása teljesen megváltozott. Magyarul nem akarnak beszélni. Azelőtt az öregek díjakat tüztek ki a vizsgálatoknál azok részére, akik jól tudtak magyarul, most már büntetik gyermekeiket, ha otthon magyarul beszélnek. Környezet-művészekkel megpróbálták őket. Azt beszélik az öreg svábok, hogy ha még egyszer forradalom lesz, a magyarok ellen fognak barcolni. A köznevelési iskolásként kimondták, hogy uszupán két tárgyat szabad magyarul tanítani.

Hasonlóképpen vallott a következő tanu, *Marx Tamás* szent-huberti tanító. Elmondotta, hogy Korn az ő községébe is eljárt és valósággal hiponóziája a svábokat, akik azelőtt jó magyar értelműek voltak.

Az elnök azt kérdezi a két tanítótól, hogy a két község lakossága, amely francia eredetű, beszél-e még franciául. A tanítók azt válaszolták, hogy franciául senki sem tud. Most teljesen elnémetesedtek. Nagyspák még tudtak valamit franciául. A nevek a három településen községben mind franciák.

Az elnök e vallomások alapján konstatálja, hogy a magyarok nyelvüket soha senkire rá nem erőszakolták, tehát Kornak nincsen igazsága, amikor a nemzetiségek elnyomtatása miatt panaszkodik.

(Los von Rom.)

Szenzációs volt *Schäffer* Ferenc szent-huberti plébános vallomása. Schäffer elmondotta, hogy Ur-napján az öreg svábok kijelentették, hogy nem diszlik föl a sátrakat és a templomot. Nekik semmi köze, mondták, a katolikus vallásból, mert a németek nem katolikusok. Korn a *Los von Rom* jelszavával nemcsak a magyarságtól, hanem egyúttal a katolikus vallástól is el akarja téríteni a svábokat. Schäffer emelt hangon így fejezte be vallomását:

— Jól van, ám térték el őket a római katolikus vallástól, én nem bánom. De biztosítom a protestáns egyházat, hogy ezzel az ellemmel nem fog nyerni. (Nagy mozgás.) A tanut megeskették.

Kaul Andrásné, egy nagy-kikindai kereskedő neje elmondja, hogy Korn egy alkalommal eljött hozzá, hogy hirdetését kérjen tőle. Amíg nála volt, gyermekei magyarul kérdezték tőle valamit, mire Korn így szólt:

— Szerencsétlenné teszi gyermekeit, ha a magyar nyelvre oktatja őket. Ezzel a nyelvre ugyan nem jutnak messzire.

Erre *Kaulné* kijelentette, hogy habár német származású, magyarnak érzi magát s gyermekeit is magyarnak fogja nevelni. A község lelkesen megújította a hazafias érzelmű asszonyt, mire az elnök csöndre intette a hallgatóságot.

(Allegoriák.)

Kiss Károly nagy-kikindai ügyvéd és szerkesztő részletesen elmondja, hogyan jár el Korn, hogy három év alatt oly eredményeket tudott elérni s a törvény még sem tudott bekapaszkodni. Cikkeit csak úgy hemzsegetnek az allegoriáktól. Az a kifejezés, hogy piszkos áradat vezet körül, majd minden számban előfordul. Egy *Wenzel* Frigyes nevű kereskedő Korn igazgatásának hatása alatt megváltoztatta magyar cégfőiratát és helyette német főiratot alkalmazott. Kornnak nagy része van a brassói bank kikindai fiókjának megalapításában, ahol alkalmazást is kapott. Korn külföldről kap pénzeket, de kap Nagy-Szebenből is. A tanu ezt a nagy-kikindai királyi ügyésztől tudja. Az újságját Korn ingyen küldi szét a lakosoknak. Korn igazgatásának hatása olyan nagy Kikindán is, hogy még az ügyvédek között is szenvedélyes pangernán viták vannak napirandén a pertárbán. Korn ugyan néha hazafias cikkeket is ír, de többnyire olyankor, mikor azt, hogy megszorították és amikor a főllázadt közvéleményt akarja ellensúlyozni.

Korn védője minden tanu megesketését ellenozte és minduntalan semmisségi panaszokat jelentett be. Egy órákor befejezték a bizonyító eljárást s *Winkler* István királyi ügyész elmondotta a vádbeszédét. A közvélekedés olyan szőpen, olyan magyarsorú tüzellel beszélt, hogy a hallgatóság zajos éljenzésben tört ki, amikor a vádolt szőgőru megbüntetését kérte.

Dr. *Ehrlich* Miklós védőügyvéd azzal próbálta megmenteni a lelkiismeretlen igaztót, hogy az édesapja lelkes magyar volt s ő maga is csak azért tévedt rossz utra, mert Németországban nevelkedett.

A bíróság mindössze csak ezt az egy kérdést terjesztette az esküdtek elé:

Vétkes-e a vádolt abban, hogy a *Geneken*, *dass du ein Deutscher bist* című verssel igazoltat a magyar állam ellen?

Az esküdtek nyolc szóval négy ellen kimondták a vétkességet, mire a bíróság Korn Arturt hathónapi állami fogházra ítélte. A hallgatóság zajos éljenzéssel fogadta az esküdtek verdiktjét, valamint az ítéletet is.

SPORT.

.. Pécsi lövészcsapatok. Tolna-, Somogy-, Zala-, Baranyavármegyék és Pécs város urlovasai, valamint a hetedik, nyolcadik és tizedik honvédszázadok pécsi tisztikara számára nyitott díjlovaglás, 16- és ügétverseny ma óriási nézőközönség előtt lényesen sikerrel folyt le. A báró *Fejerváry* Imre főispán és *Rohn* Ferenc ezredes elnöklete alatt rendezett versenyen a szomszédos vármegyék előkelősége nagy számban vett részt.

A díjlovaglásban a földmivelügyi miniszter díját *Csákó* Károly százados, a hölgyek díját *Késmerény* hadnagy nyerte el. A tanú díjlovaglásnál a

honvédelmi miniszter díját *Sárossy* László főhadnagy, a 8. honvédszázad díját *Moys* Elemér főhadnagy nyerte.

Díjverseny. Baranyamegye díját *Frónay* főhadnagy, a baranyai hölgyek díja *Keszegszky* hadnagy jutott. Keltős fogatok ügétversenyében: Tolnamegyei hölgyek díját *Nadosy* Elek, a lötenyészdi bizottság díját *Hoyos* Miksa vitte el.

Urlovasok akadályversenye. Frigyes főherceg díja: *Báró Putheny* István, pécsi nemzeti kaszinó díja: *Thassy* Elemér.

Amerikai és orosz ügét verseny. Lötenyészdi díja: *Berniader* József. Sikverseny. Pécsi díj: *Havassy* Jenő, pécsi hölgyek díja: *Jeszenszky* József, baranyai gazdasági egyesület díja: *Mandy* Béla.

A lövészcsapatok előtti napon a pécsi nyelvet pómpásan sikerült rózsáimnapélt rendezett, a verseny után pedig a nemzeti kaszinóban volt nagy estély a vendégek tiszteletére.

.. A krakói versenyek harmadik napjának eredménye a következők:

I. Vigaszverseny. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. *Dávid E. Herzdama* (Maino) első, *Loppe de Vega* (Southey) második, *Parnas* (Richnowszky) harmadik. Totalizátor: 10: 18.

II. Előnk-aj. Díj 4000 korona. Távolság 2400 méter. *Gróf Siemienski Koronaja* első *gróf Siemienski* Elle se gőbeja (Pastuch) második. Kijelentés szerint nyerve. Fogadás nem volt.

III. Wawell-handicap. Díj 3000 korona. Távolság 1800 méter. *Schindler L. Mizzeke* (Fürst) első, *Silvia* (Butford) második, *Montezuma* (Southey) harmadik, azután *Beesvágy*. Totalizátor: 10: 33. Helyrefogadások: I. 50: 126, II. 50: 126.

IV. Államdíj. Díj 3400 korona. Távolság 2800 méter. *Schindler L. Mizzeke* (Maino) első, *Gugu* (Finan) második, *Montezuma* (Southey) harmadik, azután *Mon droit*. Totalizátor: 10: 12. Helyrefogadások: I. 50: 55, II. 50: 65.

V. Szócsalás verseny. Díj 2400 korona. Távolság 1600 méter. *Zangen I. Olympia*-ja (Maino) első. *Maragran* (Richnowszky) második. Totalizátor 10: 12.

VI. Nagy krakói nyári akadályverseny-handicap. Díj 4500 korona. Távolság 4800 méter. *Lovag Ostaszewski Lichevicszlariki*-ja (Raus) első. *Boheme* (Krause) második. *Rézkakas* (Reimer) harmadik. Azután: *Jour fix*, *Saifi*. Totalizátor: 10: 47. Helyrefogadások: I. 50: 214, II. 50: 115.

VII. Fucus-sikverseny. Díj 2400 korona. Távolság 1200 méter. *Mr. Redgrey De capo*-ja (Richnowszky) első. *Sarkanyu* (Southey) második. *Bence* (Maino) harmadik. Azután: *Ivo*. Totalizátor: 10: 25. Helyrefogadások: I. 50: 60, II. 50: 68.

.. Ascot. Ma kezdődött meg az ascoti „királyi” meeting. Az első nap 2-dik főutamatának eredménye ez volt:

Coventry Stakes. *Rock Sand* első. *La Fleche* második. *Red-Lily* harmadik. azután *Scherman*. *Reine Margot*, *Kamp Gerald*, *Ornis*, *Skyscraper*, *Saukenue*, *Dorsay*, *Century*, *Mai Ledfist*. Helyrefogadások I. 6: 4, II. 7: 4, III. 100: 9.

Ascot Stakes. *Scullion* első, *Carabin* második, *Rambling* *Kathie* harmadik. azután *Sweet Sounds*, *Balsarroch*, *Innocence*, *Freecompanion*, *Jardley*, *Andrea-Ferrara*, *Templomore*, *Sherness*, *Shaundyn*, *Brioso*. Helyrefogadások: I. 100: 7, II. 7: 2, III. 100: 8.

.. A hamburgi nagy handicap. Hamburgba kivitt lovaink közül ma próbált szerencsét az első. *Péchy* *Andor Scharbeja* és mindjárt diadalt is szerzett a magyar színeknek. Kedvezőtlen sulyával is képes volt 12 ellenfelét legverni, amelyek közül *Ländlich* *stittlich* és *Niels* holtversenyben foglalták el a második helyet. A részletes eredmény ez:

Grosses Hamburger Handicap. Díj 16000 márká. Távolság 3200 méter. *Péchy A. Scharbeja* (Tara) első, *Ländlich stittlich* és *Niels* holtversenyben második, azután *Andiamo*, *Medea*, *Provost*, *Fakir*, *Feldjäger*, *Sternblume*, *Kathrein*, *Betschweiter*, *Capon*, *Astracos*. Totalizátor: 10: 69 Helyrefogadások: I. 20: 47, II. 20: 69 és 20: 57. Ötöngyed hosszal nyerve, holtversenyben második.

Nyiltér.

Míg a legutóbbi időnkig egyetlen viz sem volt egészen biztosan adagolható a vérköpésben, szivbajban és asthmában szenvedő embereknek, az újabb kísérletekből kiderült, hogy ilyeneknek egyedül a

MARGIT

GYÓGYFORRAS

„Margit-telep, — Berög-megye” vize ajánlatos fogyasztásra, a mely ezek mellett nemcsak a *hugyszervet* betegségeiben legjobb víz, hanem a legkínzóbb *borvíz*, és enyhén ső ize miatt mindenki, még a legkisebb gyermekek is szívesen veszik magukhoz a gyomor és lég-cső hurutos megbetegedésénél.

Kapható minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben.

Oragos főraktár:

EDESKUTI L. cs. és kir. udvari szállítómal,

Ásványvíz-nagykereskedő Budapestben.

Gyógyfürdőbe készülő betegek figyelmébe!

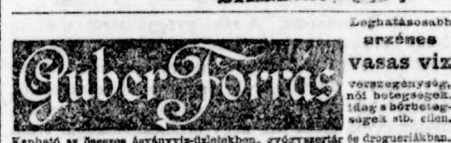
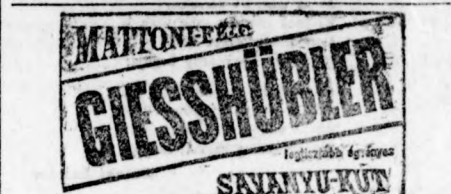
Idéz, nem!, vér és gyengeségi bántalmak gyökeres gyógyítására első helyen ajánlható

Dr. MITZGER

a kontinens egyik legjobb gyógyhatású és legmodernebb berendezésű Electro-Medikai intézete **BUDAPEST, VI., FERÉZ-KÖRUT 44. K. em.** Összes medikai villamos gyógyfűrdők, tudományos vizsgyógyfűrdők, elektroterápia. **Kataphorése!** **Uj gyógy mód!** Tapasztalt biztos s gyors eredményeket folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető. Prospektust és levelekre értesítést díjmentesen küld az intézet.

Vidékre pontosan szállít a Szt.-Lukácsfürdő-Külvallalat, Budán.

Kapható az összes ásványvíz-üzletben, gyógyszerár és drogeriákban.

(Az e rovat alatt közlőtteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

A magyar főrendiház és a francia szenátus.

Páris, június 17. *Fallières* elnök közli a magyar főrendiháttal a martiniquei katasztrófa alkalmából hozzá érkezett részvéritatot és a szenátus nevében a rokonszenven eme kifejezésért köszönetet mond. A részvétlávíratot az irattárba helyezik.

Francia képviselők párbaja.

Páris, június 17. (Havas.) A kamara ülése után, mielőtt még a terem kiürült, élénk összeszólalkozás történt *Siveton* és *Mesureur* képviselők közt. Az előbbi odament *Mesureur*hoz és azt kiáltotta: Az én választásom kifogástalan és megtámadhatatlan, ön mégis merészkedett jelenlenni a tárgyalásnál. Megvetem ön! *Mesureur* így válaszolt: Megvetsem ön iránt még sokkal nagyobb, mint az öné én irántam. *Siveton* erre így szólt: Ez sérítés, amit ezenel konstatalok! *Siveton* *Millevost* és *Spronckot* nevezte megtanúként, *Mesureur* holnap nevezi meg tanút.

Politikai gyilkosság.

Konstantinápoly, június 17. *Isán* bég ezredet, a macedón iskola főfelügyelőjét, ma reggel egy alban ember nyílt utcaán hat revolverlövéllyel megölte. A gyilkost letartóztatták, *Isán* bég, ugy íászik, bosszu áldozata.

Közzgazdasági táviratok.

Liverpool, június 17. (*Gabonayiac*.) Buza változatlan. Amerikai tengeri 1/4 p-vel olcsóbb. Liszt változatlan az idő boras és esős.

New-York, június 17. (*Terményfőssé.*) (*Zárlat*.)

Gyapot: New Yorkban helyben 9 3/4 (9 3/4). Júniusra 9.80 (9.80). Szeptemberre 9.93 (10.06). New-Orleansban helyben 9 1/4 (9 1/4). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 7.40 (7.40). Stand white Philadelphiaban 7.35 (7.35). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.20 (1.20). — *Zsír*: Western steam 10.55 (10.60). Rohe és Brothers 10.75 (10.85). — *Tengeri* irányzata szállár. — Júniusra — (—). Júliusra 66 1/4 (66 1/4). — Szeptemberre 68 1/4 (68 1/4). Buza irányzata állandó. — Píros ősi helyben 80 1/4 (80—). Júniusra — (—). Júliusra 78 1/4 (78 1/4). Szept-re 76 1/4 (76 1/4). Dec-re 77 1/4 (77 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/4 (1 1/4). — *Kávé*: sair Rio 7. sz. 5 1/4 (5 1/4). Júniusra 4.75 (4.70). Szeptemberre 4.85 (4.80). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — *Cukor*: 3— (3—). — *Őn*: 20.52 (20.80). — *Réz*: 12.12—12.50. (12 1/4—12 1/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 17. (*Terményfőssé.*) (*Zárlat*.) Buza irányzata állandó. — Májusra 72 1/4 (72 1/4). — Júliusra 72 1/4 (72—). — *Tengeri* irányzata szállár. — Szept-re 59— (58 1/4). — *Zsír*: Júliusra 10.15 (10.20). — Szept-re 10.30 (10.25). — *Szalonna* short clear 10.80 (10.80). — *Serlesus*: Júliusra 17.55 (17.62). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Közválogatási sertesvásár. (Hivatalos jelentés.) Készlet 378 darab. Elkészett 848 darab. Összesen 1226 darab. Eladott 691 darabot. Maradt 285 darab. Mai árak: Öreg elsőrendű sertés: 80—90 korona, másodrendű 68—86 korona, silány 72— korona. Fialat nehéz — korona, középsúlyú 80—90 korona, könnyű — korona. Husserés könnyű — korona. Süldő — korona 100 kilogrammonként átlagban.

Bécsi sertesvásár. A st.-máriai központi vásárosmunkában meg tartott sertesvásárra bejelentett tek 10778 darabot, ebből a vásár elején teljhajtottak 3579 darab fiatal sertést, 7013 darab magyar hiztosertést, — nehéz sertést, összesen 10692 darabot. Jegyzések: kgként 616 súlyban (a fogvászási adót nem számítva) elsőrendű sertés 90—93 fillér, kivételesen 100 filléren, középsúlyú sertés 86—95 fillér, könnyű sertés 82—86 fillér, fiatal sertés — fillér, süldő 76—98 fillér.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, június 17.

Tartott árak mellett 8000 métermáza buza került forgalomba, amelynél később szállítandó árut nehezebb lehetett elhelyezni.

Rozs 5 fillérel magasabb árakkal jegyeztetett. Eladottot:
Buza, Tiszavideki: 300 mm. 79 k. 10 K. 10 l., 900 mm. 78 5 k. 10 K. 10 l., 60 mm. 78 5 k. 9 K. 90 l., 100 mm. 77 8 k. 9 K. 82 1/2 l., 1200 mm. 78 k. 9 K. 65 l., 800 mm. 77 5 k. 9 K. 67 l.
Pestmegyei vidéki: 100 mm. 78 5 k. 9 K. 90 l., 100 mm. 77 k. 9 K. 80 l., 50 mm. 76 5 k. 9 K. 60 l., 100 mm. 77 k. 9 K. 60 l., 800 mm. 76 k. 8 K. 75 l., 150 mm. 75 k. 9 K. 60 l.
Bácskai: 100 mm. 74 5 k. 9 K. 50 f.
Zentai: 450 mm. 75 k. 9 K. 60 f.
Bánási: 750 mm. 76 7 k. 9 K. 60 f.
Békéscsaba: 400 mm. 79 k. 9 K. 92 1/2 l., 200 mm. 79 k. 9 K. 92 1/2 l.
Raktárúru: 2150 mm. 76 5 k. 9 K. 55 f.
Új buza, Felső-Tiszavideki: 1000 mm. 78 k. 8 K. 80 l., augusztus 25. szállítás.
 Mind három hónapra.
Rozs: 200 mm. 7 K. 50 f., 300 mm. 7 K. 50 f., 100 mm. 7 K. 45 f., 100 mm. 7 K. 47 1/2 l., 200 mm. 7 K. 42 1/2 l., 200 mm. 7 K. 45 f.
Zab: 100 mm. 7 K. 50 l., 100 mm. 7 K. 45 l., 100 mm. 7 K. 37 1/2 l., 100 mm. 7 K. 35 l., 200 mm. 7 K. 12 1/2 l., 100 mm. 7 K. 10 l., 100 mm. 7 K. 10 l., 100 mm. 6 K. 90 l.

Központosítás mellett. A későbbi hivatalos jegyzése a budapesti Áru-és értéktözsde s-akkal szemint képzésben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonként.

N o m e n	Kilo	Kilogramm		Kilo	Kilogramm	
		K.-100	K.-50		K.-100	K.-50
Tiszavideki uj	76	0,0	0,00	0,0	0,00	10
"	77	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	78	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	79	0,0	0,00	0,0	0,00	"
Fehérmegyei	76	0,0	0,00	0,0	0,00	10
"	77	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	78	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	79	0,0	0,00	0,0	0,00	"
Pestvidéki	76	0,0	0,00	0,0	0,00	10
"	77	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	78	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	79	0,0	0,00	0,0	0,00	"
Bánási	76	0,0	0,00	0,0	0,00	10
"	77	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	78	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	79	0,0	0,00	0,0	0,00	"
Békési	76	0,0	0,00	0,0	0,00	10
"	77	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	78	0,0	0,00	0,0	0,00	"
"	79	0,0	0,00	0,0	0,00	"

Egyéb gabonafajták	Kilo	Kilogramm	
		K.-100	K.-50
Rozs uj elsőrendű	73-75	1,45	7,10
" másodrendű	73-75	1,40	7,05
Árpa elsőrendű	03-04	0,10	0,10
" második	03-04	0,10	0,10
Zab elsőrendű	03-04	0,10	0,10
" második	03-04	0,10	0,10
Zongori elsőrendű	03-04	0,10	0,10
" második	03-04	0,10	0,10
Rapce uj elsőrendű	—	—	—
" második	—	—	—
Köles elsőrendű	—	—	—
" második	—	—	—

A határterület folyamán a következő kérések történtek:
 Októberi buza 1902. 7.94—7.87
 Októberi rozs 1902. 6.55—6.53
 Októberi zab 1902. 5.73—5.72
 Júliusi tengeri 1902. 5.06—5.08
 Aug. tengeri 1902. 5.13—5.10
 Májusi tengeri 1902. 5.06—5.04
 Augusztusi repce 1902. —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902.	7.88—7.87
Októberi rozs 1902.	6.62—6.53
Októberi zab 1902.	5.72—5.73
Júliusi tengeri 1902.	5.08—6.04
Augusztusi tengeri 1902.	5.10—5.11
Májusi tengeri 1902.	5.06—5.06
Augusztusi repce 1902.	11.65—11.65

Délután fél 5 órákor zárult:
 Buza októberi 1902. 7.59—7.90
 Októberi rozs 1902. 6.54—6.55
 Októberi zab 1902. 5.74—5.76
 Júliusi tengeri 1902. 5.08—5.04
 Augusztusi tengeri 1902. 5.10—5.11
 Májusi tengeri 1902. 5.04—5.06
 Augusztusi repce 1902. 11.55—11.65

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde alacsony árfolyamokkal nyílt meg, az üzlet folyamán azonban jobb külföldi hírekre és bécsi fedezésekre az iránzat megváltozott és a forgalomban került értékek csekély ingadozások után javultak; csupán Jelzálogbank-részvény olcsóbbak. Az általános üzlet gyöngye maradt.

Előlétsde. Osztrák hitelrészvény 681.50—688.25. Magyar hitelrészvény 702. —. —. Osztrák magyar államvasuti részvény 697. —. —. 698.60. korona.
A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák hitelrészvény 682.50—683.75—688. —. Magyar hitelbank részvény 702.75. Osztrák-magyar államvasuti részvény 698.50—698.75—698.10. Rimamurányi vasúti részvény 518.50. Magyar leszámitoló-bank részvény 435. —. Jelzálogbank részvény 468.50—463.75—468. —. Közuti vaspálya részvény 611. — korona.

A 4 órai záratok maradt:
 Osztrák hitelrészvény 683.50. Magyar hitelrészvény 703.25. Leszámitoló 435. —. Rimamurányi vasúti-részvény 518.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 699.25. Közuti vasút 611. —. Villamos vasút 311. — korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti Árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-talymokot állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprózsmú 35.—40.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási — korona, középszemű 42.—46.— korona, nagy szemű 48.—52.— korona. Disznózsír: budapesti 63.50—64.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 54.50—55.— korona, 3 darabos 56.50—57.— korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — korona, 120 darabos — korona, 100 darabos — korona, 85 darabos — korona, azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség — korona, 100 darabos — korona, 85 darabos — korona, Szilvai: slávoniai — korona, szerbiai — korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, június 17. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A szilárdabb külföldi árjegyzések és a vetésekre nézve már nem előnyös nagy esőzés és hideg időjárás következtében a mai forgalomban kezedt valamivel több vásárlási kedv mutatkozott és az iránzat jelentősen javult különösen búzában és rozsban május—júniusra, amely cikkekre 9, illetőleg 7 fillérel emelkedtek. Rozs ószre záratok 1—2 fillérel gyöngöbben állott, mint tegnapi este. Zab május—júniusra 5, ószre 2—3 fillérel javult, ellenben tengeri változatlan maradt.

Kötelet: Buza május—júniusra 9.65—9.71, buza ószre 8.18—8.17, rozs május—júniusra 7.84—7.90, rozs ószre 6.56—6.59, zab ószre 6.08, tengeri július—augusztusra 5.80—5.83 korona. Záratok: Buza ószre 8.15, zab május—júniusra 7.80, tengeri július—augusztusra 5.89, rozs ószre 6.88—6.87 korona.

A bécsi értéktözsde.

Az előlétsdén kedvező volt a hangulat. A déli tőzsde szilárd iránzatú volt.

Zárati szilárd.
 Bécs, június 17. (Magyar értéktözsde híradása.) 4 1/2%-os aranyárjárdék 120.75. Tiszai és szegedi kölcson sorjegy 143.75. Magyar vasúti kölcson ezüstben 100.—. Magyar keleti vasúti állami kötvény 119.—. Magyar leszámitoló-és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasútrészvény 518.—. Magyar koronajárdék 97.85. 4 1/2%-os Magyar földtenger. Kötvény 97.75. Magyar hitelbank részvény 702.—. Magyar nyeregményi kölcson sorjegy 207.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény —. Magyar keresk. bank —. Magyar koricupar —.

Bécs, június 17. (Osztrák értéktözsde híradása.) 4 1/2%-os papírjárdék 101.70. 4 1/2%-os osztr. aranyárjárdék 120.95. 1890-os sorjegy 123.15. Osztrák hitelrészvény 489.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyetűlt 455.25. Osztrák-magyar bank 1078. Déli vasút 71.50. Dunagőzhajózási részvény 839.—. Dohányrészvény 293.—. Császári és királyi arany 11.30. Német bankváltó 117.35. 4 1/2%-os ezüst járdék 101.55. Osztrák koronajárdék 97.70. 1894-iki sorjegy 210.—. Osztrák hitelintézet részvény 683.25. Unionbank 543.—. Osztrák Länderbank 423.—. Osztrák-magyar államvasúti 699.—. Elbavölgyi vasút 451.—. Alpeji bányászati 413.—. 20 zánk, arany 180.68. Londoni váltóár 242.90 Bécsi Tramway Lít. B. —. Bécsi Tramway Lít. A. 284.—. Lipót kohó 390.—. Tartott.

Bécs, június 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefon-jelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 683.—. Magyar hitelrészvény 702.50. Angol-Osztrák bank 277.75. Bécsi bankjegyetűlt 456.—. Union bank 543.50. Länderbank 423.—. Osztrák-magyar Államvasút részvény 699.25. Déli vasút 71.50. Elbavölgyi vasút 450.50. Eszaknyugati vasút részvény —. Dohányrészvény 294.50. Rimamurányi vasút részvény —. Bányászárjárdék 412.50. Májsi járdék 101.70. Magyar korona járdék 97.85. Török sorjegy 108.—. Német: bierdami márcia 117.40—38. Napoléon 10.17.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, június 17. (Tudósítójának híradása.) Az Állandó kedveltség miatt kevés forgalom fordult a spekulatív papirokban. Amennyire árfolyamok egyáltalán megváltozhatók voltak, hanyatlás volt észlelhető. Olaszok hazai eladásokra gyűltek. A második órában az üzlet időnként teljesen pangott. Magánkatálb 2 1/2%.

Berlin, június 17. (Zárati.) 4 1/2%-os papírjárdék 101.75. Osztrák aranyárjárdék 102.90. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 98.25. Osztrák-magyar államvasút 150.25. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 85.15. Magyar vasúti beruházási kölcson 100.25. Alpeji bányász-részvény —. Disconto-Commandit 186.90. Általános vállalkozási Kölcson 188.—. Gelsenkirchen 173.80. Laurg-kohó 205.80. 4 1/2%-os ezüstjárdék 101.75. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.75. Osztrák hitelrészvény 216.—. Déli vasút 18.60. Károlyi Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.10. 4 1/2%-os új orosz kölcson —. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 103.50. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 177.25. Harpeni 177.—. Az iránzat gyenge.

Berlin, június 17. (A Budapesti Napló tudósítójának híradása.) A déli tőzsdén 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.75. Magyar koronajárdék 98.10. Osztrák hitelrészvény 214.75. Osztrák-magyar államvasút 150.10. Déli vasút 18.60. Eszaknyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegy közcspén 216.10. Buschtchradai —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Fáris, június 17. (Zárati.) Osztrák-magyar államvasút —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 103.40. Osztrák Länderbank —. 3 1/2%-os francia járdék 101.72. Ottonianbank 570.—. 3 1/2%-os francia járdék 125.40. Alpeji bányász-részvény —. Déli vasút —. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 104.25. Fárisi bankrészvény 1049.—. Olasz járdék 103.12. Francia törleszt. járdék 101.20. Osztrák földhitelezeti részvény 1810.—. Török öonányrészvény 323.—. Az iránzat javult.

Frankfurt, június 17. (A Budapesti Napló tudósítójának híradása.) Árfolyamok javultak. Eszli forgalom Osztrák hitelrészvény 214.60. Német bank —. Disconto 186.75. Berlini kereskedelmi bank 157.—. Gelsenkircheni 174.80. Harpeni 177.—. Laurg-kohó —. Olasz járdék —. csendes.

Hamburg, június 17. (Zárati.) 4 1/2%-os ezüstjárdék 101.60. 1890. sorjegy 153.—. Déli vasút 18.40. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 102.80. Osztrák hitelrészvény 214.75. Osztrák-magyar államvasút 149.75. Olasz járdék 102.50. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék —. Az iránzat csendes.

Budapest-közbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Június 17. A sertésrészlet iránzata kissé hűllemeőbb. A) Hízott sertések ára: L A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (parókium 400 kilogramm feletti súlyban) 98—100 fillér. Öreg közép (parókium 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (parókium 320 kilogramm feletti súlyban) 105—107 fillér. Fialat közép (parókium 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 104—106 fillér. Fialat könnyű (parókium 280 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — II. Magyar szedett: Nehéz (parókium 280 kilogramm feletti súlyban) — fillér. Közép (parókium 240—280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (parókium 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — III. Romániai: Nehéz (parókium 320 kilogramm feletti súlyban) — fillér. Közép (parókium 240—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (parókium 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — IV. Romániai eredeti (Stachal). Nehéz (parókium 240 kilogramm terjedő súlyban) fillér. Könnyű (parókium 240 kilogramm terjedő súlyban) fillér. — V. Szerbiai: Nehéz (parókium 260 kilogramm feletti súlyban) 104—106 fillér. Közép (parókium 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillér. Könnyű (parókium 240 kilogramm terjedő súlyban) 100—102 fillér.

Sertésrészlet szám 1902. június 15. napján volt készlet 46 512 darab. — 1902. június 18. napján teljhajtott 417 darab. 1902. június 16. napján elszállított 513 darab. 1902. június 17. napjára maradt készletben 46 416 darab.

Vizállítás.

Ján	Jun.	Jún.	Jun.	Jún.	Jun.		
						17. 16.	16. 15.
Anna	Schärding	2.14	2.20	Tisza	M. Sziget	1.10	1.20
Duna	Pápa	2.41	2.37	"	Teklenyák	1.10	1.10
"	Léna	0.85	1.09	"	V. Napsány	7.18	6.87
"	Bács	0.29	1.23	"	Fotaj	6.85	6.12
"	Ponyos	3.21	3.07	"	Tisza-Túrót	5.84	4.82
"	Komárom	3.39	3.77	"	Szilok	5.50	5.84
"	Budapest	8.46	8.38	"	Csongrád	4.30	3.78
"	Pala	3.10	2.25	"	Bregye	5.84	4.27
"	Mohács	4.06	4.24	"	Török-Bocsa	3.79	3.70
"	Gombos	5.90	6.70	"	Tibai	4.78	4.85
"	Újtelek	6.10	6.69	"	Ócsa	6.70	6.84
"	Nagyecse	4.80	4.75	"	Topolya	6.08	6.64
"	Orosva	4.42	4.27	"	Bodrog	3.02	2.88
Hörva	Magyarlak	1.50	0.84	"	Zelnic	3.10	3.50
Vág	Zala	1.30	1.05	"	B. Sziget	5.64	5.88
"	Trancsava	1.85	1.88	"	Budapest	0.14	0.08
"	Sáros	3.—	1.22	"	B. Újtelek	0.05	0.18
Kálm.	St. György	0.40	0.50	"	Cenosa	0.34	0.38
"	Sárvár	1.24	1.03	"	N. Várd	0.34	0.49
"	Győr	0.89	0.80	"	Békéscsaba	0.80	0.88
Doboz	Újtelek	2.—	2.35	"	Guarabona	0.64	0.42
"	Bács	2.68	2.46	"	Boronján	0.68	0.—
"	Kassa	3.32	3.84	"	Békés	2.74	3.26
Wra	M. Sziget	1.50	1.50	"	Gyoma	0.37	0.38
Isáva	Zágráb	1.54	1.80	"	Gy. Pálháza	0.78	1.—
"	Szilok	5.92	6.38	"	Braytonka	1.48	1.50
"	Ménfőcsanak	4.50	4.95	"	Borsosjenő	0.30	0.—
Szalona	Décs	0.58	0.11	"	Árvád	0.60	0.64
"	Szatmár	4.90	5.78	"	Mátó	1.04	1.60
"	Kisvárd	1.30	2.82	"	K. Kövölgy	1.38	1.2
Latoros	Humbold	0.48	0.60	"	Yonca	1.05	1.10
Labarcos	Honnona	0.40	0.54	"	Yonca	0.37	0.39
Ung	Ungvár	0.60	0.60	"	Bucsekerek	1.18	1.23

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenccs-tere 9. sz.) d. e. 9 óratól este 7-ig. Belépődíj 50 fillér.

Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi kiállítás (Ceilang-uta 15. sz. a.). Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. — További társai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos Képtár és meiseletkiállítás az Akadémiában nyitva délelőtt 9—1-ig.

Iparművészeti Múzeum d. e. 9—1-ig.

Tudományi Múzeum nyitva délelőtt 9—1-ig.

Művészeti Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10-től 1 óráig.

Külföldi Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és délután 2—6 óráig.

Szabadalmi Levéltár (Rszébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Az Akadémia Goethe-erődjé nyitva délelőtt 10—12-ig.

Muséumi könyvtár délelőtt 9 óratól 1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig, d. u. 3—8-ig.

Iparművészeti múzeum könyvtára délelőtt 10 óratól 12 óráig és este fél 7-től fél 9 óráig.

Statisztikai hivatali könyvtára délelőtt 10—1 óráig.

Az új országos központosított és lépcsőháza, délelőtt 9—6 óráig, 1 korona belépődíj mellett.

Mentőegységek helyiségei a Markó- és Solyom-utak sarkán, reggel 8 óratól este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 óratól 12 óráig és d. u. 2 óratól 7 óráig.

Ellátókat a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum, Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-éret 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történelmi gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az új tervezetű árutársakat is eszközöl) a városi ipar-csarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután

3 óratól 6 óráig. A külföldi kiállítások központi felügyelősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. kerület 32. szám alatt.

Időjelzés.

— **As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.** — Budapest, június 17.

Északkeleti Európát depresszió borítja, melynek magva a Finnöböl környékén van, továbbá közép-, déli- és délkeleti Európában is alacsony a levegőnyomás, a maximum pedig nyugat- és keleti Európa felett tartózkodik.

Európa időjárásában lényegesebb változás nincs. Hazánkban az idő változó, a hőmérséklet Keleten emelkedett, Nyugaton pedig süllyedt. Zivataros esők voltak az ország nyugati felében és Erdély déleleti megyéiben.

Küldés: Változóan idő várható, hősi.lyeddel és sok helyütt esővel, illetve zivattal.

A nehézk. bemutatott számtalan megbíráható, hiteltel. közhatalon folyóan ezen meggyőződésem óta fennálló rendelő-intézet a legelőkeltebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugynád-folyásokat és sebeket, az ünfertőzöttség utó-bajait, az úgynevezett fertőz. magányosokat, a bajakör utókezelésére, a bőrtel. fohérvényeket, bármennyire idősök is, valamint mindazon más betegségeket, melyeknek a magtalanosság egyik főokozója és börtettségüket gyógyít. új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész és sültész-tudós, velt. orvos. kir. oszt. főorvos.

RENDELÉS: Rákosfalvi d. e. 16 óratól egész délután 6 óráig, este 7 óráig 9 óráig.

Dijmentő levelekre leggyorsabb megvalósulást és gyors munkát ígérünk a gondoskodásra lesz.

Nyitva van váróterem.

Ugyancsak megjelent és a szerzője Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető **NEPSZERŰ ÜZENETEK** (már a 10-ik kiadásban megjelent) a nemzeti betegségeket gyógyító gyógymódról című könyv, mell. ára 2 ft 50 kr., most csak 10 kr. A könyv jól összehangolva lesz a kötetek, 1 ft 50 kr. mellett birtokosra vagy 50 kr. utalással megkapható.

120 db eredeti importált kítűnő tojólésű Tiroli fejős tehén,

valamint **5 db 1¹/₂ éves és 2 db 2¹/₂ éves tisztá vérű Montefuoni fajú tenyészbika eladó**

Winterberg Gyula Pta-Hortl gazdaságában

Venni szándékozik forduljanak **KATZ IGANÓ** gazdasági igazgatóhoz Pta-HORTON, u. p.: Horth, Hevesmegye.

GUMMI

és halhólyag-különlegességek.

valódi francia és angol gyártmány, teljesen kész és ártalmatlan. Rende 1, 2, 3, 4, 5, 6 ft tiszta, halhólyag 2, 3, 4, 5, 6 ft tiszta, Capotes americana 2, 3, 4, 5 ft tiszta, pártel szalvacs 2, 3, 4, 5, 6 ft tiszta. Pesarium oclatum 2 ft 100-200-ig. Diana-öv harciak. kötelek 2 ft 50, 2 ft 50 kr. darabja.

Magyar Orvosi Múszertárban
Budapest, Kerepesi-ut 32. N.,
a Rákóczi-körhat templomjánal szemben. — Árjegyzék ingyen, zét birtokában.

10 frtnyi megrendelésnél 20% engedmény.

UJDONSÁGI

Most jelent meg!

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat kiadásában most jelent meg a következő tudományos kézikönyv.

LUSER L. -féle TURISTA-TAPASZ

Mindezen és zivataros határ zör. lyukakban, szemölcsök és hely. valamint a varok. beakcsérnyő-és zselé, továbbá mindennemű bőreljárás-szükséglet. A határ. költés való. Képz. szék. rakár. SCHWENK L., Gyöngyös, MENDLING-BÉCS.

Ugyancsak megjelent és a szerzője Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető **NEPSZERŰ ÜZENETEK** (már a 10-ik kiadásban megjelent) a nemzeti betegségeket gyógyító gyógymódról című könyv, mell. ára 2 ft 50 kr., most csak 10 kr. A könyv jól összehangolva lesz a kötetek, 1 ft 50 kr. mellett birtokosra vagy 50 kr. utalással megkapható.

Magyarországi forráktár:
Török József gyógyszer. Budapest, Király-utca 12. sz. Andrássy-ut 29.

Urak! Salaperlen

(Szállásolástól elj.)

Szalapoti 0-09 Ol. Szacsi család 0-21 — egy hívják a helyi. földművelés-szerző a titkos betegségeket minden neműnél 4-45 koronáért birtokosra küldi egy kis híveget 50 kapulár. Rakár. Austria magyarországi részére Budapestben, Török József gyógyszerésznél, Andrássy-ut 29. és Király-utca 12. valamint minden gyógyszerésznél.

Munkás-Füzetek.

A magyar munkások legolcsóbb és legjobb olvasmánya. Gyári és vállalati munkás könyvtárak megvalósítására alkalmas gyűjteményes olvasmányok. Megjelent évente 20 füzet. Egy-egy füzet ára 20 fillér. Az addig megjelent füzetek a következők:

1. **Hesék a nagyoknak.** (Benedek Elek.)
2. **A pincésnoba világa.** (Gál M.)
3. **Küldelem a létért.** (Vaskó György)
4. **Händl, az asztalos.** (Baróthi)
- 5-6. **Képek a szociáldemokrácia történetéből.** (Richter Jenő nyomán átdolgozta Mikos L.)
7. **Már késő.** (Gál Mózes.)
8. **A vér.** (Benedek Elek.)
9. **A százezeredik árva.** (A munkások irvának történetéből. K. Nagy János.)
10. **Az első sztrájk.** (Déri Gyula.)
11. **Hercél János faluja.** (Vetési László.)
12. **A bányász.** (Moldossy Imre.)
- 13-18. **Az aranyásznál.** (Moeller-Szerdahelyi.)
19. **Egyszerű történetek.** (Thury Zoltán.)
20. **Kéltársaságok.** (Kabos Ede.)
21. **A magyar alkotmány.** (Palotai Hugó.)
22. **Boldogság.** Egy magyar munkás amerikai levele. (Vetési László.)
23. **Faltusi történelm.** (Homok.)
- 24-25. **A mesterlegények.** (K. Nagy Sándor.)
26. **Az ember sorsa.** (Vaskó Gy.)
27. **A kupaia bolduja.** (Kadosa Marcell.)
28. **Az egészséges ember.** (Dr. Fazekas.)
29. **Segít magadon.** (Vetési László.)
30. **Perell uram! perellimmel!** (K. Nagy Sándor.)

Megrendelhető egyenként vagy előfizetés útján (egy évre 20 füzet 4 koronáért).

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrássy-ut 21.

Enchiridion Fontium Historiae Hungarorum.

A Magyar Történet Küttőinek Kézikönyve.

A magy. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszter útj megbízásából

Dr. ANGYAL DÁVID és Dr. MIKA SÁNDOR egyetemi magántanrok közreműködésével szerkesztette

Dr. MARCZALI HENRIK
a kir. budapesti egyetemen a hazai történelem nyilvános rendes tanára.

A 61 ftre terjedő, nagy 8-r. alakú munka ára fűzve 53 korona, kötve 65 korona.

Kapható a kiadó-társulattól, Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 34. szám és minden hazai könyvkereskedésben.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos évvel át szerzett gazdag kórházi tapasztalata alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít leggyorsabb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyvesztést, hólyagbajokat, bajakör sebeket, szynitist, ennek következményeit, makacs börtajokat és az ünfertőzöttség által okozott betegségeket.

Meglepő az eredmény férfil. gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregb. egyéneknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánata gyógyszerék.

Lakás: Budapest, Erzsébet-kört 12. sz. (Rszébet-utca sarkán, 1. emelet).

Befutó a lépcsőn. Külön várótermek. Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Titkos betegségek szakorvosa

gyógyít, gyors, alapos és költségtelen módon biztos gyógyulást gúajtó szenvedőknek, 30 éves kórházi és magán-egykori tapasztalataival leggyorsabban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetemi orvos-tudós

gyógyít férfiaknál és nőknél: hólyagbajokat, szynitist, ünfertőzöttség által okozott betegségeket, makacs börtajokat, és a szynitist, továbbá

Nemi betegségeket

ugymint húgyvesztést, hólyag- és vizeletbajokat, bajakör sebeket, szynitist, ünfertőzöttség által okozott betegségeket, makacs börtajokat, és a szynitist, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotentia)

meglepő biztos eredményt gyorsan a leggyorsabban

Rendelő-intézet: Budapest, VII. kerület, Kerepesi-ut 14. sz. 1. sz. Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig. Külön várótermek. Külön be- és kijárás. Levelekre díjtalanul válasz.

Forgalmi kimutatása a bosznia-hercegovinai vasutaknak 1902. május hóról.

Forgalmi hosszúság 770 kilométer.

Időszak	Szállított		Bevétel	Összehasonlítás az előző 1901. évről	
	személyek száma	árúk tonnákban		bevétele	különbözet
Január 1-től Április 30-ig	303.224	238.161	2,074.675	1,991.153	83.492
Május 1-től május 31-ig	113.042	74.563	556.510	596.406	39.896
Összesen	416.266	310.724	2,631.185	2,587.559	43.596

Sarajevo, 1902. június 12-én. **Az igazgató.**

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. június hó 18-án.

Yvette.

Színmű 3 felvonásban, 5 képből. Irtá Guy de Maupassant és Pierre Berton. Ford. Kürthy Emil.

Személyek:

Obardi	Hogyesi	Brochné	Nagy I.
Yvette	Török I.	Markovics	Gál
Servigny	Dezso	Aubry	Pálfi
Saval	Gyenes	Dumonchel	Gabányi
Kalitsziné	Szacsavayné	Dumonchelné	Györgyné
Pietranera	Körösmérei	Eulalie	Ligeti
Pietraneráné	Paulayné	Pommeanné	Vizváriné
Don Ramirez	Iváné	Yvó	T. Vizvári
Briquetot	Molnár	Félszemű	Rózsahegyí

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. június hó 18-án.

A postás fiú és a huga.

4 felvonásos bohózat, énekekkel. Irtá: Buchbinder Bernát. Magy. színré alkalmazták Sziklai és Faragó.

Személyek:

Dr. Cspikés	Hidvéghy	Bodroghi Géza	Palásthy
Báró Szalánczi	Boross	Színai Imre	Borbély
Vankai Endre	Szilágyi	Felbő Muki	Sziklai
Almay Milla	Margó	Klári, a huga	Ludótszky
Bajkerti Lili	Sziklainé	Szöke H.	Mátrai
Mércényi Ákos	Delli	Manócsky S.	Iványi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. június hó 18-án.

Az őrnagy ur.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Mars és Kéroul. Fordította Holtai Jenő.

Személyek:

Montgiron	Fenyvesi	Micsh	Gyöző
Labourette	Hegedűs	Dingois	Vendrei
Fréville	Tanay	Maloizel	Szerényi
Champeaux	Góth	Paulette	Varsányi
Moulard	Tapolcai	Heloise	Nikó
Bardinot	Rónaszéki	Dingoisné	Haraszthy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. június hó 18-án.

A cigánybáró.

Nagy operette 3 felv. Jókai után Irtá Schnitzer I. Némoból ford. Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét szerzőtte Strauss János.

Személyek:

Zsupán	Németh	Barinkay	Kenedich
Arséna leánya	Harmath	Cipra,	V. Margó
Mirabella	Krecesányi	Szaffi, a leánya	Hogyi
Ottokár a fia	Raskó	Gábor diák	Kiss
Carnero gr.	Tollagi	Minna,	Róza

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. június hó 18-án.

A trapezint hercegnő, vagy: egy komédiás-estléd története.

Operette 4 felvonásban.

Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. június hó 18-án.

A cigánybáró.

Nagy operett 3 felvonásban

Kezdeté 7 óraker.

CIRKUSZ CARRÉ OSZKÁR

(az állatkertben).

Ma szerdán, június 18-án este 7 és fél óraker

Ujdonsági-estély

UJ! UJ! UJ!

A Montrose-csoport

6 személy

díjkorozott akrobaták,

valamint fellépnek az összes elősorung művészek és művésznők színré kerít

„MAFFIA.”

Nagy fantasztikus rabló-némajáték, 3 részben, melyben közreműködik 200 személy.

BLUZOK. Egyedül kizárólag BLUZÁRHÁZ

Zoltán Dezső, Király-utca 30. sz.

Fehér ajkú hatástól 1.50-ig, selym ruhák sport kiegészítői 1.25, selymből 4 főtől. Szilág és csipke kiegészítői ajkólra 1.00-.

Olajfestett selym blouz 7.50.

Saját műhely! Szabott árak!

Vidékére csak utavételel, nyak mellősdég és utijelozése olegendó mérték. Mog nem felold árak vizszavesemen. Junius 8-ától, augusztusig vasár- és ünneppokon zárva.

Ős-Budavára.

Nyitva estl 6 óratól reggel 4 óráig.

Egész uj varieté-műsor

The 4 Clitvton's, olimpiai játékok, Deltoreill trió, kiváló zenebenedek, Troupe Wolkowsky hírnöves orosz dal- és táncocsoport, Jean Parvinosou román tánc- és dallásulat, a 10 kreol női szépség és a többi remek uj szám fellépvevel.

E. PRANDI mech. színháza.

Színré kerít: „Velenozo” nagy balléta.

Pazar világítás. Kétféle zenekarok.

Amerikai lovadás. Sok más szórakozás.

Betélpődij 60 fillér, gyermekjegy 20 fillér.

— Kedvezményes jegyek minden üzsében. —

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagyúcs-utca 17.

Ma, szerdán 1902. június 18-án

Második vendégjátéka a berlini

Schall und Rauch

(Hilmes Theater)

színházi együttesnek.

Serenissimus közbvotott játéka

A Kis File Irtá Orlov von Liffenron

A más feleség Irtá Kätzold Auditor

Családi idill Irtá Oscar Meteler

Biznysvadás Irtá Schnitzler Arthur

Közreműködő hölgyek: Gertrud Eysoldt, Elsa Helms (a berlini Deutsches Theater-ből), Constance Dinner, Margot Prokosh, Poldi Kühne, Elise Valentin-Zachow, Gertrud Wiese. — Erak: Emanuel Hecher, Max Reinhardt (a berlini Deutsches Theater-ből), Victor Arnold, Hans Wassmann, Richard Valentin, Josef Dill, Alfred Kühne, Alexander Ekert, Paul Birner.

Az előadás 8 óraker kezdődik.

Prémiumjáték 7 óraker: Jegy előre váltottat a pénztárnál

előlelt 10-12-ig. Holnap új műsor.

Dr. RENNER

VIZGYÓGYINTÉZETE

— bejáró betegek számára. —

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézsében gyógykezelés alá vételnek különféle idég- és gerincbajok, álmatlanság, szédülés, idéges gyengeségi állapotok, a gyomor és belek renyhesége, idéges szívban-tálmak stb. — Alkalmazásában levő gyógyeszközök: A tudományos vizsgyógyintéző összes eljárásain kívül, szénava-fürdők (maulheimi eljárás, szvbájosok számára), fény-fürdők (elvárosoknál és csuszó bántalmaknál), az elektroforézis minden fajta (gyalvánzó, faradizáló, fennföldesítő, masszázis (erovislag vagy vibrációs alakban, vagy elektro-masszázs) stb. Árak mérsékeltek. Prospektus kívánatra.

Nyilvános árverés.

A svárbhegyi „Éstös-nyaraló” folyó hó 24-én déleltől 10 óraker a budai teleklönyvi haldság árverési termében (II. ker., F5-utca 77., I. em. 10. sz.) árverésen végleg el fog adni. A kikiáltási ár 44.441 korona. Az ingatlan első és második tóberlettel 42.000 korona bankteher. — A nyaraló a fogaskerékü vasut állomásához közel fekszik, 2400 négy-szögöl befallított területtel és több épülettel bír.

Közelebbi értesítést ad dr. Sebestény József

gygyvód ur, Budapest, V., Vadász-utca 32.

Leesdorfer Automobilwerke Badenben, Bécs mellett

15007. számú

Berendezés automobil járművek

mótorának kikapcsolására

című, 1890. április 6-ról kelt magyar szabadalmára

vevők vagy engedményesek kerestelmek.

Szives ajánlatok „W. M. 9996” alatt Nosse Rud-

olfhoz, Bécs, I., Seierstátte 2. kértnek.

Kind és Herglotz

vegyészeti gyár

fiók: Budapest, V., Visegrádi-utca 4.

Ajánlják gyártmányaikat és pedig:

„Original-Antirost”

(rozsa ellen védőfesték) legtartósabb és rozsa ellen

védő fekete mázolófesték vas-, stb.-nek.

„Original-Flammentod”

(tűz ellen védő festék) tűz és vihar elleni mázoló-

festék, mely fát, követ, ércet stb.-t tűzvész ellen

védelmez.

Használati utasítás és ajánlatok kívánatra bérmentve.

„The Gresham”

életbiztosító-társaság Londonban

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.

a társaság házában.

A társaság vagyona 1900. decem-

ber 31-én ————— kor. 184,387.703.—

Évi bevétel biztosítások és kamat-

ból 1900. évi december 31-én ————— 31,100.563.—

Kifizetések, biztosítási és járadéki

szerződések, valamint visszá-

sárlások stb. után a társaság

fennállása óta (1848) ————— 405,300.493.—

Az 1900. évben a társaság 5550

követnyit állított ki ————— 50,898.267.42

összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblá-

zatokkal, melyek alapján a társaság követvényeket ki-

állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a

magyarországi- és a kelet főlkja Budapestben, vala-

mint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb váro-

sában.

5899. szám. szv.

Hirdetmény.

A budapesti csendőrségi laktanya E. épületében levő tisztí-

etkező helyiség kibővítési munkálatainak pályázat után való biz-

tosítása tárgyában a m. kir. III. sz. csendőrkérelüti parancsnok-

ságnál (Budapest, budai új külső körút, csendőrségi laktanya)

folyó évi július hó 2-án, d. e. 10 óraker

írásbeli zárt ajánlatok után nyilvános tárgyalás és írtaktari

Ajánlatok csak az összes munkákra együttesen tehetők; az

engedmény vagy ráfizetés, az eredeti költségvetési összegre vonat-

koztatva, százalékban fizetendő ki.

A költségvetési összeg 2222 K. 64 fillérben állapítottat meg.

A munkálatok végrehajtására vonatkozó költségvetés, terv és

épitési feltételek a laktanya gondnokánál tekinthetők meg.

A pályázni szándékozók felhívhatnak, hogy zárt ajánlataikat,

az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő összegű bánatpénzzel együtt

alíroított parancsnokságnál a fennebb kitűzött óráig feltétlenül

nyújták be, mivel a kitűzött órán tul beérkező ajánlatok nem

fognak figyelembe vétetni.

A beérkezett ajánlatok a fennebb megjelölt órában bizott-

ságilag nyilvánosan bontatnak fel és a tárgyalásnál jelenlevő

ajánlattevők előtt felolvastatnak.

Az ajánlatok föltött a m. kir. belügyminiszter ur ő nagy-

móltósága határoz.

Budapest, 1902. évi június hó 15-én.

A m. kir. III. számú csendőrkérelüti parancsnokságtól.

46801. szám 1902.

Feladási hirdetmény.

A vinkovezei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó Száva-

menti kistérségi koros tölgyesekben az 1903. évi vágatási

idényitől kezdődőleg öt (5) éven át kihazsnálásra kijelöl-

endő vágásterületeken, a tölgy használati kitermelése után visszama-

radó tölgyhulladékok, illetve tölgytűzifa értékesítése iránt

folyó 1902. évi július hó 28-án d. e. 10 óraker

a vinkovezei kir. főerdőhivatalnál nyilvános szóbeli ár-

verés fog tartatni.

Az eladás tárgyát képező tölgyhulladéka mennyisége az

egy vágásterületen megbecsült összes tölgyfa mennyiségének 25

(25) százalékával állapítottat meg.

Egy tömörköbméter tölgyhulladéknak kikiáltási ára 1 (egy)

korona 51 fillér.

Az árverésen csak azok vehetnek részt, a kik az árverés

kezdeté előtt 8000 (nyolcezer) korona bánatpénzt a vinkovezei

kir. főerdőhivatal házi pénztáránál előzőleg befizettek.

Részletes eladási és szerződési feltételek a vinkovezei kir.

főerdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1902. június hó.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	VI. színház	Népszínház	Magyar színház	Föv. nyári színház
Csütörtök	Pogány Gábor	A páholy	Az uj földesur	A Postás fiú és a huga	A cornevillei haragok
Péntek	Ibolyafaló	Az őrnagy ur	Kin-Fu	A postás fiú és a huga	A kereszt jelében
Szombat	A nagy Galeotto	Az őrnagy ur	Katalin	A postás fiú és a huga	A kereszt jelében
d. u. Vasárnap este		Vizsgai előadás	Vizsgai előadás		A gymesi vadvirág
	A vasgyáros	Az őrnagy ur	A vereshaju	A postás fiú és a huga	A kereszt jelében

